

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନମାଳା

Tribal Language Study Series
Volume-VIII

ଖଡ଼ିଆ
KHARIA

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE

HARIJAN & TRIBAL WELFARE DEPARTMENT

Government of Orissa

ଶତୀଆ

(ବ୍ୟାକରଣ, ରଚନାବଳୀ, ଶବ୍ଦକୋଷ)

ସଂକଳନ :

ଡକ୍ଟର ଅଶୋକ କୁମାର ଦାସଦାସ

ସୁଚନା :

ନୂଆସ୍ କେର୍କେଟା

ଦାଉଦ୍ ଭୁଞ୍ଜଭୁଞ୍ଜ

ସରୋଜ ପ୍ରଧାନ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ :

ଖଗେଶ୍ଵର ମହାପାତ୍ର

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

ଭୁବନେଶ୍ଵର

୧୯୯୧

ACKNOWLEDGEMENT

The study was carried out with financial assistance from the Ministry of welfare (T.D.) Govt. of India in 1989-90

KHARIA

Compilation : Dr. Ashok Ku. Dasbabu

Informants : Nuas Kerketa

Daud Dungdung

Saroj Pradhan

Supervisor : Khageswar Mahapatra

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE

Harijan & Tribal Welfare Department, Govt. of Orissa

Adivasi Exhibition Ground, Bhubaneswar-751009

1991

Price : Rupees Sixty only

Printed at Laxmi Art Printers, Bhubaneswar

ମୁଖବନ୍ତ

ଝଗଣା ବା ଝଡ଼ିଆ ଭାରତର ଏକ ପୁସ୍ତକ ଆଦିବାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ସଂପ୍ରଦାୟ ମୁଖ୍ୟତଃ ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ସମ୍ବଲପୁର ଓ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ସର୍ବାଧିକ ୮୯,୯୪, ୩୯,୦୯୦ ଏବଂ ୯୪,୯୮୫ ସଂଖ୍ୟାରେ ବାସ କରନ୍ତି । ପାଣ୍ଡବର୍ଣ୍ଣା ବିହାର ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦା ଝଗଣା ସଂପ୍ରଦାୟ ସହିତ ଏମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ସମ୍ପର୍କ ଦେଖାଯାଏ ।

ଝଗଣାମାନେ ନିଜ ସଂପ୍ରଦାୟ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ମାତୃଭାଷା ଝଗଣା ଭାଷାର ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରାୟତଃ ସାଂଘ୍ୟ ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦ ବିନିମୟ କରନ୍ଥାନ୍ତି । ଝଗଣା ଭାଷା ବର୍ଣ୍ଣମାନ ଏକ ଉନ୍ନତଶୈଳୀ ଭାଷା । ସ୍ତ୍ରୀ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପୀତ୍ୱରେ ଏହା ପାଠ୍ୟସମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହି ଭାଷାରେ ଦେବନାଗରୀ ଲିପିରେ କେତେକ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ।

ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ଝଗଣାମାନଙ୍କ ଭାଷା ସଂପର୍କରେ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଆ ବା ଇଂରାଜୀରେ କିଛି ଲେଖା ହୋଇନଥିଲା । ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ ପକ୍ଷରୁ ବର୍ଣ୍ଣମାନ ପ୍ରଥମ ପୁସ୍ତକ ଏହି ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । ଝଗଣା ଭାଷାଭାଷୀ ଅଞ୍ଚଳର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଓ ବିଦ୍ୟାଳୟପ୍ରଣୟ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଏହି ପୁସ୍ତକ ସମ୍ଭାଷଣରେ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ଆଦିବାସୀ ଜନଗଣଙ୍କ ସହିତ ସିଧାସଳଖ ଶବ୍ଦର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇବେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଝଗଣା ସଂପ୍ରଦାୟ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସଂଯୋଗ ତଥା ସେମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତତମ ପାର୍ଶ୍ୱ ଯୋଜନା ଗୁଡ଼ିକର ସଫଳ ରୂପାୟନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପୁସ୍ତକଟିର ଉପଯୋଗିତା ବିଶୁଦ୍ଧ ।

ଏହି ପୁସ୍ତକ ସଫଳତାରେ ସହଯୋଗ କରିଥିବା ଆଦିବାସୀ ଝଗଣା ବନ୍ଧୁଗଣ ଓ ଗବେଷକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ତା: ଅଶୋକ କୁମାର ଦାସ ବାବୁ ଆମର ଧନ୍ୟବାଦୀ ।

ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗା ପ୍ରସାଦ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ

ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ ଓ ଦିଗ୍ଗଜନର,

ହରିନଳ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ

ଏବଂ

ଉପସଭାପତି, ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

ଭୂମିକା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଆଦିବାସୀ ଶିକ୍ଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ ପକ୍ଷରୁ ଆଦିବାସୀ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସହାୟକ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ଏକ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କପାଳ, ଓଷା, ଉଡ଼ାସୀ, କୁଇ ଓ ସାନ୍ତାଳୀ ଭାଷା ଉପରେ ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରକଳ୍ପର ଦ୍ଵିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗୋଦା, କୁଆଙ୍ଗ, ଖଡ଼ିଆ, ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଦି ଓ ବୋୟା ଭାଷା ବିଷୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଧରଣର ପୁସ୍ତିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇଛି ।

୧ । ବ୍ୟାକରଣ

୨ । ରଚନା (ଗଳ୍ପ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଗୀତ, ଉପତମାଳି କବ୍ୟାଦି)

୩ । ଶବ୍ଦକୋଷ : (କ) ଆଦିବାସୀ ଭାଷା-ଓଡ଼ିଆ/ହିନ୍ଦୀ

(ଖ) ଓଡ଼ିଆ - ଆଦିବାସୀ ଭାଷା

ଏହି ପୁସ୍ତିକା ଗୁଡ଼ିକ ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାରୀ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ, ସରଳ ଭାବରେ ଲେଖାଯାଇଛି । ଏହା ଉଭୟ ଆଦିବାସୀ ଏବଂ ଅଣ-ଆଦିବାସୀ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ 'ଓଡ଼ିଆ' ଭାଷା ପୁସ୍ତିକାର ଉପାଦାନ ସଂଗ୍ରହ ଓ ବିତରଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତା: ଅଣ୍ଡାକ କୁମାର ଦାସଙ୍କୁ ଏବଂ ଏ ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ଆଦିବାସୀ ଭାଷା-ସହାୟକ ହେଉଥିବାରୁ ନିଆଯାଉଥିବା, ଦାଉର୍-ଭୁଞ୍ଜାଭୁଞ୍ଜ ଓ ସରକାର ପ୍ରଧାନ ଏଥିପାଇଁ ଏମାନେ ଆମର ଧନ୍ୟବାଦାର୍ଥୀ ।

ଆଶାକରଣୀୟ ଯେ, ଏହା ଆଗ୍ରଣ ଲୋକଙ୍କର ସର୍ବବ୍ୟବହାରରେ ଲାଗିବ ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହେବ ।

ଏପରି ଏକ ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରକଳ୍ପର ପୁରୁଷୋତ୍ତମା କର୍ତ୍ତବ୍ୟତା ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଏବଂ ଏକାଡେମୀ ପରିଚାଳନା ସମିତିର ସହଯୋଗ, ଉପ-ସହଯୋଗ ଓ ସହାୟତା ନିମନ୍ତେ ଆମେ କୃତଜ୍ଞ ।

ସୂଚନା

ଏହି ପୁସ୍ତିକାରେ ଝଡ଼ିଆ ଭାଷାର କଥାଗୁଡ଼ିକ ସୋମାନ ଲକ୍ଷି ଭଣିକ ଆନ୍ତର୍ଜାତକ ଧ୍ବନକାତ୍ରିକ ଲକ୍ଷି (I. P. A.) ମାଧ୍ୟମରେ ଉନ୍ନେଷ ନରାଘାନ୍ତ । ଝଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଉଦାରଣ ବୈଷିଷ୍ଟ୍ୟ ଧରାଘାବିବା ନମନ୍ତେ 'ବ୍ୟାନରଣ' ଅନ୍ତର୍ଗତ ଧ୍ବନକତ୍ତୁ ଅନ୍ତୁନ୍ତେଦଟି ଅନ୍ତୁଦରଣୀୟ । ଅବଶ୍ୟ ଉଦାରଣରତ ବୈଷିଷ୍ଟ୍ୟ ଦୁଃଖୀ ଓଡ଼ିଆ ଲକ୍ଷିରେ ମଧ୍ୟ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉନ୍ନେଷ କରାଯିବାର ପ୍ରଘନ୍ତୁ କରାଘାବିପାରେ । ତେଦେ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ନମନ୍ତେ ଧ୍ବନକାତ୍ରିକ ଲକ୍ଷି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ତୁକଳ ବୋଲି ବିଦେଷତ ହେଉଥିବାରୁ ଏକ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ସହାୟକ ପୁସ୍ତିକାରେ ଓଡ଼ିଆ ଲକ୍ଷି ପରବର୍ତ୍ତେ ସୋମାନ ଲକ୍ଷି ପ୍ରହଣ କରବାର ଉପାଦେୟତା ଗ୍ରାଂକାର୍ଯ୍ୟ ।

ସଙ୍କେତ ବାଖ୍ୟା

- (ମସିରେ ଥିଲେ) ଶଇଘୀମା
- (ପୁଂରେ ଥିଲେ) ଉପସର୍ଗ
- (ପରେ ଥିଲେ) ପର ସତ୍ୟସ୍ବ

/	ବିକଳ୍ୟ
<	କୁଂସୂର୍ତ୍ତି ସୁଂହି
-	ତନ୍ତୁବିନ୍ଦୁ
?	ବିଧର୍ଗ
g	ଝ
d	ଢ
r	ଡ
t	ଟ
o	ଠ

ସୂଚୀପତ୍ର

- ସୂଚନା
- ଉପକ୍ରମଣିକା
- ପ୍ରଥମଭାଗ
ବ୍ୟାକରଣ

୧ । ସ୍ୱଳ୍ପମିକ ସଂରଚନା

- i) ସ୍ୱଳ୍ପମ ସୂଚୀ
- ii) ସ୍ୱଳ୍ପମ ସମୂହର ଧ୍ୱନିତାତ୍ମକ ବର୍ଗୀକରଣ
- iii) ସ୍ୱଳ୍ପମମାନଙ୍କର ବିଚାରଣ
- iv) ସଂଯୁକ୍ତ ଧ୍ୱନି
- v) ଅକ୍ଷର

୨ । ବ୍ୟାକରଣିକ ସଂରଚନା

- i) ଶବ୍ଦ
- ii) ବିଶେଷ୍ୟ
- କ) ଲିଙ୍ଗ
- ଖ) ବଚନ
- ଗ) କାରକ ଓ ବିକଳ
- iii) ସଂଜ୍ଞାମ
- iv) ବିଶେଷଣ
- v) କ୍ରିୟା
- କ) ସମାସିକା କ୍ରିୟା
- ଖ) ପ୍ରାତିପଦକ ବା ପ୍ରକୃଷ୍ଟ
- ଗ) ଦାଲ
- ଘ) ଅଧିମୁଖ୍ୟ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ
- ଙ) କ୍ୱଚିତ୍ ସଂକେତ

- କ) ସୁରୁଷ-ନବନ ସୂକ୍ଷ୍ମ ପ୍ରତ୍ୟୟ
- ଈ) ଅନ୍ୟାପିନା ହିସ୍ତା
- ଉ) ନାସ୍ତି ବାଚକ ହିସ୍ତା
- ଋ) ପ୍ରଶ୍ନ ବାଚକ
- ୠ) ନିପାତ

୩। ବାକ୍ୟ ରଚନା

- i) ପୃଷ୍ଠିକ ବାକ୍ୟ
- କ) ସରଳ ବାକ୍ୟ
- ଖ) ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ
- ଗ) ନିଶ୍ଚଳ ବାକ୍ୟ
- ii) ଅପୃଷ୍ଠିକ ବାକ୍ୟ

ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗ

- କ) ଝଡ଼ିଆ ଗୀତ
- ଖ) ଝଡ଼ିଆ ଚଳ୍ଚିତ୍ର
- ଗ) ପଞ୍ଚଲକ୍ଷଣ ନମୁନା
- ଘ) କଥୋପକଥନ

ତୃତୀୟ ଭାଗ

ଶବ୍ଦକୋଷ

- କ) ଝଡ଼ିଆ - ଓଡ଼ିଆ - ଇଂରାଜୀ
- ଖ) ଓଡ଼ିଆ - ଝଡ଼ିଆ
- ଗ) ହିସ୍ତାଶବ୍ଦ

ଉପକ୍ରମଣିକା

ଆଦିବାସୀ ବହୁଳ ରାଜ୍ୟ ହିସାବରେ ଭାରତରେ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାନ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଏହି ରାଜ୍ୟରେ ଶତକଡ଼ା ୨୩ ଭାଗ ଆଦିବାସୀ ବସବାସ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ୨୫ କାନ୍ଧରେ ବିଭକ୍ତ ଏବଂ ଆର୍ଯ୍ୟ, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଓ ମୁଣ୍ଡା ହିସାବରେ ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠିଲିପ୍ତ ।

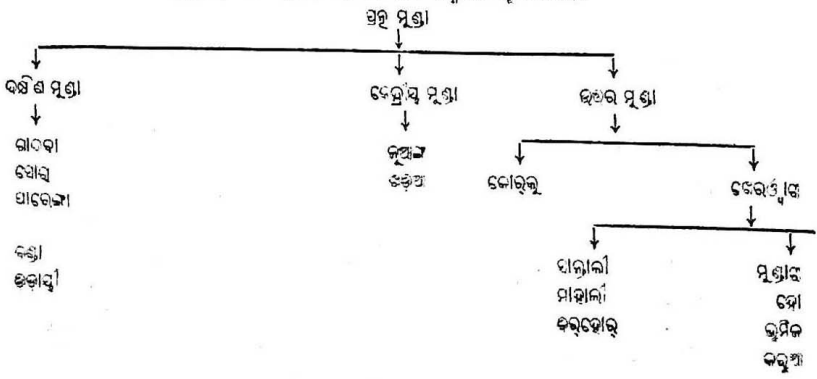
‘ଝଡ଼ିଆ’ ଏହି ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ । ଏମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ଉତ୍ତର ଏବଂ ଉତ୍ତର ପଶ୍ଚିମ କ୍ଷେତ୍ର ଯଥା : ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଓ ମୟୂଳପୁରରେ ବିଶେଷତଃ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଏହି କାନ୍ଧ ବିଭକ୍ତ ଅସ୍ତ୍ରୋ-ଏସିଥଟିକ୍ ଭାଷୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ମୁଣ୍ଡା ଗୋଷ୍ଠୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ୧୯୮୯ ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଝଡ଼ିଆ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳ ସହ୍ୟା ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, ମୟୂଳପୁର ଓ ମୟୂରଭଞ୍ଜରେ ଯଥାକ୍ରମେ ୮୯, ୨୯୪, ୩୯, ୧୯୦ ଏବଂ ୯୪, ୯୮୫ ଅଟେ ।

ନୂତନଭାରତୀୟମାନେ ‘ଝଡ଼ିଆ’ ଶବ୍ଦରୁ ଝଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ମତ ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ‘ଝଡ଼ିଆ’ ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ହେଲେ ପାଲଙ୍କ । ଅର୍ଥାତ୍ ସୁଦୂରାନ୍ତରେ ଯେଉଁମାନେ ପାଲଙ୍କ ସମାପ୍ତ ହୋଇବା କାମ କରୁଥିଲେ, ସେମାନେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ‘ଝଡ଼ିଆ’ ଭାବରେ ପରିଚିତ ହେଲେ । ଅନ୍ୟ କେତେକ କହନ୍ତି ଝଡ଼ିଆର ସୁଦୂରାନ୍ତ ସ୍ୱେଦିତାଶୂନ୍ୟ ଝଡ଼ିଆ ସାତ ଦେଇ ଛୋଟନାଗପୁର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସିଥିବାରୁ ସେମାନେ କାଳକ୍ରମେ ‘ଝଡ଼ିଆ’ ରୂପେ ନାମିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ଝଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଦୁଇଟି ଉପଭାଷା ଥିବାର ଜଣାଯାଏ । (୧) ଦୁଧ୍ ଝଡ଼ିଆ (୨) ତେଲୁକ ଝଡ଼ିଆ । ତେଲୁକ ଝଡ଼ିଆମାନେ ଛୋଟନାଗପୁର ଅଞ୍ଚଳକୁ ପ୍ରଥମେ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ଦୁଧ୍ ଝଡ଼ିଆମାନେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କରିଥିଲେ । ସମସ୍ତ ଦୁଧ୍ ଝଡ଼ିଆ ମିଶନାରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ସାନ୍ତାଳିଆ ଭାଷା ବହୁଳ ପ୍ରସାରଣ ହୋଇଛି । ଯଦିଓ ତେଲୁକ ଝଡ଼ିଆ ସାନ୍ତାଳିଆ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଦ୍ରାବିଡ଼; ତଥାପି ସେ ତାର ମୌଳିକତା ବଜାୟ ରଖିଛି । ନିମ୍ନରେ ଦୁଧ୍ ଓ ତେଲୁକ ଝଡ଼ିଆ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସାମାନ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଗଲା ।

ତେଲୁକ	ଦୁଧ୍
ଭୂମେନ୍ଦିବ / ଆମରାନାମ୍ /	/ ଆମରନାମ୍ /
କୁଡ଼ିବା / ବିଶିଳନା /	/ କୁଡ଼ିବା /
କରିନା / ବାଏନା /	/ ବାବାଏନା /
ଦେଝିବା / କଏନା /	/ ସୁନା /

ମୁଣ୍ଡା ଭାଷା ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଝଡ଼ିଆର ସ୍ଥାନ ନିମ୍ନମତେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ନକସା ଅନୁସାରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ମୁଣ୍ଡାର ଦୁଇଟି ଶାଖା ଓଡ଼ିଆ ଓ କୁଅର । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର କେତେକ
ଶବ୍ଦ ଓ ରୂପ ରଚନା ସହ କୁଅର ଭାଷାର କିଛି ଶାମ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ନିକଟତମ କିମ୍ବା
ଲକ୍ଷିତ ସାହଚ୍ୟ ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଏକ ଭାବ ପ୍ରକାଶନ ଭାଷା । ମୌଖିକ ସାହଚ୍ୟ, ଗଳ୍ପ, କାହାଣୀ, କମ୍ପୋଜିଟ୍,
ଡ୍ରାମା, ପ୍ରବାଚ, ଗୀତ ଏହି ଭାଷାରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଉପଲବ୍ଧ ।

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ବ୍ୟାକରଣ

୧. ସ୍ୱନିମିତ୍ତ ସଂରଚନା

୧.୧ ସ୍ୱନିମିତ୍ତ

ଓଡ଼ିଆ ବାସାର ମୂଳ ଧ୍ୱନି ସମୂହ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ୱନିମିତ୍ତ ରୂପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ।

ସ୍ୱନିମିତ୍ତ	ସମତୁଲ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଧ୍ୱନି	ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ
o	ଅ	orom (ଅରମ୍) କୁର୍ମ
a	ଆ	apa (ଆପା) ବାପା
i	ଇ	idib (ଇଡିବ) ସାନ
u	ଉ	ului (ଉଲୁଲ) ଲେମ/ବାଳ
e	ଏ	ena (ଏନା) ମୁହଁଦ୍ୱାର
o	ଓ	osel (ଓସେଲ) ଧଳା
k	କ	konej (କନେଜ) କୁରୁଆ
kh	ଖ	khodsa (ଖଡ଼ସା) ଉଷି
g	ଗ	gone (ଗନେ) ଗାଈ
gh	ଘ	ghari (ଘାରି) ଘଡ଼ି
g	ଙ	podog (ପଡ଼ଠ) ପେଟୁଆ
c	ଚ	cini (ଚିନି) ଚିନି
ch	ଛ	chilpa (ଚିଲପା) ଚମଡ଼ା ଲତକ
j	ଜ	jote (ଜୋଟେ) ଝିଞ୍ଜା
jh	ଝ	jharia (ଝାଝା) ଝାଝ
t	ଟ	tura (ଟୁରା) ଅନାଥ
th	ଠ	tha (ଠା) ଠା

d	ଡ	doli (ଡଲି) ଡ଼ିଲି
dh	ଢ	dholki (ଡୋଲ୍‌କି) ଢୋଲବାଜା
r	ଡ	ari (ଆରି) ସେ
ṅ	ଣ	ṅa (ଆଣ) ଅଣ୍ଟା
t	ଟ	tomod (ତମଡ) ମୁଖ
th	ଥ	thana (ଥାନା) ଥାନା
d	ଢ	daru (ଦାରୁ) ଗଢ
dh	ଧ	dhaggar (ଧାଡ୍‌ଗାର) ଶୁକର
n	ନ	naṅra (ନାଂରା) ଗେଡା/ବାମନ
p	ପ	pata (ପାତା) ଲୁହ
ph	ଫ	pholsa (ଫଲ୍‌ସା) ସାଁବାଡ଼ିଆ
b	ବ	bilug (ବିଲୁଟ୍) ଲୁଣ
bh	ଭ	bhut (ଭୁଟ) ଭୂତ
m	ମ	merom (ମେରମ୍) ସେକ
r	ର	raja (ରାଜା) ରଜା
s	ସ	sotjug (ସଡ୍‌ଯୁଗ୍) ସତ୍ୟଯୁଗ
h	ହ	hada (ହାଡା) ମୁଣ୍ଡ
y	ୟ	yaya (ସାସା) ଆସ
l	ଲ	lutur (ଲୁତୁର) ଲାଳ
w	ଓ	cādwa (କାଡ୍‌ଓ) ଶୁଭ୍ରା

୯. ୧. ସ୍ଵଳପ ସମ୍ବନ୍ଧର ଧ୍ଵନିତାତ୍ଵିକ ବର୍ଣ୍ଣୀକରଣ :

(କ) ପରିଚ୍ଛିନ୍ନ ସ୍ଵଳପ :

	ଅଗ୍ର	କେନ୍ଦ୍ରିକ	ପଶ୍ଚ
ଉଚ୍ଚ	i		u
ମଧ୍ୟ	e	o	o
ନିମ୍ନ		a	

ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଧ୍ଵନି :

		ଓଷ୍ଠ୍ୟ	ଦନ୍ତ୍ୟ	ମୂର୍ଦ୍ଧନ୍ୟ	ତାଳବ୍ୟ	କଣ୍ଠ୍ୟ	କଣ୍ଠମୂଳୀୟ	
ପିଣ୍ଡ	ଅପୋଷ୍ଠ	ଅଲଘ୍ଵପ୍ରାଣ	p	t	ʈ	c	k	?
		ମହାପ୍ରାଣ	ph	th	ʈh	ch	kh	
	ଉପୋଷ୍ଠ	ଅଲଘ୍ଵପ୍ରାଣ	b	d	ɖ	j	g	
		ମହାପ୍ରାଣ	bh	dh	ɖh	jh	gh	
ପ୍ରବାୟ	ସ୍ଵର୍ଷୀ		s				h	
	ନାସିକ୍ୟ	m	n	ɳ	ɳ̄	ŋ		
	ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ		l					
	ତୋଷ୍ଠ			r				
	କର୍ମିତ		r					
ଅର୍ଦ୍ଧ ବ୍ୟଞ୍ଜନ		w		y				

ଅଧିପରିଚ୍ଛିନ୍ନ ସ୍ଵଳପ :

- (ଖ) ଅନୁନାସିକତା - / / ଚିହ୍ନିତ
- ସର୍ବତା - / - / ଚିହ୍ନିତ
- ସହତା - / - / ଚିହ୍ନିତ
- ବିନାସିକତା - / ? / ଚିହ୍ନିତ

୯. ୨. ସ୍ଵଳମାନଙ୍କର ବିଚରଣ :

ସ୍ଵଳମ	ଅଘ୍ୟ	ମଧ୍ୟ	ଅନ୍ତ୍ୟ
o	o:ji (ଅଘ୍ୟ)	gho:ggɪ (ଅନ୍ତ୍ୟ)	son-o (ଅନ୍ତ୍ୟ)
	ସ୍ଵରାଜ୍ୟ	ଶାମ୍ଭୁତା	କୋଟ

ପ୍ରକ୍ରମ	ଅର୍ଥ	ମଧ୍ୟ	ଅର୍ଥ
a	aena (ଅଏନା) ଅକ୍ରମ	naram (ନାରାମ୍) ନରମ୍	pata (ପାତା) କଫ
i	ig (ଇଗ୍) ଶାତା	tijo (ତିଜୋ) ଜଟ	kaki (କାକି) କାଳ
u	ulag (ଉଲଗ୍) ପଥ	puni (ପୁନି) ପ୍ରମୁଖ	bhalu (ଭଲୁ) ଶବ୍ଦ
e	ebor (ଏବର୍) ବେଳ	ghera (ଗେରା) ସୀମାରେଖା	jote (ଜୋଟ) ସିଂଦାରି
o	odho (ଓଧୋ) ଓଧ	ghora (ଗୋରା) ଗୋଡ଼ା	kido (କିଡ଼ୋ) ବାଦ
k	kopi (କୋପି) ଅଗ୍ର	iskul (ଇସ୍କୁଲ୍) ବିଦ୍ୟାଳୟ	thik (ଥିକ୍) ଠିକ୍
kh	khrom (ଖିରମ୍) ବକ୍ତବ୍ୟ	okhda (ଓକ୍ଷଡା) ନାଟକୀ ଶାଳ	su?kh (ସୁଖ୍) ସୁଖ
g	gonmer (ଗନ୍ମେର) ଶୁଣ୍ଠି	gharghari (ଗାର୍ଗରୀ) ପତ୍ରପତ୍ର	
g		buggam (ବୁଗ୍ଗାମ୍) ଗଣ	bilug (ବିଲୁଗ୍) ଲୁଗା
c	cigda (ସିଗ୍ଡା) କୋଡ଼ି	ocom (ଓକମ୍) ଅକ୍ରମ	camac (କାମାକା) କାମାକା
ch	chata (ଚାତା) ବତୀ	ochra (ଓକ୍ରା) ଅସ୍ତର	
j	jara? (ଜାରା) ଅକ୍ରମ	oji (ଓଜି) ଓଜ୍ଜ	orej (ଓରେଜ) କଳକ
jh	jharna (ଜ୍ଞାର୍ନା) ବିକାଶ	u-jhori (ଉ-ଜ୍ଞୋରି) ଏକତ୍ର	

t	topi (ଟପି) ହୋସି	kaṭa (କାଟା) କୋଡ	ūṭ (ଉଟ୍)
th	thor (ଠର୍)	kāṭhna (କାଠଣା)	mo?th (ମୋଠ)
r		ghari (ଗାଡ଼ି) ଗଡ଼ି	ṁoṭa
d	dṁgṁi (ଡଙ୍ଗି) ଢେଙ୍କ ଡଙ୍ଗା	capdi (କାପଡ଼ି) ପାପୁଲି	olid (ଅଲିଡ଼) ଝିଲି
dh	dhodru (ଢୋଡ଼ୁ) ଢୋଲଡ଼	ludhur (ଲୁଡ଼ୁ) ଲୋଢ	
n		ana (ଆନା) ଆଣ୍ଟା	
t	tomleg (ଟେମ୍ଲେଗ୍)	gotialebu (ଗଟଅଟାଲେବୁ)	bhit (ଭିଟ୍)
	ଖାଲ	ଅଢ଼ୁଅ	କାହ୍ନ
th	thara (ଥାରା) ଥାଳ	konthej (କନ୍ଥେଜ)	
		ପଞ୍ଜା	
d	dari (ଦାରି) ଦେବୀ	odnar (ଅଢ଼ନାର)	
		ଆଧା ପାଲେ	
dh	dhamna (ଧାମ୍ନା) ଧମ୍ନା	gadha (ଗାଧା) ଗଧ	
n	nunu (ନୁନୁ) ନୁନ	ginig (ଗିନିଗ୍)	irin (ଇରିନ)
		ଦିନା	କରକୋଳ
p	podag (ପୋଡ଼ାଗ୍)	topḍa (ଟୋପଡ଼ା)	pap (ପାପ୍)
	ଠେକୁଆ	କାନ୍ଥୁଅ	ପାପ
ph	phaphla (ଫାଫଲା) ଫୁଲାପତ୍ର	mūphli (ମୁଫ୍ଲି) ମଫାମ	
		କାଫାମ	
b	boker (ବୋକର୍)	toblug (ଟୋବ୍ଲୁଗ୍)	orob (ଅରବ୍)
	ବଳା	ଭୁପରେ	କଳିମଳ ପରିବ

ସଂସ୍କୃତ	ଅଦ୍ୟ	ମଧ୍ୟ	ଅନ୍ତ୍ୟ
bh	bhit (ଭିତ୍)	gubha (ଗୁଭା)	
	କାନ୍ଧ	ମଂନା	
m	mara? (ମାରା)	ampae (ଅମ୍ପାୟ)	orom (ଅରମ)
	ମୟୂର	ଛେଦନୀ	କ୍ୱାନ୍
r	romag (ରମଗ୍)	girja (ଗିର୍ଜା)	olor (ଅଲର)
	ନାକ	ଗୀର୍ଣ୍ଣା	ପ୍ରେମ
s	soggol (ସଗ୍ଗଲ)	tomason (ତମାସନ)	bis (ବିସ୍)
	ବାଠ	ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ	ବିଷ
h	hāsa (ହାସା)	lahada (ଲାହାଡା)	
	ହଂସ	କୂଆର	
l	lag (ଲଗ୍)	ulag (ଉଲଗ୍)	pul (ପୁଲ୍)
	ଝଲ	ପଞ୍ଚ	ପୋଲ
?		ki?te (କିଟେ)	umla? (ଉମ୍ଲା)
		କେକେକ	କମ୍ପା
ଅକ୍ଷର :			
y	yaya (ୟାୟା)	mayug (ମାୟୁଗ୍)	
	ଆୟ	କ୍ୱାନ୍	
w		cādwa (କାଦ୍ୱା)	
		କାଦ୍ୱା	

ଉପରୋକ୍ତ କ୍ରମରେ ଅନୁକ୍ରମରେ ଶୁଦ୍ଧ୍ୟ :—

- (କ) ଉକ୍ତ କ୍ରମରେ ଉଲ୍ଲକ୍ଷ୍ମଣକୃତ ଅଦ୍ୟ, ମଧ୍ୟ, ଅନ୍ତ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଞ୍ଚମ ଗୁଣ୍ଠ ।
- (ଖ) / h̄ /, / w / ଧ୍ୱନି ଏକକ ରୂପେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।
- (ଗ) / n̄ /, / g /, / r /, / ? / ଶବ୍ଦର ଅଦ୍ୟରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।
- (ଘ) gh, ch, jh, r, dh, n, th, d, dh, ph, bh, h, y, w ଶବ୍ଦର ଅନ୍ତ୍ୟରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।
- (ଙ) ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିତ ଧ୍ୱନି ଶବ୍ଦର ମଧ୍ୟରେ ଉଚ୍ଚାରଣ ହୁଏନାହିଁ ।

୯.୪. ସମ୍ବନ୍ଧ ଧ୍ବଜ :-

(କ) ସ୍ଵର ଅନୁକ୍ରମ

ସ୍ଵରଧ୍ବଜ ସମ୍ବନ୍ଧ ଅନୁକ୍ରମିକ ଭାବରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇପାରନ୍ତି । ବେଝି ବେଝି ଧ୍ବଜ ଅନୁକ୍ରମରେ ରହିପାରନ୍ତି, କାହାର ନୂତନା ନିମ୍ନଲିଖିତ ନକ୍ସାରେ ଅନୁଧ୍ୟୟ ।

	o	a	e	i	o	u
o	√		√	√		√
a	√		√	√		√
e		√		√		√
i		√				√
o						
u		√		√		

(ସମ୍ବନ୍ଧ - √ ଚିହ୍ନିତ)

ବୁଝାନ୍ତ :-

- oo - kandaiboo? (କାଣ୍ଡାଇବୁ) ବୁଢ଼ା
- oe - umbocla (ଉମ୍ବୁକ୍ଲୋ) ଉଠ
- oi - koia-lebu (କୋଆଲେବୁ) କୋକାଲେବ
- ou - bouca (ବୁଢ଼ା) ପାତଳ
- ao - paosor (ପାଓସର) ଡାଳ

ae	-	aena	(ଅଏନା)	ଅକନା
ai	-	thaila	(ଥାଇଲା)	ଥଳ
au	-	kaua	(କାଉଆ)	କୁଆ
ea	-	pējaj	(ପୈଅଜ)	ପିଅଜ
ei	-	kāseikhana	(କାସୈକ୍‌ଖନା)	କାସୈକ୍‌ଖନା
eu	-	neua	(ନେଉଆ)	ଆଡ
ia	-	jharia	(ଜାରିଆ)	ନାଳ
iu	-	piu	(ପିଉ)	ପୁର
ua	-	qhelua	(କ୍ଵେଲୁଆ)	କୋଲ
ui	-	ului	(ଉଲୁଇ)	ବାଳ

(ଖ) ବାହନ ଅନୁକ୍ରମ :-

pt	-	hopta	(ହପ୍‌ତା)	ପତ୍ତାଡ଼
pc	-	cupcap	(କପ୍‌କପ୍)	କପ
pn	-	pipni	(ପିପନି)	ଆଡ଼ିପତା
py	-	papya	(ପାପ୍ୟା)	ଅମୁଠଭଣ୍ଡା
pq	-	capqi	(କପ୍‌କି)	ପାପୁଲ
tt	-	uttar	(ଉତ୍ତର)	ଉତ୍ତରପଟ
tm	-	atma	(ଅତ୍ମା)	ଆତ୍ମା
tq	-	totdu	(ଟଟ୍‌ଡୁ)	ଟନା
tr	-	dhutra	(ଧୁତ୍ରା)	ଧୁତ୍ର
tl	-	putli	(ପୁତ୍‌ଲି)	କଟୁଲ
tn	-	putna ulag	(ପୁତ୍‌ନା ଉଲଗ)	ପୋପନା ପନ
tw	-	matwar	(ମାତ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ର)	ମାତାର
tn	-	khetna	(କ୍ଵେତ୍‌ନା)	କ୍ଵେତ୍‌ନା
tk	-	hotkena	(ହଟ୍‌କେନା)	ପାକିକା
tr	-	natra	(ନାଟ୍‌ର)	ବାମନ/ଗୋପା
rk	-	darkar	(ଦାକ୍‌କାର)	ଦକ୍‌କାର

rkh	-	karkhana (କାରଖାନା) କାରଖାନା
rm	-	karmagga (କାର୍ମାଗ୍ଗା) କରମଗା
rc	-	kurci (କୂର୍ଚି) ଚଉକ
rt	-	kurta (କୂର୍ତ୍ତା) କମିଜ
rj	-	girja (ଗିର୍ଜା) ଗାଁକା
rs	-	gersa (ଗେର୍ସା) ଗଜିଣା
rn	-	jharna (ଜ୍ଞାର୍ନା) ଜରଣା
rw	-	perwā (ପେର୍ଝା) ପାଞ୍ଚ
rh	-	barha (ବାର୍ହା) ବସନ୍ତ
rg	-	sargia (ସାର୍ଗିଆ) ଶାଳ
ck	-	pecki (ପେକ୍ଚି) ପାରୁ
cl	-	mucla (ମୁକ୍ଲ) ଚକଟା
kr	-	kakra (କାକ୍ରା) କାକ୍ରା
kđ	-	khākđa (ଖାକ୍ଡା) କଳତା
kṭ	-	jōkṭi (ଜୌକ୍ଟି) ଜୁଆ
kt	-	đaktar (ଡାକ୍ତାର) ଡାକ୍ତର
kl	-	bāklui (ବାକ୍ଲୁଇ) କଣ୍ଠି ବଗ
by	-	obyčdomna (ଅବ୍‌ସ୍‌ଡମ୍‌ନା) ଅବତାର
bn	-	đabni (ଡାବ୍‌ନି) ଡାକ୍ତରୀ
br	-	đibri (ଡିବ୍‌ରି) ବଳିକା
bđ	-	tobdir (ଡବ୍‌ଡିର୍) ଉତ୍ତ
bl	-	toblug (ଡବ୍‌ଲୁଗ୍) ଉପରେ
bs	-	obsagguṭna (ଅବ୍‌ସାଗ୍‌ଗୁଟ୍‌ନା) ଚଳେଇକା
bj	-	kabja (କାବ୍‌ଜା) କବଳା
dn	-	odnar (ଅଡ୍‌ନାର) ଅଧାପାଲେ
dđ	-	odđo (ଅଡ୍‌ଡୋ) ଗ୍ରେଟ୍‌ସିଲ

mp	-	ompēg	(ଅମ୍ପେଂଗ୍)	କୃତା
mg	-	amga	(ଆମ୍‌ଗା)	ରୂମେ ନିଜେ
mt	-	amte	(ଆମ୍‌ଡେ)	ତୋଡେ
mb	-	ambar	(ଆମ୍‌ବାର୍)	ରୂମେ
mr	-	amrut	(ଆମ୍‌ରୁଟ୍)	ଅମୃତ
mk	-	umkuina	(ଉମ୍‌କୁଇନା)	ଦାରୁଣ ଅଭବ
mbh	-	umbhoya	(ଉମ୍‌ଭୟା)	ବୃକ୍ଷପୋକ
ml	-	umla	(ଉମ୍‌ଲା)	କମ୍ପା
ms	-	komsor rumkub	(କମ୍‌ସର୍ ରୁମ୍‌କୁବ୍)	ଅରୁଣା ଗୁଡ଼ନ
mj	-	kamjor	(କାମ୍‌ଜୋର୍)	ଦୁର୍ଗଳ
mn	-	kumna	(କୁମ୍‌ନା)	ଓଇଁତ
mh	-	kumhar	(କୁମ୍‌ହାର୍)	କୁମ୍ଭାର
mch	-	gamcha	(ଗାମ୍‌ଚା)	ଗାମୁଛା
mṭ	-	ghomṭem	(ଗାମ୍‌ଟେମ୍)	ଶେ଼
ns	-	onsa	(ଅନ୍‌ସା)	ବରତ୍ତ
ng	-	kongher	(କନ୍‌ଗେର୍)	ଅବବାହତ/କିଶୋର
nc	-	koncel	(କନ୍‌ଚେଲ୍)	ଅବବାହତ/କିଶୋରୀ
nth	-	konthej	(କନ୍‌ଥେଜ୍)	ଚଢ଼େଇ
nh	-	konhon	(କନ୍‌ହନ୍)	ଛେଟ
nk	-	kinkar	(କିନ୍‌କାର୍)	ଶାଶୁ
nbh	-	kinbhar	(କିନ୍‌ବହାର୍)	ଅରଣୀ
nḍ	-	genḍua	(ଗେନ୍‌ଡୁଆ)	ଗାଣ୍ଡୁଆ
nṭ	-	ghanṭi	(ଗାନ୍‌ଟି)	ସଞ୍ଜି
nt	-	tenton	(ଡେନ୍‌ଟନ୍)	ଡେନ୍‌ଡୁଲି
ng	-	phenga	(ଫେନ୍‌ଗା)	ଝିଣ୍ଟିକା
gk	-	ogkol	(ଅଞ୍‌କଲ୍)	ଛେଟ
gg	-	ghoggi-	(ଗଞ୍‌ଗି)	ଶାମୁକା

gd	-	cugda	(ଚୁଡ଼ା)	କୁଅ
gb	-	digborumkub	(ଡିଗ୍‌ବୋରୁମକ୍‌କ୍‌ବ)	ଉଷନା ଚାଉଳ
gt	-	bogtel	(ବଗ୍‌ଟେଲ)	ମଇଁଷି
gf	-	leyti	(ଲେଟ୍‌ଟି)	କୌଷିକ
lkh	-	olkho	(ଅଲ୍‌କୋ)	ଗୁଆ
ln	-	ulna	(ଉଲ୍‌ନା)	ଓଢ଼ଣା
lph	-	galphu	(ଗାଲ୍‌ଫୁ)	ଗାଲୁଣି
lbh	-	jalbhata	(ଜାଲ୍‌ଭାଟା)	ବଲ୍‌ବ ବାଲିଶ
lk	-	dholki	(ଡୋଲ୍‌କି)	ଡୋଲବାଳା
ls	-	tulsi	(ତୁଲ୍‌ସି)	ତୁଲସୀ
lm	-	halman	(ହାଲ୍‌ମାନ୍)	ମାଙ୍କଡ଼
sr	-	asrom	(ଆସ୍‌ରମ୍)	ଢ଼ପୋକନ
sp	-	aspatal	(ଆସ୍‌ପାଟାଲ୍)	ଡାକ୍ତରଖାନା
sk	-	iskul	(ଇସ୍କୁଲ୍)	ବନ୍ଦ୍ୟାଳୟ
sm	-	kismis	(କିସ୍‌ମିସ୍)	କସ୍‌ମିସ୍
sn	-	disna	(ଡିସ୍‌ନା)	ଡିସ୍‌ନା
st	-	pastaena	(ପାସ୍‌ଟାଏନା)	ଅନୁଶୋଚନାକରିବା

୯. ୫. ଅକ୍ଷର :

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଵରମ ଅକ୍ଷରାୟତ୍ତ ନୁହନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଅକ୍ଷରରେ ଏକାଧିକ ସ୍ଵରମ ରହିପାରନ୍ତି । ସାଧାରଣତଃ ସ୍ଵରାୟତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଅକ୍ଷରାୟତ୍ତ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର କେନ୍ଦ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵରାୟତ୍ତ ଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ବା ରୂପିମ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅକ୍ଷର ସହଯୋଗରେ ଗଠିତ । ଖଣ୍ଡିତ ଶବ୍ଦରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଵରମ ସମନ୍ୱୟ ଅକ୍ଷର ଲକ୍ଷଣୀୟ । ସଙ୍କେତରେ ସ୍ଵରାୟତ୍ତ ନିମନ୍ତେ / ଅ / ଏବଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଧ୍ଵନି ନିମନ୍ତେ / କ / ବ୍ୟବହୃତ ।

ଏକ ଅକ୍ଷର ଶ୍ରେଣୀ :—

ଅ - ଇ / i / - ଉ / u /

ଅଦ - ଉଡ୍ / ud / - (ଢେ)

ଜଅଦ - ଜୋଲ୍ / jol / (ଜେଲ)

ଦୁଇ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ :-

ଅଜଅ - ଅଜ୍ / oji / (ସଜ୍ଜ)

ତନୁ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ :-

ଅକଅକଅକଅ - ରାଙ୍କଟା / rankoṭa / (କୋଳୋ ଖାଇ)

ସ୍ଵର ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ :-

ଅକଅକଅକଅକଅ - ଅରମ୍ଭଣ୍ଡ / orambkundu / (ଏର କୋର୍ଣ୍ଣା)

ପାଞ୍ଚ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ :-

ଅକଅକଅକଅକଅ - ଅକ୍ଷୁରପୁଟ୍ଟି / anakhurpuṭi / (ଅକ୍ଷୁରକୋଷ)

ଛଅ ଅକ୍ଷର ବର୍ଣ୍ଣିଷ୍ଟ :-

ଅକଅକଅକଅକଅକଅ - ଅମାକୁଟାକୁନ୍ସିଗ୍ / amakuṭakunsiḡ / (କୋଦର)

(୧) ବ୍ୟାକରଣିକ ସଂରଚନା

୧. ଚ. ଶବ୍ଦ :

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦ ମୂଳତଃ ଧାତୁ କ୍ରମ୍ପା ଧାତୁ ସହ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଜନାରେ ଗଠିତ । ବ୍ୟାକରଣିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହା ବିଶେଷ୍ୟ, ବିଶେଷଣ, ସର୍ବନାମ, କ୍ରିୟା ଓ ଅବ୍ୟୟ ଭାବରେ ବିଭାଜିତ । ଗଠନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଓଡ଼ିଆ ଶବ୍ଦର ସ୍ଵରୂପ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବେ ବିଭକ୍ତ ।

(କ) ମୌଳିକ ଶବ୍ଦ :

ଲେବୁ / lebu /	ମଣିଷ
ଲୁକୁ / luku /	ଜଳ
ଦାରୁ / daru /	ଗଛ
ଖୋଜର / khojor /	ହରିଣ
ତୁଟା / tuta /	କୋଳ

(ଖ) ବ୍ୟାପକ ଶବ୍ଦ :

i ଯୌଗିକ ଶବ୍ଦ :- ଦୁଇଟି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦର ସଂଯୋଜନାରେ ଗଠିତ ଶବ୍ଦ ।

ସୋଅଲୁ / sōolui /

ବାଳଶୋଷିକା

ଆର୍ଗୋଆ / argooʔ /

କାହାଳୀ (ଭାବ ବୋହୂବା କାହ୍)

ସୋଆ / sooʔ / (ଶୋଷିକା) + ଉଲୁ / ului / (କାଳ)

ଆର୍ / ar / (ଚନ୍ଦ୍ରିକା) + ଗୋଆ / gooʔ / (ବୋହୂବା)

(ii) ଦୁଗୁଣିକା :- ଏହି ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରିବ ।

(୧) ସମାର୍ଥକ :

ଲିଖାପାଢ଼ା / likhapadha /

ପଢ଼ାଲେଖା

ନାଅନା ଭୂତନା / naʔnaudna /

ଶିଅସିଆ

(୨) ବିପରୀତାର୍ଥକ :-

ଉତିହନ୍ତିକ୍ / utijhantij /

ଏପଟ୍‌ସେପଟ୍

ସତ୍‌ସ୍ତୁ / sotjhuth /

ସତମିତ୍ତ

(୩) ସହସମ୍ବନ୍ଧୀୟ :-

ସାର୍ଥକ + ସାର୍ଥକ

ହାଡ଼ୁରା / hoʔdura /

ସରଦ୍ୱାର

ହାରାଉଲଗ୍ / haraulag /

ତାଳସଫ

ସାର୍ଥକ + ନିରର୍ଥକ :-

ଦାରୁ ଦୁରା / daru dura /

ରତ୍ତ ପତ୍ତ

ଭୁତ୍ ଭୂତା / bhut bhuta /

ବୁତ୍ ଫୁତ୍

(୪) ପ୍ରତିଧ୍ୱନିମୟକ :-

କୈ କୈ / kē kē /

କୈ କୈ

ଚୈ ଚୈ / cē cē /

ଚୈ ଚୈ

ସୈ ସୈ / sē sē /

ସୈ ସୈ

* ସନସ୍କୃତି :-

ଉଦ୍‌ନା ଉଦ୍‌ନ / udna udni /

ପିଆପିଇ

ସ୍ୱନାସ୍ୱନ / yonayoni /

' ଦେଖାଦେଖି

iii ନିଟିଲ ଶବ୍ଦ :-

ଶବ୍ଦ ସହଜ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦ ଏହି ବର୍ଗୀୟ ।

(a) ପୂର୍ବ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସୂଚ :-

/ ab- / ଅବ୍

ab-na?na (ଅବନାଥାନା) ଖୁଆଇବା

ab-legna (ଅବଲେଖନା) ଉତ୍ତାରିବା

ab-tijna (ଅବତିଜନା) ଛୁଣ୍ଟାଇବା

(b) ପର ପ୍ରତ୍ୟୟ ସୂଚ :-

/-god/ ଋତ୍

gajgod (ଗଞ୍ଜଗଡ଼) ମଶିପିବା

/-ka/ କା

karaeka (କାରାଏକା) କଣିଦେବା

୧. ୯. ବିଶେଷ :-

ସମ୍ପର୍କବାଚୀ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଏବଂ ପରସର୍ଗ ପ୍ରକ୍ରିୟା କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ଧାତୁ ବିଶେଷ ସଦବାଚୀ ।

ଉପର ଭାଗରେ ବିଶେଷ୍ୟ ଶବ୍ଦରୁପ ନିମ୍ନରୂପେ ଉପଲବ୍ଧ ।

(କ) କାଚିବାଚକ

ଲେବୁ / lebu /

ଲେକ

କିଡ଼ୋ / kido /

ବାସ

କାଡ଼ଗ / kaḍag /

ମାଛ

କନ୍ଥେଜ / konthej /

ଚଢ଼େଇ

ବୁଗ୍‌ଗାମ / buggam /

ସାପ

ବଗ୍‌ଗେଲ / boggtel /

ମଇଁଷି

(ଖ) ନାମବାଚକ :—

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ / sundorgad /	ଏକ ସହରର ନାମ
ତୋରା / tolsara /	ଏକ ଗ୍ରାମର ନାମ
ଇବ୍ / ib /	ଏକ ନଦୀର ନାମ
ରାମୁ / ramu /	କଣ୍ଠେ ଲୋକର ନାମ

(ଘ) ଭାବବାଚକ :—

ବଟଗ / botog /	ଚର
ଗିୟାଲ / giyal /	ଲକ୍ଷା
ଲେରେ / lere /	ଅନନ୍ଦ
ଲାଡା / lada /	ହସ

(ଘ) ସମ୍ବନ୍ଧ ବାଚକ :—

କୁଡ଼ିଗ / kudhig /	ସାଥୀ
ଡକ୍ଲୋ / doklo /	ସଭା
ଗୌଡ଼ା / gohoda /	ଭିତ

(ଙ) ବସ୍ତୁବାଚକ :—

ଡାଃ / da? /	କଳ
ଟମ୍ଲେଗ / tomleg /	ସୀର
ସୋନର / sonor /	ସୁନା
ଲୁଆଗ / luag /	ଲୁହା
ଜଲ / jal /	ତେଲ

ଏହା ପୁଣି ଚିହ୍ନଭାରେ ବିଭକ୍ତ । ୧ ପ୍ରାଣୀବାଚକ ବିଶେଷ ।

୨ ଅପ୍ରାଣୀ ବାଚକ ବିଶେଷ ୩ ପୁରୁଷବାଚୀ ଅବ୍ୟୟ ।

୧. ୧. ୧ ପ୍ରାଣୀବାଚକ ବିଶେଷ :—

ଋଷଭରା ସଦା ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀ ବିଶେଷ ପ୍ରାଣୀବାଚକ ଓ ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଚନ୍ଦ୍ର, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ନକ୍ଷତ୍ର, କୁଳଦେବତା, ଦେବଦେବୀ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରାଣୀବାଚୀ । ଏହାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ବସ୍ତୁ, ଉଦ୍ଭିଦ ବିଶେଷ ଅପ୍ରାଣୀବାଚୀ । ଏହି ପ୍ରାଣୀବାଚୀ ବିଶେଷ ସମ୍ବନ୍ଧବାଚୀ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଏବଂ ପରସ୍ପରି ସମ୍ବନ୍ଧ କରେ ଏବଂ ଦ୍ଵିବଚନେ ଓ ତତ୍ପଦରେ ପାର୍ଶ୍ଵ /kiyar / ଏବଂ /ki / ଯୋଗ ହୁଏ । ଏହି /kiyar / ଏବଂ

ki / ଚୁଡ଼ାୟୁ ପୁରୁଷ ହି ସ୍ତ୍ରୀପତରେ ମଧ୍ୟ ସୂଚକ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ : ମୁରୁ ଲେବୁଗା ଉଃଫେଟା ବେଟି ଆକମେନ୍ / muru lebu-ga u?pheṭa beṭi a-ki-men / (ଜଣେ ଲୋକର ତନୋଟି ହିଅ ଥିଲେ)
ପ୍ରାଣୀପାତୀ ବିଶେଷ୍ୟର ବ୍ୟାକରଣିକ ସଂକଳ୍ପ ହି ବ୍ୟୟ । ଯଥା :— ଲିଙ୍ଗ, ବଚନ ଓ କାରକ ।

୧. ୧. ୧. ଲିଙ୍ଗ :— ଖଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲିଙ୍ଗ ବ୍ୟାକରଣିକ ନୁହେଁ । ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ସମାପିକା ହି ସ୍ତ୍ରୀ ସହଜତ କର୍ତ୍ତାବି ଲିଙ୍ଗରତ ଅନୁପ୍ରସ୍ତ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଶାବ୍ଦିକ ଭିନ୍ନତା ଭାବରେ ଖଡ଼ିଆରେ ଲିଙ୍ଗ ନିରୂପଣ କରାଯାଇଥାଏ ।

(କ) ପ୍ରତ୍ୟୟ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ :—

ଆପା / apa / (ବାପା)	ଆୟୋ / ayo / (ମା)
କନ୍ଦେର / kongher / (କଶୋର)	କନ୍ଦେଲ / koncel / (କଶୋର)
କେଣ୍ଡର ବଆ / eknḍor baa? / (ବୁଢ଼ା)	କାଣ୍ଡାଇବଆ / kandaibaa? / (ବୁଢ଼ା)

(ଖ) ଲିଙ୍ଗ ସୂଚକ ଶବ୍ଦ ସଂଯୋଗ :—

ଅଣ୍ଡ୍ରା କିଡ଼ୋ / onḍra kiḍo /	(ଅଣ୍ଡ୍ରା ବାଦ)
ମିଦା କିଡ଼ୋ / mida kiḍo /	(ବାସୁଣୀ)
ଅଣ୍ଡ୍ରା ମାବ୍‌ସା / onḍra mara? /	(ଅଣ୍ଡ୍ରା ମସୁର)
ମିଦା ମାବ୍‌ସା / mida mara? /	(ମାସ ମସୁର)
କେକ୍‌ରୋ / kokro / ଚକ୍ରା	ବୁଢ଼ା ସିଙ୍ଗ୍‌କୟ / buḍhi sigkoy / ମାତମ୍‌ ସିଙ୍ଗ୍‌କୟ / maḍom sigkoy / } ମାସ କୁକୁଡ଼ା

(ଗ) ଲିଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟାପାରକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗରେ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଉଦାହରଣ ଲିଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦୃଷ୍ଟି ଗୋଚର ହୋଇଥାଏ ।
ସ୍ତ୍ରୀକାରକ ପ୍ରତ୍ୟୟ :-

ଇ / i /	- ବେଟା / beṭa / (ପୁଅ)	ବେଟି / beṭi / (ହିଅ)
	- କାକା / kaka / (ବାବା)	କାକି / kaki / (ବାଣୀ)
	- ରାଜା / raja / (ରାଜା)	ରାଣି / raṇi / (ରାଣୀ)
ଇନ୍ / in /	- ମାହାରା / mahara / (ରାଜା)	ମାହାରିନ୍ / maharin / (ରାଜାଣୀ)
	- ଧୋବି / dhobi / (ଧୋବା)	ଧୋବିନ୍ / dhobin / (ଧୋବାଣୀ)

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଏପରି କିଛି ଶବ୍ଦ ରହିଛି, ଯାହା ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗକୁ ହି ବୁଝାଇଥାଏ । ଉଦାହରଣତଃ :— ଅଦ୍‌ଡୋ / oddo / (ଛୋଟପିଲ) । ସେହପରି ସିଙ୍ଗ୍‌କୟ / sigkoy / (ବୁଢ଼ା), ମେରମ୍ / merom / (ଛେଳି), ବୁନୁଇ / bunui / (ପୁଷ୍ପ) ଆଦି ଯାହାର ଲିଙ୍ଗ ଉଭୟ ଲିଙ୍ଗକୁ ବୁଝାଏ ।

୨. ୧. ୧. ୨. ବିଚଳ

ଝଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବିଚଳ ଶିକ୍ଷା—ଏକବଚନ, ଦ୍ଵିବଚନ ଓ ବହୁବଚନ । ଉଦାହରଣ ସ୍ଵରୂପେ ଏକବଚନ ପାଇଁ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ ନାହିଁ ; କିନ୍ତୁ ଦ୍ଵିବଚନ ପାଇଁ /kiyar / ଓ ବହୁବଚନ ପାଇଁ /ki / ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । କେବଳ ମଣିଷ ପାଖରେ ଦ୍ଵିବଚନରେ ବାଣୀଆ / baria / ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ, ନଚେତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ସ୍ତାନ, ଜନସଂଘ ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁ ପାଇଁ ଦ୍ଵିବଚନରେ ଉଦାହରଣ / ubar / ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏହି ମଣିଷ ପାଇଁ ବାଣୀଆ / baria / ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବାରୁ ଶିଶୁମାର ଦ୍ଵିବଚନ ରୂପାନ୍ତର ମଧ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ—ବାଣୀଆ ଲେବୁ / baria lebu / (ଦୁଇଜଣ ଲେବ) ।

ବହୁବଚନରେ ଶିଶୁମାର ପୂର୍ବରୁ ଶିଶୁମାର ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ, କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ବହୁବଚନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ ହୋଇଥାଏ ଓ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ହୋଇ ନଥାଏ । ଯଥା :—

ବାଣୀ ଲେବୁକି / jhadi lebuki / (ଚମସ୍ତ ଲେବ)

ଜୁଘାଏ ଲେବୁ / jughae lebu / (ବହୁତ ଲେବ)

କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଏହିଠି ଝଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ‘ଅ’ କାରକ ଅପ୍ରାପ୍ୟାବଚନ ଶବ୍ଦରେ ଦ୍ଵିବଚନ ନାହିଁ । ଯଥା :—

ଅଟ୍ଟକଲ / oṅkol / (ଝେତ)

ଏକବଚନ

ବହୁବଚନ

ଅଟ୍ଟକଲ / oṅkol /

ଅଟ୍ଟକଲକି / oṅkolki /

ଝଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଏକବୋଧକ ଶବ୍ଦ, ଦ୍ଵିବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଓ ବହୁବୋଧକ ଶବ୍ଦ ଜନ୍ମ ସ୍ଥଳୀର ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଅନ୍ତି ।

ଏକବୋଧକ :—

ମୁଠୁଲେବୁ / muḍu lebu / (ଜଣେ ଲେବ)

ମଏଟ୍ଟ କିଡ଼ୋ / mæṅ kiḍo / (ରୋଟିଏ ବାଦ)

ମେସେଜ୍ ରୁମକୁବ / mesej rumkub / (ସେତେ ଗୁଡ଼ିକ)

ଦ୍ଵିବୋଧକ :—

ବାଣୀଆ ଲେବୁ / baria lebu / (ଦୁଇଜଣ ଲେବ)

ଉଦାହରଣ କିଡ଼ୋକିୟାର / ubar kiḍokiyar / (ଦୁଇଟି ବାଦ)

ବାରିସେଜ୍ ରୁମକୁବ / barsej rumkub / (ଦୁଇହେଉ ଗୁଡ଼ିକ)

ବହୁତ୍ ବୋଧକ :—

କୋଡ଼ / ikuʔd / (ଅନେକ)

ଝାଡ଼ / jhadi / (ସମସ୍ତ)

ଜୁଘାଏ / jughae / (ବହୁତ)

ଜାଲଟ / jhalog / (ଭର)

୧. ୯. ୯. ୩. କାରକ ଓ ବିଭକ୍ତି :—

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କାରକ ଓ ବିଭକ୍ତି ଚିହ୍ନକୁ ନିମ୍ନରେ ଦର୍ଶାଯାଇପାରେ ।

କାରକ	ଏକବଚନ	ଦ୍ଵିବଚନ	ବହୁବଚନ
କର୍ତ୍ତା	Ø	Ø	Ø
କର୍ମ	ତେ / te /	ତେ / te /	ତେ / te /
କରଣ	ବଟ / bog /	ବଟ୍ / bog /	ବଟ / bog /
	ବୁଟ୍ / bug /	ବୁଟ୍ / bug /	ବୁଟ୍ / bug /
ସମ୍ପର୍କ	ତେ / te /	ତେ / te /	ତେ / te /
ଅଧ୍ୟାୟାନ	ତାଏ / tae /	ତାଏ / tae /	ତାଏ / tae /
ସମ୍ପର୍କ	ଆ / a /	ଆ / a /	ଆ / a /
ଅଧ୍ୟକରଣ	ତେ / te /	ତେ / te /	ତେ / te /

୧. ୧. ଅପ୍ରାଣୀ କାରୀ ବିଶେଷ୍ୟ :—

ଏହା କେବଳ ସମ୍ପର୍କକାରୀ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଏବଂ ପରସ୍ପର ଗଢ଼ଣ କରାଯାଏ । ଏହେଲାଣି ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲିଙ୍ଗେ ନାହିଁ ।

ଉଦାହରଣ :—

ପୂଜାତେ ହାସ, ନାମିଆ, ସିଙ୍ଗୋୟ ଲାତା / pujate jhara, naria, sigkoy laata / (ପୂଜାରେ ମଦ, ନଡ଼ିଆ, ବୁଲୁଡ଼ା ଲୋଲୁପ)

୧. ୩. ସର୍ବନାମ

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସର୍ବନାମ ପଦସମୂହର ବର୍ଣ୍ଣନାତ ପୂର୍ତ୍ତା ।

(୧) ପୁରୁଷ ବାଚକ :—

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଇଁଜ୍ / iñj / (ମୁଁ)	ଇଁଜାର / iñjar / (excl.) ଆନାଙ୍ଗ୍ / anag / (incl.) (ଆମେ ଦୁଇ)	ଏଲେ / ele / (excl.) ଆନାଙ୍ଗ୍ / anig / (incl.) (ଆମ୍ଭେମାନେ)
ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ୱରୂପ:-	ଆମ୍ / am / (ତୁ)	ଆମ୍ବାର / ambar / (ତୁମେ ଦୁହେଁ)	ଆମ୍ପେ / ampe / (ତୁମ୍ଭେମାନେ)
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ:-	ଆଡ଼ି / aṛi / (ସେ)	ଆଡ଼ିକିୟାର / aṛkiyar / (ସେମାନେ ଦୁହେଁ)	ଆଡ଼ିକି / aṛki / (ସେମାନେ)

୧୫) ଅସ୍ୱରୂପ ବାଚକ :- (ବସୁ, ବିଷୟ ଓ ଗ୍ଳାନ ବାଚ୍ୟାଦି)

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ :-

ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ	-	ଉ / u / (ଏହା)
ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ	-	ହାନ / han / (ତାହା)
ସୁଦୂରବର୍ତ୍ତୀ	-	ହିନ୍ / hin / (ତାହା)

ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଅନଶ୍ଚିତତା ପୂରକ :-

କିଏ	-	/ ber / (କେର)
କ'ଣ	-	/ i / (ଇ)
କାହାର	-	/ bera / (କେରା)
କାହାକୁ	-	/ berte / (କେରୁଡେ)
କେମିତି	-	/ ighae / (ଇଗାଏ)
କେତେ	-	/ ki?te / (କାଡେ)

ସର୍ବାନାମ ପଦର ରୂପରଚନା

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମୂଳକ ରୂପାବଳୀ:-

(୧) ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ - 'ମୁଁ'

କାରକ	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
ବର୍ତ୍ତୀ	ଇଁଜ୍ / iñj / (ମୁଁ)	ଇଁଜାର / iñjar / * ଆନାଙ୍ଗ୍ / anag / * (ଆମେ ଦୁହେଁ)	ଏଲେ / ele / * ଆନାଙ୍ଗ୍ / anig / * (ଆମ୍ଭେମାନେ)

କାମଳ	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
କର୍ମ	ଝିକ୍ତେ / iñjte / (ମୋତେ)	ଝିକାରୁତେ / iñjarte /* ଆନାଟ୍ତେ / anagte /★ (ଆମଦୁହିଁଙ୍କୁ)	ଏଲେତେ / elete /* ଆନିଟ୍ତେ / anigte /★ (ଆମୁମାନଙ୍କୁ)
କରଣ	ଝିକ୍ତଟ୍ / iñjbotg / (ମୋଦ୍ୱାରା)	ଝିକାରୁକ୍ତଟ୍ / iñjarbotg /* ଆନାଟ୍ତକ୍ଟ / anagbotg /★ (ଆମଦୁହିଁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା)	ଏଲେକ୍ଟ / elebotg /* ଆନିଟ୍ତକ୍ଟ / anigbotg /★ (ଆମମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା)
ଫଳଦାନ	ଝିକ୍ତେ / iñjte / (ମୋତେ)	ଝିକାରୁତେ / iñjarte /* ଆନାଟ୍ତେ / anagte /★ (ଆମଦୁହିଁଙ୍କୁ)	ଏଲେତେ / elete /* ଆନିଟ୍ତେ / anigte /★ (ଆମୁମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ	ଝିକ୍ତାଏ / iñjtae / (ମୋଠାରୁ)	ଝିକାରୁତାଏ / iñjartae /* ଆନାଟ୍ତାଏ / anagtae /★ (ଆମଦୁହିଁଙ୍କଠାରୁ)	ଏଲେତାଏ / eletae /* ଆନିଟ୍ତାଏ / anigtae /★ (ଆମୁମାନଙ୍କଠାରୁ)
ଫଳ	ଝିକା / iñja / (ମୋର)	ଝିକାରା / iñjara /* ଆନାଟ୍ତା / anaga /★ (ଆମଦୁହିଁଙ୍କର)	ଏଲା / ela /* ଆନିଟ୍ତା / aniga /★ (ଆମୁମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ	ଝିକାତେ / iñjate / (ମୋ ଠାରେ)	* ଝିକାରୁତେ / iñjarte /* ଆନାଟ୍ତାତେ / anagatte /★ (ଆମଦୁହିଁଙ୍କଠାରେ)	ଏଲାତେ / elate /* ଆନିଟ୍ତାତେ / anigatte /★ (ଆମୁମାନଙ୍କଠାରେ)

★ — ଏହି ଚିହ୍ନକୁ inclusive ବା ଅନ୍ତର୍ଭାଗ ଓ

* — ଏହି ଚିହ୍ନକୁ exelusive ବା ବ୍ୟାକର୍ତ୍ତକ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି ।

(ଖ) ଦ୍ୱିତୀୟ ପରୁଷ :- 'ହୁ'

କାମଳ	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
କର୍ମ	ଅମ୍ / am / (ହୁ)	ଅମ୍ବାର / ambar / (ତୁମେ ଦୁହେଁ)	ଅମ୍ପେ / ampe / (ତୁମେମାନେ)

କର୍ମ	ଅମନ୍ତେ / amte / (ଘୋଡ଼େ)	ଅମ୍ବାର୍ତ୍ତେ / ambarte / (ଭୂମ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ)	ଅମ୍ପେଟେ / ampete / (ଭୂମ୍ଭମାନକ୍ତ)
କରଣ	ଅମନ୍ତେ / ambog / (ଘୋଡ଼ ଦ୍ଵାରା)	ଅମ୍ବାର୍ତ୍ତେ / ambarbog / (ଭୂମ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ ଦ୍ଵାରା)	ଅମ୍ପେଟେ / ampebog / (ଭୂମ୍ଭମାନକ୍ତ ଦ୍ଵାରା)
ସମ୍ପ୍ରଦାନ	ଅମ୍ତେ / amte / (ଘୋଡ଼େ)	ଅମ୍ବାର୍ତ୍ତେ / ambarte / (ଭୂମ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ)	ଅମ୍ପେଟେ / ampete / (ଭୂମ୍ଭମାନକ୍ତ)
ଅପାଦାନ	ଅମନ୍ତାଏ / amtae / (ଘୋଡ଼ ଠାରୁ)	ଅମ୍ବାର୍ତ୍ତାଏ / ambartae / (ଭୂମ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ ଠାରୁ)	ଅମ୍ପେଟାଏ / ampetae / (ଭୂମ୍ଭମାନକ୍ତ ଠାରୁ)
ସମ୍ପର୍କ	ଅମାଃ / ama? / (ଘୋଡ଼)	ଅମ୍ବାରାଃ / ambara? / (ଭୂମ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ)	ଅମ୍ପେୟାଃ / ampeya? / (ଭୂମ୍ଭମାନକ୍ତ)
ଅଧିକରଣ	ଅମାନ୍ତେ / amate / (ଘୋଡ଼ ଠାରେ)	ଅମ୍ବାର୍ତ୍ତେ / ambarate / (ଭୂମ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ ଠାରେ)	ଅମ୍ପେଟେ / ampete / (ଭୂମ୍ଭମାନକ୍ତ ଠାରେ)

(ଗ) ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ :- 'ସେ' (ସ୍ + ଥୀ)

କାରକ	ଏକକରନ	ଦ୍ଵିକରନ	ବହୁବଚନ
କର୍ତ୍ତା	ଅଡ଼ି / aṛi / (ସେ)	ଅଡ଼ିକସ୍ଵାର / aṛkiyar / (ସେ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ)	ଅଡ଼ିକ / aṛki / (ସେମାନେ)
କର୍ମ	ଅଡ଼ିତେ / aṛite / (ତାରୁ)	ଅଡ଼ିକସ୍ଵାରତେ / aṛkiyarte / (ସେ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ)	ଅଡ଼ିକତେ / aṛkite / (ସେମାନକ୍ତ)
କରଣ	ଅଡ଼ିବତ୍ / aṛibog / (ତା ଦ୍ଵାରା)	ଅଡ଼ିକସ୍ଵାରବତ୍ / aṛkiyarbog / (ସେ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ ଦ୍ଵାରା)	ଅଡ଼ିକବତ୍ / aṛkibog / (ସେମାନକ୍ତ ଦ୍ଵାରା)
ସମ୍ପ୍ରଦାନ	ଅଡ଼ିତେ / aṛite / (ତାରୁ)	ଅଡ଼ିକସ୍ଵାରତେ / aṛkiyarte / (ସେ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ)	ଅଡ଼ିକତେ / aṛkite / (ସେମାନକ୍ତ)
ଅପାଦାନ	ଅଡ଼ିତାଏ / aṛitae / (ତା ଠାରୁ)	ଅଡ଼ିକସ୍ଵାରତାଏ / aṛkiyartae / (ସେ ବୃକ୍ଷିକ୍ତ ଠାରୁ)	ଅଡ଼ିକତାଏ / aṛkitae / (ସେମାନକ୍ତ ଠାରୁ)

ମୈତ୍ର	ଅଡ଼ିଆ / ariā? / (ଗାଁର)	ଅଡ଼ିକସ୍ତାସ୍ତା / arkiyara? / (ସେ ଦୁହଁଙ୍କର)	ଅଡ଼ିକା / arkia / (ସେମାନଙ୍କର)
ଅଧ୍ୟାପକ	ଅଡ଼ିଆତେ / ariate / (ଗାଁ ଠାରେ)	ଅଡ଼ିକସ୍ତାସ୍ତାତେ / arkiyarate / (ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ଠାରେ)	ଅଡ଼ିକାତେ / arkiate / (ସେମାନଙ୍କ ଠାରେ)

ସଂଜ୍ଞାନିକ ରୂପସ୍ୱାଦତ ପଦାବଳୀ

ସଂଜ୍ଞାନିକ ପାଠକମାନଙ୍କରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବିଶେଷଣାତ୍ମକ ଓ କ୍ରିୟା-ବିଶେଷଣାତ୍ମକ ରୂପ ରୂପସ୍ୱାଦତ ହୁଏ । ନିମ୍ନରେ ଏହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଗଲା ।

	ନିକଟ	ଦୂର	ପ୍ରଶ୍ନ	ସମ୍ବନ୍ଧ
ଭାବ	ଭାବାଏ / ughae / (ଏମିତି)	ହୋବାଏ/hoghae/ (ସେମିତି)	ଇବାଏ / ighae / (କେମିତି)	
ଜ୍ଞାନ	ଭବ୍ତେ / ubte / (ଏଇଠି)	ହବ୍ତେ / hote / (ସେଇଠି)	ଅବ୍ତେ / abte / (କେଉଁଠି)	ଆତେ / ate / (କେଉଁଠି)
ପଶ୍ୟାଣ	ଭବ୍ନେ / ubne / (ଏତେ)	ହବ୍ନେ / hobne / (ସେତେ)	କିତେ / ki?te / (କେତେ)	
ଦର	ଉତିକ / utij / (ଏଥରେ)	ହତିକ / hotij / (ସେଥରେ)	ଆତିକ / atij / (କୂଆରେ)	ଆତିକ୍କା/atiija?/ (କୂଆରେ)
ସମସ୍ତ	ତାମା / tama / (ଏକେ)		ଇଭେରେ/ibhere/ (କେତେ)	ଜାହାଭେରେ / jahābhere / କେତେ

ପ୍ରଥମତଃ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନସ୍ୱରୂପେ ସଂଜ୍ଞାନ କରାଯାଇ ପ୍ରଥମରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇ କ୍ରିୟା ସହଜ ସଂଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ ସୂଚି ହୋଇଥାଏ ।
 ଉଦାହରଣ :—/ଝିକ କାସ୍ତ ଉକ୍/ । ଏଠାରେ /ଝିକ / (ଝୁଁ) କରାଯାଇ ପରେ/କାସ୍ତ/ କ୍ରିୟା ସହ ଦୁର୍ଗି / ଝିକ / ସଂଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ
 ଯୋଗ ହୋଇଛି । ଅବଶ୍ୟ କ୍ରିୟାରେ ସଂଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ନିକଟି ମଧ୍ୟ କାଳ ଚିତ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ଉଦାହରଣ :— ଝିକ କାସ୍ତ
 / iñkarae / ଝୁଁ ନରେ ।

୧. ୪. ବିଶେଷଣ :

ଉପରୋକ୍ତ ଭାଷାରେ ବିଶେଷଣ ସାଧାରଣତଃ ନିକଟ ପ୍ରକାର ଦେଖାଯାଏ । ଉଦା :— (୧) ଶୁଭକାଚକ (୨) ବ୍ୟସ୍ୟବାଚକ
 (୩) ସଂଜ୍ଞାନିକ ।

(୧) ଗୁଣବାଚକ

(i) ସମସ୍ତ :-

ମୁସ୍‌ଗାଃ / musga? /	ଆଳିର
ତନମେ / tonme /	ନୂଆ
ସିଡ଼ାଃ / siða? /	ପଥରଦାନ
ବାଇର / bair /	ପୁରୁଣା

(ii) ରଂଗ :-

ଓସେଲ / osel /	ଧଳା
ମଗ୍‌ହେର / mogher /	କଳା
ରୁସୁଗ୍ / rusug /	ଲାଲ
ସାଗ୍ ସାଗ୍ / sag sag /	ହଳଦିଆ

(iii) ସ୍ଥାନ :-

ଉତିଜାଃ / utija? /	ଏ ଆଡ଼ର
ହୋତିଜାଃ / hotija? /	ସେ ଆଡ଼ର

(iv) ରୂପ :-

ମେତଡ଼୍ / metod /	ପତଳା
ମଃଠ / mo?th /	ମୋଟା
କେଲମ୍ / kelom /	ପୁନ୍ଦର
ସେଗ୍‌ହର / segghor /	ସିଧା
କେଟଡ଼୍ / ketod /	ବଙ୍କା

(v) ଅବସ୍ଥା :-

ବାରୁ / baru /	ତଳ
ଉମ୍‌ବାରୁ / um-baru /	ମଠ
ବେତଡ଼୍ / betod /	ଭୋକିଲା

(୨) ସଂଖ୍ୟା ବାଚକ :-

(i) ନିର୍ଦ୍ଦିତ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ :-

ମଏଟ୍, ତୁୟୁ / moeg tuyu /

ଉବାର କାଠା / ubar kaṭa /	ଦୁଇଗୋଡ଼
ଘଲ୍‌ଦଳ / ghol din /	ଦଶଦଳ

(ii) ଦୁଇଗୁଡ଼ ଉଦ୍‌ବୋଧକ :—

ମେସନ୍ / meson /	ପନେ
ବାର୍‌ସନ୍ / bar son /	ଦୁଇଥର
ଘଲ୍‌ସନ୍ / ghol son /	ଦଶଥର

(iii) ଜନବୋଧକ :—

ମେସେଜ୍ / mesej /	ପ୍ରଥମ
ବାର୍‌ସେଜ୍ / barsej /	ଦ୍ୱିତୀୟ
ବାରୀଆ ଲଡ଼ୋ / baria loḍo /	ତୃତୀୟ
ଜାହାଦୀୟ ମୁଗମ୍ / jhaḍītae mugam /	ସର୍ବ ପଥମ
ଚୁଟାଡ଼ / cutaḍ /	ଅନ୍ତମ

(iv) ଏକ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିବୋଧକ :—

ମୁଠୁ ମୁଠୁ / muḍu muḍu /	ଜଣେ ଜଣେ
ବାରୀଆ ବାରୀଆ / baria baria /	ଦୁଇ ଦୁଇ
ଘଲ୍‌ଘଲ୍ / ghol ghol /	ଦଶ ଦଶ

(v) ଅନୁକ୍ରମ ବ୍ୟକ୍ତିବୋଧକ :—

ଇକୁଡ଼ / ikuṛḍ /	ଅନେକ
ଜାହାଡ଼ି / jhaḍi /	ସମସ୍ତେ
କାଟିଜ୍ / kaṭij /	ଅଲ୍ଲ
ମାହା / maha /	କଡ଼
ଜୁଗ୍‌ହାଏ / jughae /	ବହୁତ
ଜାଲଗ୍ / jhalog /	ଉଦ

(୩) ଦେଶାତ୍ମକ ବ୍ୟକ୍ତିବୋଧକ :—

(i) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଳକ :—

ଆମାଃ ହା / amaḥ haḥ / (ରୂମର ଘର)

ଝିଜା କୁତୁର / iñja lutui / (ମୋର କୁତା)

ଏଲ କିନିର / ela kinir / (ଆମର ଜଙ୍ଗଲ)

କନ୍ତୁ ଏଠାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବସ୍ତୁରାଜ୍ୟରେ ଯେ ଏହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂଚକ ବିଶେଷଣ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାବେଳେ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷରେ ଝିଜ /-iñj/ କମ୍ପା ନାହିଁକ /naiñj/, ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷରେ ନୋମ /-nom/ ଏବଂ ତୃତୀୟ ପୁରୁଷରେ ତମ /-dom/ ବିଶେଷ୍ୟ ପରେ ହିଁ ବସିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣତଃ :— ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ

ଆପା ନାହିଁକ୍ / apa naiñj / (ମୋର ବାପା)

କୁଣ୍ଡୁ ନାହିଁକ୍ / kundu naiñj / (ମୋର ପୁଅ)

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ :—

ଅରେକ ନୋମ / arej nom / (ମୋର ବଳଦ)

ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ :—

କାଟାତମ / kaṭa dom / (ତାହାର ଗୋଡ଼)

(ii) ନଦେଶକ :—

ଉ ବେଟା / u beta / (ସେ ପିଲା)

ହୋ ଲେବୁ / ho lebu / (ସେ ଲୋକ)

ଇ କନ୍ଥେକ୍ / i konthej / (ଜି ବଡ଼େଇ)

ହାନ୍ କନ୍ସେଲ୍ / han konsel / (ସେଇ କଣ୍ଠୋଷ୍ଠ)

ଖଣ୍ଡିଆ ବସ୍ତୁର ବସ୍ୟା :—

ମଏଡ୍ / moeg / ଏକ

ଉବାର / ubar / ଦୁଇ

ଉଫେ / u'p'phe / ତିନି

ଇଫେନ୍ / i'p'phon / ଚାରି

ମଲ୍‌ବୁ / moloy / ପାଞ୍ଚ

ଟିବ୍ରୁ / t'ibru / ଛଅ

ଥାମ୍ / tham / ସାତ

ଥମ୍ / thom / ଆଠ

ଥମ୍‌ସିଗ୍ / thomsig / ନଅ

ଘଲ୍	/	ghol	/	ଘଣ
ଘୁଲ	/	ghul	/	ଘୋର
ଘଲ୍‌ସିଙ୍ଗ୍	/	gholsig	/	ଘାର
ଟାକ୍	/	tak	/	ତେର
ଟାୟା	/	ṭayā	/	ତରୁଦ
ରାବା	/	rabā	/	ପନ୍ଦର
ରୁବୁ	/	rubu	/	ଗୋହଳ
ତାର୍‌ସିଙ୍ଗ୍	/	tarsig	/	ପତର
ଡାବାଏଜ୍	/	ḍabaej	/	ଝର
ଡୁବକ୍	/	ḍubki	/	ଭଣ୍ଡେଇଣ
ଏଖଡ଼ି	/	ekhḍi	/	କୋଡ଼ିଏ
ଏଖଡ଼ି ମଏଟ୍	/	ekhḍi moeg	/	ଏଗୋଇଣ
ଏଖଡ଼ି ଉବାର	/	ekhḍi ubar	/	ବାଇଣ
ଏଖଡ଼ି ଘଲ୍	/	ekhḍi ghol	/	ଘଣଣ
ଉବାର ଏଖଡ଼ି	/	ubar exhḍi	/	ଘୁଲଣ
ଉବାର ଏଖଡ଼ି ଘଲ୍	/	ubar exhḍi ghol	/	ଘରୁଣ
ଉଫେ ଏଖଡ଼ି	/	u?phe exhḍi	/	ଶାଠିଏ
ଉଫେ ଏଖଡ଼ି ଘଲ୍	/	u?phe exhḍi ghol	/	ଘରୁଣ
ଈଫନ୍ ଏଖଡ଼ି	/	i?phon exhḍi ghol	/	କେବେ
ମଲୟ ଏଖଡ଼ି	/	moloy exhḍi	/	କେବେ

୧. ୫. କ୍ରିୟା :-

ଖଡ଼ିଆ ବାବର କ୍ରିୟା --

- (କ) ଯାହା ଅରୁମ୍ଭଣ୍ୟ ଏବଂ କିମ୍ବା ନାଲମ୍ଭେକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଗ୍ରହଣ କରେ
  - (ଖ) ଯାହା ଅନୁଜ୍ଞା ପ୍ରତ୍ୟୟ ଗ୍ରହଣ କରେ; ଏବଂ
  - (ଗ) ଯାହା କ୍ରିୟା ବଶେଷଣ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଗ୍ରହଣ କରେ; ତାହାକୁ କ୍ରିୟାପଦ ବୁଝାଯାଇ ପାରେ ।
- ଏଥିରୁ ଉପସ୍ମୃତ (କ) ଓ (ଖ) ସମାପିତାବାଚୀ ଓ (ଗ) ଅସମାପିତାବାଚୀ କ୍ରିୟାପଦ ।

୨.୫.୧. ସମାପିକା କ୍ରିୟା :

ସମାପିକା କ୍ରିୟାପଦ ଗଠନର ଉପାଦାନ

- (୧) ପ୍ରାତପଦକ ବା ପ୍ରକୃତି (base)
- (୨) କାଳ (tense)
- (୩) ଅଭିମୁଖ୍ୟ (aspect)
- (୪) ଭାବ (mood)
- (୫) ପୁରୁଷ - ବଚନ (person-number)

ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଓଡ଼ିଆ କ୍ରିୟାପଦ ନିମ୍ନମତେ ନିଶ୍ଚାରିତ ହୋଇପାରେ ।

ପ୍ରାତପଦକ + କାଳ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + ଭାବ + ପୁରୁଷ - ବଚନ

- (୧) ପ୍ରାତପଦକ + କାଳ + ପୁରୁଷ - ବଚନ
- (୨) ପ୍ରାତପଦକ + କାଳ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + ପୁରୁଷ-ବଚନ
- (୩) ପ୍ରାତପଦକ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + କାଳ + ପୁରୁଷ-ବଚନ
- (୪) ପ୍ରାତପଦକ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + ଭାବ (ଅନୁଜ୍ଞା) + ପୁରୁଷ-ବଚନ
- (୫) ପ୍ରାତପଦକ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + ପୁରୁଷ-ବଚନ

ଓଡ଼ିଆରେ ଅଭିମୁଖ୍ୟ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ଏଥିରୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାର କାଳସହ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକାର କାଳସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରକାଶ ନକରି ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ ।

୨.୫.୧.୧. ପ୍ରାତପଦକ ବା ପ୍ରକୃତି

ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରାତପଦକ ବା ପ୍ରକୃତି ନିମ୍ନମତେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ :

- (କ) ହେତୁରୋପାର୍ଥକ (causative)
- (ଖ) ପାରାମୁଖ୍ୟ (reciprocal)
- (ଗ) କର୍ମାର୍ଥକ (passive)
- (ଘ) ଯୌଗିକ (compound)
- (ଙ) ଅତ୍ୟନ୍ତ (intensive)
- (ଚ) ପୁନରାବୃତ୍ତ (iterative)
- (ଛ) ହିତକାରୀ (benefactive)

ଏହି ପ୍ରକୃତି ପୁଣି ଅକର୍ମକ ଓ ଅକର୍ମକ ଭେଦରେ ବିଭକ୍ତ ।

ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ

- (୧) ସମସ୍ତ ଏକାଞ୍ଚକ ଧାତୁ ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ପର୍ଯ୍ୟାୟକାରୀ ହୋଇପାରନ୍ତି ।
- (୨) ଧାତୁର ଅନ୍ୟ ଏ / e / > ଆଏ / ae / ରେ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ହୋଇ ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ପ୍ରକୃତ ନିଶ୍ଚାପତ ହୋଇଥାଏ ।
 ଉଦାହରଣ — ଚମ୍ପକେ > ଚମ୍ପାଏ (ଚମକଣା > ଚମକାଇବା), ହୁଲେ > ହୁଲଏ (ହୁଲିବା > ହୁଲାଇବା)
- (୩) ଓଷ୍ଠ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନଥବା ଧାତୁ ଉଚ୍ଚ ଅର୍ଥ /-ɔb/ ପୂର୍ବ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଜକ ହୋଇ ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ପ୍ରକୃତ ନିଶ୍ଚାପତ ହୁଏ । ଯଥା :-
 ନଥା > ଅନ୍-ନଥା (ଡାକିବା > ଡାକାଇବା)
- (୪) ଧାତୁର ସପ୍ତମ ପୁର ପରେ ଓଷ୍ଠ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ନଥଲେ କ /-b/ ଅନ୍ତ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଜକରେ ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ପ୍ରକୃତ ନିଶ୍ଚାପତ ହୁଏ; ନଚେତ କ /-b/ ସ୍ଥାନରେ ଗ /-g/ ଲାଗିଥାଏ । ଯଥା :- ଧସ > ଧବଃ (ଧରିବା > ଧରାଇବା)
 ଭରେ > ଭବ୍ରେ (ଭରିବା > ଭରାଇବା)
 ଚକଃ > ଚକ୍ବେ (ବସିବା > ବସାଇବା)
 ଭେମର > ଭେରମର (ଚାଳିବା > ଚାଳାଇବା)

ପାରାଶ୍ରବକ :-

କୋଳ / kol / ପୂର୍ବ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଜକରେ ମନୀଭୂତ ପ୍ରକୃତ ନିଶ୍ଚାପତ ହୁଏ । ଯଥା :- ଗିଲ୍ → କୋଲ୍ ଗିଲ୍ (ମାରିବା > ମରାଇହେବା) ବାସ୍ତମ > କୋଳବାସ୍ତମ (ବସିବା > ବସାଇହେବା)

କର୍ମୀର୍ଥକ :-

ତୋମ / dom / ପର ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଜକରେ ପ୍ରକୃତ ନିଶ୍ଚାପତ ହୁଏ ।
 ଯଥା :- ନଥା > ନଥା ତୋମ୍ (ଡାକିବା > ଡିଆହେବା)
 ଚକଃ > ଚକଃ ତୋମ୍ (ବସିବା > ବସା ହେବା)

ଯୌଗିକ :-

ଦୁଇଟି ଧାତୁର ସଂଯୋଜରେ; ଯଥା :-
 କେର୍ + ଉଏର୍ (ଯୋଡ଼ିବା + ମରିବା = ଯୋଡ଼ିମରିବା)
 ଗିଲ୍ + ଅର୍ଗଏର୍ (ପିଟିବା + ମାରିବା = ପିଟିମାରିବା)

ଅସ୍ଵକାରୀ :-

ଗର୍ / god / ପର ପ୍ରତ୍ୟୟ ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ଓ କର୍ମୀର୍ଥକ (transitive) ପ୍ରକୃତରେ ସଂଯୋଜକ ହୋଇ ନିଶ୍ଚାପତ ହୁଏ । ଯଥା :-

ଏବ୍ > ଏବକ ଗର୍ (ମରିବା > ମରାଯିବା)

ପୁନରୁତ୍ପତ୍ତି :-

ଧାର୍ଯ୍ୟ ପୁନଃ ଅବୃତ୍ତିରେ ଏହି ପ୍ରକୃତି ନିଷ୍ପାଦିତ ହୁଏ ।

ଯଥା :- ଗିଲ୍ > ଗିଲ୍ ଗିଲ୍ (ପିଟିକା > ପିଟିପିଟି)

ବାଦକେ > ବାଦକେ ବାଦକେ (ଦୌଡ଼କା > ଦୌଡ଼ ଦୌଡ଼)

ହ୍ରସ୍ୱକାନ୍ତ :-

କା / ka / ପର ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଜନରେ ଏହି ପ୍ରକୃତି ନିଷ୍ପାଦିତ ହୁଏ ।

ଯଥା :- କାର୍ଯ୍ୟ > କାର୍ଯ୍ୟକା (କରକା > କରକେକା)

୨.୫.୧.୨. କାଳି :

ଝଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କାଳପୂରକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦୁଇ ସେଟ୍ (ଶ୍ରେଣୀ)ରେ ଉପଲଭ୍ୟ ।

	ପ୍ରଥମ ସେଟ୍	ଦ୍ୱିତୀୟ ସେଟ୍
ବର୍ତ୍ତମାନ	-ଡେ / -te /	-ତା / ta /
ଅତୀତ	-ଅଗ / -og /	-କି / -ki /
ଭବିଷ୍ୟତ	-ଏ / e /	-ନା / na /

ଏଥିରୁ ପ୍ରଥମ ସେଟ୍ ସକ୍ରିୟ (active) ପ୍ରକୃତିରେ ପ୍ରୟୋଗ ହୁଏ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ ସେଟ୍ ନିରକ୍ରିୟ (neutral) ପ୍ରକୃତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ଉଭୟ ସେଟ୍ ସକର୍ମକ ଓ ଅକର୍ମକ ଧାତୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ପ୍ରଥମ ସେଟ୍ :-

ସକ୍ରିୟ ପ୍ରକୃତିର	ଡେ / te /	ଅଗ / og /	ଏ / e /
ପ୍ରକାର	(ବର୍ତ୍ତମାନ)	(ଅତୀତ)	(ଭବିଷ୍ୟତ)
ସକର୍ମକ ନିର୍ଦ୍ଦାଧାରୁ	ଗିଲ୍‌ଡେ / gilte / (ପିଟେ)	ଗିଲ୍‌ଅଗ / gilog / (ପିଟିଲ)	ଗିଲ୍‌ଏ / gile / (ପିଟିକ)
ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ	ଅନ୍‌ଗିଲ୍‌ଡେ/abgilte/	ଅନ୍‌ଗିଲ୍‌ଅଗ/abgilog/	ଅନ୍‌ଗିଲ୍‌ଏ/abgil-e/
ସକର୍ମକ ଧାତୁ	(ପିଟିଏ)	(ପିଟିଲି)	(ପିଟିକି)

ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ ଅକର୍ମକ ଧାତୁ	ଅଦ୍ଭିତାରୁତେ /ɔbgitagte/ (ଶୁଆଏ)	ଅଦ୍ଭିତାରୁଅର /ɔbgitagog/ (ଶୁଆଇଲ)	ଅଦ୍ଭିତାରୁଏ /ɔbgitag-e/ (ଶୁଆଇବ)
ହୃଦକାଘ	ଗିଲକାତେ/gilkate/ (ପିଟିଦେବା)	ଗିଲକାଅଗ/gilkaog/ (ପିଟିଦେଲ)	ଗିଲକାଏ/gilka-e/ (ପିଟିଦେବ)
ଘୌଡ଼ିକ ସକର୍ମକ+ଅକର୍ମକ	ଗିଲ୍‌ତୋମ୍‌ତେ /giltomte/ (ପିଟିମାଣି ସଫାକରିଦେବା)	ଗିଲ୍‌ତୋମ୍‌ଅଗ /giltomog/ (ପିଟିମାଣି ସଫାକଲ)	ଗିଲ୍‌ତୋମ୍‌ଏ giltom-e/ (ପିଟିମାଣି ସଫାକରିବ)
ଘୌଡ଼ିକ ସକର୍ମକ+ଅକର୍ମକ	କୋଲ୍ ନାଠାତେ /col naa?te/ (ଘାଲ ଖାଇବା)	କୋଲ୍ ନାଠାଅଗ /col naa?og/ (ଘାଲ ଖାଇଲ)	କୋଲ୍ ନାଠାଏ /col naa?-e/ (ଘାଲ ଖାଇବ)
ଘୌଡ଼ିକ ସକର୍ମକ+ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ	ଗିଲ୍‌ଅଗ୍‌ଏଜ୍‌ତେ /gilɔbgɔejte/ (ପିଟିମାଣିବା)	ଗିଲ୍‌ଅଗ୍‌ଏଜ୍‌ଅଗ /gilɔbgɔejog/ (ପିଟିମାଣିଲ)	ଗିଲ୍‌ଅଗ୍‌ଏଜ୍‌ଏ /gilɔbgɔej-e/ (ପିଟିମାଣିବ)
ଘୌଡ଼ିକ ଅକର୍ମକ+ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ	କୋଲ୍‌ଅଗ୍‌ଏଜ୍‌ତେ /colɔbgɔejte/ (ଘାଲମାରେ)	କୋଲ୍‌ଅଗ୍‌ଏଜ୍‌ଅଗ /colɔbgɔejog/ (ଘାଲମାଣିଲ)	କୋଲ୍‌ଅଗ୍‌ଏଜ୍‌ଏ /colɔbgɔej-e/ (ଘାଲମାଣିବ)
ଅଦ୍‌ବାଚୀ (ସକର୍ମକ)	ଗିଲ୍‌ଗୋଡ୍‌ତେ /gilgɔdte/ (ପିଟିଦଫାକରିଦେବା)	ଗିଲ୍‌ଗୋଡ୍‌ଅଗ /gilgɔdog/ (ପିଟିଦଫାକଲ)	ଗିଲ୍‌ଗୋଡ୍‌ଏ /gilgɔd-e/ (ପିଟିଦଫାକରିବ)
(ପ୍ରେରଣାର୍ଥକ)	ଅଦ୍‌ଗିଲ୍‌ଗୋଡ୍‌ତେ /ɔbgilgɔdte/ (ପିଟାଇଦେବା)	ଅଦ୍‌ଗିଲ୍‌ଗୋଡ୍‌ଅଗ /ɔbgilgɔdog/ (ପିଟାଇଦେଲ)	ଅଦ୍‌ଗିଲ୍‌ଗୋଡ୍‌ଏ /ɔbgilgɔd-e/ (ପିଟାଇଦେବ)

ଗିଲ୍‌ଗିଲ୍‌ତେ (ସକର୍ମକ)	ଗିଲ୍ ଗିଲ୍ ତେ /gil gil te/ (ପିଟିପିଟି)	ଗିଲ୍ ଗିଲ୍ ଅଗ୍ /gil gil oḡ/ (ପିଟିଲ୍ ପିଟିଲ୍)	ଗିଲ୍ ଗିଲ୍ ଏ /gil gil-e/ (ପିଟିକ୍ ପିଟିକ୍)
ଦ୍ଵି ଉଷ୍ଠ ସେହ୍ :-			
ନିଷ୍ଠି ସ୍ଵ ପ୍ରକୃତର ପ୍ରକାର	ତା / ta / (ବର୍ଣ୍ଣମାନ)	କ / ki / (ଅଗତ)	ନା / na / (ଭବ୍ୟତ)
ଅକର୍ମକ ଧାତୁ	ଗିତାଗ୍ତା /gitagta/ (ଶ୍ଵ)	ଗିତାଗ୍କି /gitagki/ (ଶୋଇଲ)	ଗିତାଗ୍ନା /gitagna/ (ଶୋଇବ)
ପାରଶ୍ଵକ ପ୍ରକୃତ	ଗ୍ଵେଲ୍ ଗିଲ୍ ତା /colgilita/ (ଯାଇ ପିଟେ)	ଗ୍ଵେଲ୍ ଗିଲ୍ କି /colgilkī/ (ଯାଇ ପିଟିଲ)	ଗ୍ଵେଲ୍ ଗିଲ୍ ନା /colgilna/ (ଯାଇ ପିଟିବ)
କର୍ମାର୍ଥକ (ସକର୍ମକ)	ଗିଲ୍ ଡୋମ୍ତା /gil ḡomta/ (ପିଟାହୁଏ)	ଗିଲ୍ ଡୋମ୍କି /gilḡomki/ (ପିଟାହେଲ)	ଗିଲ୍ ଡୋମ୍ନା /gilḡomna/ (ପିଟାହେବ)
କର୍ମାର୍ଥକ (ଅକର୍ମକ)	ଗିତାଗ୍ ଡୋମ୍ତା /gitag ḡomta/ (ଶୁଅହୁଏ)	ଗିତାଗ୍ ଡୋମ୍କି /gitag ḡomki/ (ଶୁଅହେଲ)	ଗିତାଗ୍ ଡୋମ୍ନା /gitag ḡomna/ (ଶୁଅହେବ)
ପୋଷିକ ସକର୍ମକ + ସକର୍ମକ	ଗ୍ଵେଲ୍ ଗିତାଗ୍ତା /colgitagta/ (ଯାଇ ଶ୍ଵ)	ଗ୍ଵେଲ୍ ଗିତାଗ୍କି /colgitagkī/ (ଯାଇ ଶୋଇଲ)	ଗ୍ଵେଲ୍ ଗିତାଗ୍ନା /colgitagna/ (ଯାଇ ଶୋଇବ)
ପୋଷିକ ସକର୍ମକ + ଅକର୍ମକ	ନଅ ଗିତାଗ୍ତା /noʔgitagta/ (ଖାଇ ଶ୍ଵ)	ନଅ ଗିତାଗ୍କି /noʔgitagki/ (ଖାଇ ଶୋଇଲ)	ନଅ ଗିତାଗ୍ନା /noʔgitagna/ (ଖାଇ ଶୋଇବ)

ଅସ୍‌ବାଚା (ଅକର୍ମକ)	ଗିତାଗ୍‌ଗଡ଼ତା (ଶୋଭାଯାଏ)	ଗିତାଗ୍‌ଗଡ଼କି (ଶୋଭାଗଲା)	ଗିତାଗ୍‌ଗଡ଼ନା (ଶୋଭାଯିବ)
ଅସ୍‌ବାଚା (କର୍ମୀର୍ଥକ)	ଗିଲ୍‌ଗୋମ୍‌ଗଡ଼ତା (ସିଃହୋଇ ଅପେ)	ଗିଲ୍‌ଗୋମ୍‌ଗଡ଼କି (ସିଃହୋଇ ଅସିଲ)	ଗିଲ୍‌ଗୋମ୍‌ଗଡ଼ନା (ସିଃହୋଇ ଅସିବ)
ସ୍‌ବଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଅକର୍ମକ	ଗିତାଗ୍‌ଗିତାଗ୍‌ତା (ଶୁଏ ଶୁଏ)	ଗିତାଗ୍‌ଗିତାଗ୍‌କି (ଶୋଭାଇ ଶୋଭାଇ)	ଗିତାଗ୍‌ଗିତାଗ୍‌ନା (ଶୋଭାବ ଶୋଭାବ)

୧.୫.୧.୩. ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ :

ଢେ଼ଆ ବାଣରେ ଦୁଇସକାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦେଖାଯାଏ । ଉଭୟ ଏକମ ପ୍ରୟୋଗ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

(କ) ସିଗ୍ / -sig / - ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ସୂଚକ

(ଖ) କ / -j / - ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳାଂକର

ଏସବୁ (କ) ପ୍ରତ୍ୟୟଟି କାଳ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଛଡ଼ା କଣିପାରେ କମ୍ପା ନକରି ପାରେ । କିନ୍ତୁ (ଖ) ପ୍ରତ୍ୟୟଟି ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ ପରେ ଘୋଡ଼ୁଏ ।

ଉଦାହରଣ :- (କ) ଝିଲ୍ କାରାଏ ସିଗ୍‌ଡିଗ୍ / iñj karae sigdig /

ଏଥରେ କାରାଏ / karae / ଧାରା ପରେ ସିଗ୍ / sig / ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଘୋଡ଼ ହୋଇଛି । ସୂଚି ସିଗ୍ / sig / ପରେ ଝିଲ୍ / iñj / ସରୁଣ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସୂଚ ହୋଇଛି । (ଝିଲ୍ + କାରାଏ + ସିଗ୍ + ଡ + ଇଟ୍) ସେହିପରି ଝିଲ୍ ଗିଲ୍‌ସିଗ୍‌ଡିଗ୍ / iñj gilsigte / (ସୂଁ ସିଟିଆସୁଅଛି)

ଏଥରେ ସିଗ୍ / sig / ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟ ପରେ ତେ / te / କାଳସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଘୋଡ଼ ହୋଇଛି । (ଝିଲ୍ + ଗିଲ୍ + ସିଗ୍ + ତେ)

(ଖ) ଝିଲ୍ କାରାଏ ଡେକ୍‌ଡିଗ୍ / iñj karae tejdig / (ସୂଁ ଡେହୁଅଛି) (ଝିଲ୍ + କାରାଏ + ଡେ + ଡ୍ + ଡ + ଇଟ୍)
ଏଥରେ କ / j / ଆଭିମୁଖ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସରୁଣ, ତେ / te / କାଳସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଘୋଡ଼ ହୋଇଛି ।

କନ୍ତ ଉପରୋକ୍ତ ଉଦାହରଣରେ ଉଚ୍ଚୟ ସିଗ୍ / sig / ଓ କ / j / ପାଇଁ / d / ପ୍ରତ୍ୟୟ ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ ଏକବଚନ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ ଏକବଚନ ପୂର୍ବରୁ ବସିଥାଏ ।

୨.୫.୧୪ ଭାବ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ :

ଊଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନୁଜ୍ଞା ଦୁଇ ପ୍ରକାର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ— ଯଥା : ଏ / e / ଓ ନା / -na / । ପ୍ରଥମଟି ସର୍ବସ୍ୱ ରୂପପାଇଁ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ନିଷ୍ପଦ୍ଧି ରୂପ ପାଇଁ ପ୍ରଯୋଗ ହୁଏ । ଏମାନେ ଆଇମୁଖ୍ୟ ପୁରୁଷ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସିଗ୍ / sig / ପରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରତ୍ୟୟ କେବଳ ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ ପାଇଁ ପ୍ରଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

୨.୫.୧୫ ପୁରୁଷ - ବଚନ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ

ଊଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ନିମ୍ନମତେ ପୁରୁଷ-ବଚନ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଉପଲବ୍ଧ ହୁଏ ।

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱି ବଚନ	ବହୁବଚନ
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଜ୍ଞ / ñj /	ନାଜ୍ / nag / କାର / jar /	ନିଜ୍ / nig / ଲେ / le /
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	ସ୍ / m /	ବାର / bar /	ପେ / pe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଠ	କୟାର / kiyar /	କ / ki /

ଏମାନେ ସର୍ବନାମ ପରେ ପ୍ରଥମସ୍ଥର ଲେପ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ । ଉପରୋକ୍ତ ଉପାଦାନ ସମୂହକୁ ହିସାବଦେ ନିମ୍ନମତେ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ :-

ପାତପତକ + କାଳ + ପୁରୁଷ ବଚନ

ପଦମୈକ ରୂପ :- କାର୍ଯ୍ୟ / karae /

ବର୍ତ୍ତମାନ ସାମାନ୍ୟ

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱି ବଚନ	ବହୁବଚନ
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟପତକ / karaetiñj /	କାର୍ଯ୍ୟପତେନାଜ୍ / karaetenag /	କାର୍ଯ୍ୟପତେନିଜ୍ / karaetenig /
		କାର୍ଯ୍ୟପତେ କାର୍ / karaetejar /	କାର୍ଯ୍ୟପତେଲେ / karaetele /

ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାରାଏଡେମ୍ / karaetem /	କାରାଏଡେବାର / karaetebār /	କାରାଏଡେପେ / karaetepe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାରାଏଡେ /karaete/	କାରାଏଡେକିୟାର /karaetekiyar/	କାରାଏଡେମୟ / karaetemoy /

ଅତୀତ ସାମାନ୍ୟ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାରାୟଗ୍ / karayāṅj /	କାରାୟଗ୍ ନାଟ୍, / karayōṅmag /	କାରାୟଗ୍ ନିଗ୍ / karayōṅnig /
		କାରାୟଗ୍ ଜାର୍ / karayōṅjar /	କାରାୟଗ୍ ଲେ / karayōṅle /
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାରାୟବ୍ / karayāb /	କାରାୟଗ୍ ବାର / karayōṅbār /	କାରାୟଗ୍ ପେ / karayōṅpe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାରାୟଗ୍ / karayōṅ /	କାରାୟଗ୍ କିୟାର / karayōṅkiyar /	କାରାୟଗ୍ ମୟ / karayōṅmoy /

ଭବିଷ୍ୟତ ସାମାନ୍ୟ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାରାୟିଙ୍ଗ୍ / karayāiṅj /	କାରାଏନାଟ୍, / karaenag /	କାରାଏନିଗ୍ / karaenig /
		କାରାଏ ଜାର୍ / karaejar /	କାରାଏଲେ / karaele /
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାରାଏମ୍ / karaem /	କାରାଏବାର / karaebar /	କାରାଏପେ / karaepe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାରାଏ / karae /	କାରାଏକିୟାର / karaekiyar /	କାରାଏମୟ / karaemoy /

ପ୍ରକୃତ + କାଳ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + ପୁରୁଷ-ବଚନ "I am doing right now"

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାରାଏଡେଜ୍ଡିଙ୍ଗ୍ / karaetejdiṅj /	କାରାଏଡେଜ୍ଡିନାଟ୍, / karaetejṅmag /	କାରାଏଡେଜ୍ଡିନିଗ୍ / karaetejṅnig /
		କାରାଏଡେଜ୍ଡିଜାର୍ / karaetejṅjar /	କାରାଏଡେଜ୍ଡିଲେ / karaetejṅle /

	ଏକବଚନ	ଦ୍ଵିବଚନ	ବହୁବଚନ
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେମ୍ / karaetejdem /	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେବାର / karaetejbar /	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେପେ / karaetejpe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ / karaetej /	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତକିୟାର / karaetejkiyar /	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତମୟ / karaetejmoy /

ପ୍ରକୃତ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + ପୁରୁଷ ବଚନ

' I have done '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେମ୍ /karaesigdinj/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେନାଗ /karaesignag/ କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେଜାର /karaesigjar/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେନିଗ୍ /karaesignig/ କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେଲେ /karaesigle/
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେମ୍ /karaesigdem/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେବାର /karaesigbar/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେପେ /karaesigpe/
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ /karaesig/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତକିୟାର /karaesigkiyar/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତମୟ /karaesigmoy/

ପ୍ରକୃତ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + କାଳ + ପୁରୁଷ

' I have been doing '

ବର୍ତ୍ତମାନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେମ୍ /karaesigtiñj/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେନାଗ୍ /karaesigtenag/ କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେଜାର /karaesigtejar/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେନିଗ୍ /karaesigtenig/ କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେଲେ /karaesigtele/
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେମ୍ /karaesigtem/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେବାର /karaesigtebar/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେପେ /karaesigtepe/
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେ /karaesigte/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେକିୟାର /karaesigtekiyar/	କାର୍ଯ୍ୟକେତ୍ତେମୟ /karaesigtemoy/

ଅତୀତ ' I had done '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାର୍ବସିଖୋଗ୍	କାର୍ବସିଖୋଗ୍ ନାଗ୍	କାର୍ବସିଖୋଗ୍ ନିଗ୍
	/karaesikhog/	/karaesikhognag/	/karaesikhognig/
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ବସିଖୋଗ୍	କାର୍ବସିଖୋଗ୍ ବାର୍	କାର୍ବସିଖୋଗ୍ ଯେ
	/karaesikhob/	/karaesikhogbar/	/karaesikhogpe/
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ବସିଖୋଗ୍	କାର୍ବସିଖୋଗ୍ କିୟାର୍	କାର୍ବସିଖୋଗ୍ ମୟ୍
	/karaesikhog/	/karaesikhogkiyar/	/karaesikhogmoy/

ଭବିଷ୍ୟତ

' I will have done '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	କାର୍ବସିଗିନିଜ୍	କାର୍ବସିଗିନାଗ୍	କାର୍ବସିଗିନିଗ୍
	/karaesigiñj/	/karaesigenag/	/karaesigenig/
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ବସିଗିନେମ	କାର୍ବସିଗିନେବାର୍	କାର୍ବସିଗିନେପେ
	/karaesigem/	/karaesigebar/	/karaesigepe/
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	କାର୍ବସିଗିନେ	କାର୍ବସିଗିନେକିୟାର୍	କାର୍ବସିଗିନେମୟ୍
	/karaesige/	/karaesigekiyar/	/karaesigemoy/

ଅତୀତ : ତେ / de / ଆସିବା

ପ୍ରକୃତ + କାଳ + ପୁରୁଷ

ଭବିଷ୍ୟତ ' I come '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେତାଜ୍	ଡେତାନାଗ୍	ଡେତାନିଗ୍
	/detañj/	/detanag/	/detanig/
		ଡେତାଜାର୍	ଡେତାଲେ
		/detajar/	/detale/

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ	ବହୁବଚନ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେତାମ / dɛtam /	ଡେତାବାର / dɛtabar /	ଡେତାସେ / dɛtape /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେତା / dɛta /	ଡେତାକସ୍ୱାର / dɛtakiyar /	ଡେତାମୟ / dɛtamoy /
ଅତୀତ			
' I came '			
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେକିନ୍ତ / dɛkiɳj /	ଡେକିନାଟ୍ / dɛkinag /	ଡେକିନିଟ୍ / dɛkiniɳ /
		ଡେକିକାର / dɛkijar /	ଡେକିଲେ / dɛkile /
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେକିମ୍ / dɛkim /	ଡେକିବାର / dɛkiabar /	ଡେକିସେ / dɛkipe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେକି / dɛki /	ଡେକିକସ୍ୱାର / dɛkikiyar /	ଡେକିମୟ / dɛkimoy /
ଭବିଷ୍ୟତ			
' I will come '			
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେନାନ୍ତ / dɛnaɳj /	ଡେନାନାଟ୍ / dɛnanag /	ଡେନାନିଟ୍ / dɛnanig /
		ଡେନାକାର / dɛnajar /	ଡେନାଲେ / dɛnale /
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେନାମ୍ / dɛnam /	ଡେନାବାର / dɛnabar /	ଡେନାସେ / dɛnape /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେନା / dɛna /	ଡେନାକସ୍ୱାର / dɛnakiyar /	ଡେନାମୟ / dɛnamoy /
ପ୍ରକୃତ + କାଳ + ଅବସ୍ଥା + ପୁରୁଷ	' I am coming right now '		
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେତାଡିନ୍ତ / dɛtadiɳj /	ଡେତାଡିନାଟ୍ / dɛtajnag /	ଡେତାଡିନିଟ୍ / dɛtajnig /
		ଡେତାଡିକାର / dɛtajjar /	ଡେତାଡିଲେ / dɛtajle /

	ଏକକଚଳ	ଦ୍ଵିକଚଳ	ବହୁକଚଳ
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେଟାଜ୍‌ଡେମ୍ / dɛtəjdɛm /	ଡେଟାଜ୍‌ବାର / dɛtəjbar /	ଡେଟାଜ୍‌ପେ / dɛtəjpe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେଟାଜ୍ / dɛtəj /	ଡେଟାଜ୍‌କିୟାର / dɛtəjkiyar /	ଡେଟାଜ୍‌ମୌ / dɛtəjmɔy /

ପ୍ରକୃତ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + ପୁରୁଷ ' I have come '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍‌ଡିଜ୍ / dɛsigdɪj /	ଡେସିଗ୍‌ନାଗ୍ / dɛsignag /	ଡେସିଗ୍‌ନିଗ୍ / dɛsignig /
		ଡେସିଗ୍‌ଜାର / dɛsigjar /	ଡେସିଗ୍‌ଲେ / dɛsigle /
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍‌ଡେମ୍ / dɛsigdɛm /	ଡେସିଗ୍‌ବାର / dɛsig bar /	ଡେସିଗ୍‌ପେ / dɛsigpe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍ / dɛsig /	ଡେସିଗ୍‌କିୟାର / dɛsigkiyar /	ଡେସିଗ୍‌ମୌ / dɛsigmɔy /

ପ୍ରକୃତ + ଅଭିମୁଖ୍ୟ + କାଳ + ପୁରୁଷ ବଚନ ' I have been coming '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍‌ତାଜ୍ / dɛsigtəj /	ଡେସିଗ୍‌ତାନାଗ୍ / dɛsigtanag /	ଡେସିଗ୍‌ତାନିଗ୍ / dɛsigtanig /
		ଡେସିଗ୍‌ତାଜାର / dɛsigtajar /	ଡେସିଗ୍‌ତାଲେ / dɛsigtale /
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍‌ତାମ୍ / dɛsigtam /	ଡେସିଗ୍‌ତାବାର / dɛsigtabar /	ଡେସିଗ୍‌ତାପେ / dɛsigtape /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍‌ତା / dɛsigta /	ଡେସିଗ୍‌ତାକିୟାର / dɛsigtakiyar /	ଡେସିଗ୍‌ତାମୌ / dɛsigtamɔy /

ଏକବଚନ

ଦ୍ଵିବଚନ

ବହୁବଚନ

' I had come '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେସିଖୋକ୍ / desikhoj /	ଡେସିଖୋଗ୍ନାଟ୍ / desikhognag / ଡେସିଖୋଗ୍ନାର / desikhogjar /	ଡେସିଖୋଗ୍ନିଟ୍ / desikhognig / ଡେସିଖୋଗ୍ଲେ / desikhogle /
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଖୋବ୍ / desikhob /	ଡେସିଖୋଗ୍ବାର / desikhogbar /	ଡେସିଖୋଗ୍ପେ / desikhogpe /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଖୋଗ୍ / desikhog /	ଡେସିଖୋଗ୍କିୟାର / desikhogkiyar /	ଡେସିଖୋଗ୍ମୟ୍ / desikhogmoy /

' I will have come '

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍ନାଟ୍ / designaŋj /	ଡେସିଗ୍ନାଟ୍ / designag / ଡେସିଗ୍ନାଜାର / designajar /	ଡେସିଗ୍ନାଟ୍ / designanig / ଡେସିଗ୍ନାଲେ / designale /
ଦ୍ଵିତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍ନାମ / designam /	ଡେସିଗ୍ନାମାର / designabar /	ଡେସିଗ୍ନାପେ / designape /
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	ଡେସିଗ୍ନା / designa /	ଡେସିଗ୍ନାକିୟାର / designakiyar /	ଡେସିଗ୍ନାମୟ୍ / designamoy /

୧.୫.୧. ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା :

ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା ନିମ୍ନମତେ ନିଶ୍ଚୟତ ହୁଏ

କ୍ରିୟାଗ୍ରାନ୍ତପଦକ + ଶକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ । ଏହି କାଳୀୟ କ୍ରିୟା ଯୌଗିକ ସମାପିକା କ୍ରିୟା ବା କ୍ରିୟା ପଦବନ୍ଧ ଗଠନରେ କିଛି ନିଶ୍ଚଳ ବାକ୍ୟର ରୂପରାଜ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ସଂଯୋଜନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରେ ।

ଉଦାହରଣ :— (i) ଜେତ୍ନା ତେର୍ନା ପାଲେମ ହବ୍ନେଗା ଅଲେ /jetna terna palem hobnega ale/ ।
ଏଠାରେ ତେର୍ନା ଅସମାପିକା କ୍ରିୟା । (ଦେହତ ଦେହ ପାଶବ, ସେତକ ଅଣ) ।

(କ) ସ୍ଥାନ ସୂଚକ :—

ତାଏ	/	tae	/	ଠାରେ
ତବଲୁଙ୍ଗ	/	toblug	/	ଉପରେ
ତୁତାତେ	/	tutate	/	ତଳେ
ମୁଗାମ୍ତେ	/	mugamte	/	ଆଗରେ
କୁଣ୍ଡାପତଙ୍ଗ	/	kundaptig	/	ପଛରେ
ଏକରୁତେ	/	ekorte	/	ପାଖରେ
ହେପାକ୍ତେ	/	hepakte	/	ପାଖରେ

(ଖ) ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ସୂଚକ —

ମେଲଏ	/	melaē	/	ବ୍ୟଠାତ, ଛତା
ଗୁଡ଼ା	/	gudā?	/	ପ୍ରାୟ
ସରୀ	/	sari?	/	ସମ୍ବନ୍ଧରେ
ଏନେମ୍	/	enem	/	ବିକା
ଥଙ୍ଗ	/	thog	/	ପାଇଁ
କୁଡ଼ାପତେ	/	kuḍapte	/	ବରୁଦରେ
ଜାତିତିକ୍ତ	/	jhatitiḥ	/	ସବୁଆଡ଼େ

(ଗ) ସମୟ ସୂଚକ —

ଲାଃଡ଼	/	la?dho	/	ପରେ
ତମାଜଉ	/	tomajou	/	ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଆତାଭେରେ	/	atabhere	/	ସେତେବେଳେ

(ଘ) ସଂଯୋଜକ —

ଅଡ଼ା	/	adā?	/	ଏବଂ
ର	/	ra	/	ଏବଂ
ଅଡ଼ା ଗା	/	adoga	/	ସୁତୀ, ଅଡ଼ାରି
ହାନିଗ୍	/	hanig	/	କିନ୍ତୁ
ଉମ୍ଲା	/	umla?	/	କିମ୍ବା
ତମାସନ୍	/	tomasan	/	ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଉଗେ	/	ughe	/	ଏବଂ

ଉମ୍ବୋଲା / umboela? / ଉମ୍ବୋଲୋ
 ଲେହାଏନ୍ / eghaen / ଲେହେନ୍
 ଲେଖେ / lekhe / ଲେ, ଲେ
 ବମ୍ / bom / ବୋମ୍
 ହେନାଥୁଗ୍ / henathug / ହେନ୍
 ଜେହାଏ / jeghae / ଜେହେ
 ପାରେ / pare / ପାରେ
 ଲା / la? / ଲା

(ଡ) ବିଶ୍ୱସ୍ତ ପୁରୁଣ :-

ଓହ୍ / oho / ଓ
 ହୋ / hō / ହୋ
 ଓହ୍ / oh / ଓ
 ଅହ୍ / ah / ଅ
 ଅହା / aha / ଅହା
 ହାୟ / hay / ହାୟ
 ଚିଚି / chichi / ଚିଚି
 ନ-ଲା / no-la / ନଲୋ
 ବା / ba? / ବା
 ଏ / e / ଏ
 ନ-ଲେ / no-le / ନଲେ (ହେ)
 ନ-ରି / no-ri / ନରେ (ହା)

୩. ବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ

ଉପରୋକ୍ତ ବାକ୍ୟକୁ ଦ୍ୟାପକ ଭାବେ ଦୁଇଟି ବର୍ଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

(୧) ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ ବାକ୍ୟ

(୨) ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ

ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଚ୍ଚାରଣ ବାକ୍ୟରେ ଦୁଇଟି ବିଭିନ୍ନ ରୂପ ଦେଖାଯାଏ ।

ଉଦା :- (କ) ସରଳ ବାକ୍ୟ   (ଖ) ଧାର୍ମିକ ବାକ୍ୟ   (ଘ) କଳ୍ପନା ବାକ୍ୟ

୩.୯. ସୁରଲ ବାକ୍ୟ

ଏହା ଏକମାତ୍ର କଣ୍ଠା ଓ ସମାପିକା ହିସାବୁ ନେଇ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପବାକ୍ୟ ଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ :-

ସେଟ୍ ଗ ଲେଗ୍ଟ୍ ଅଡ଼ଃ ବେଡ଼ଗାଃ କାତେନକାତେ କୁଣ୍ଡୁକି ଅକମେନ

/ segg lerag odo? bedoga? ki?teno?ki?te kunduki akimen /

(ଆଗକାଳରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ପିଲୁପିଲି ଥିଲେ)

୩.୧୦. ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ

ଏହା ଏକାଧିକ ମୁଖ୍ୟ ଉପବାକ୍ୟକୁ ନେଇ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ଏକାଧିକ ସମାପିକା ହିସାବ ରହି ପାରନ୍ତି । ମାତ୍ର କଣ୍ଠା ସମସ୍ତ ଉପବାକ୍ୟରେ ଏକ ହୋଇପାରେ । ତେବେ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଯୋଜକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦ୍ୱାରା ଉପବାକ୍ୟ ସମୂହ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଉଦାହରଣ :-

ଲେଗ୍ଟ୍ ଗାମା, " ଝିନା କୁଣ୍ଡୁକି ଝାକବେରେ ଆଲ୍ କ୍ଷିଆ ବାବତେକି, ବେରେ ଝାକତେ ମୋତେ କଣ ବାସୁୟା ଅତା ନୟାତାଏକ୍ତୁଟ୍ ।

/ lerag gama?, " iija kunduki jhakibere aljia baeteki, bere jhakite modokori bhapuyo? odo? noo?taejdig /

(ଚନ୍ଦ୍ର କହିଲା, " ମୋର ରୁଆମାନେ ସବୁବେଳେ କଳ୍ପିଆ କରୁଛନ୍ତି; ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଡ଼ି ପକାଇଲି ଆଉ ପିଟାଇଲି ତାରୁ)

୩.୧୧. ଜଟିଳ ବାକ୍ୟ

ଜଟିଳ ବାକ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପବାକ୍ୟ ଏବଂ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପବାକ୍ୟକୁ ନେଇ ଗଠିତ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିରେ ଏକମାତ୍ର କଣ୍ଠା ଓ ସମାପିକା ହିସାବ ରହିନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟ ଉପବାକ୍ୟ; କାକ୍ୟର ଶେଷ ଅଂଶକୁ ରହେ ।

ଉଦାହରଣ :-

କେନ୍ଦୁନ୍ ମାତୋନ୍ ଉଏକ୍ତାତାଏ ଅଡ଼କି ସାମୁଦାର ତଲ୍ କାର୍ ଗଥାକ ।

/ konhonmadom goejnata-e adki samudar tij jar gotho?ki /

(ବିମାଳା ମଣ୍ଡିତା ପରେ ସେମାନେ ସମୁଦ୍ର ଅଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ)

ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ

ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାକ୍ୟ ପ୍ରକାର ନକରି କାକ୍ୟର ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଂଶକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଥାଏ ।

ଉଦାହରଣ :-

ଏ / e / - (ହେ)

ଇନା / ina / - (କାହିଁକି)

ହକାଡ଼ କନାରେରେ - / hokaḍ conabhere / (ସେ ଯାଇ ଯାଉ)

ବାକ୍ୟ, ଉପବାକ୍ୟ ଓ ପଦବଚ୍ଚ ଦୁଇଟି ସମ୍ବନ୍ଧିତ ରଚନାକାରେ ବିଶ୍ଳେଷିତ ହୋଇପାରେ । ଏ ଦୁଇଟି ରଚନାକା ହୋଇପାରେ-
ବିଷୟ ଓ ବସ୍ତୁତ୍ୟ, ଉଦେଶ୍ୟ ଓ ବିଷୟ, ଶୀର୍ଷ ଓ ଶରୀର । ସରଳ ବାକ୍ୟରେ କର୍ତ୍ତା ବା ଉଦେଶ୍ୟ ହୁଏ ବିଷୟ, ବସ୍ତୁତ୍ୟ ହୁଏ ବିଷୟ ।
କିନ୍ତୁ ଜଟିଳ ବାକ୍ୟରେ କର୍ମ ମଧ୍ୟ ବିଷୟ ହୋଇପାରେ । କିମ୍ପରେ ଏକ ସରଳ ବାକ୍ୟର ବିଶ୍ଳେଷଣ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବିପ୍ରୀତ ସହ ଅଲେକନା
କରାଯାଇ ।

ସରଳ ବାକ୍ୟ

ମୂଳ	ଲେଖନୀ	ଋ ଫେରା	ବେଳି	ଆକମେଲ
ପୁରକ	ବିଶେଷ୍ୟ	ପୁରକ	ବିଶେଷ୍ୟ	କ୍ରିୟା
ଉଦେଶ୍ୟ	ବିଶେଷ୍ୟ ପଦବଚ୍ଚ			
	କର୍ମ			
	ବିଷୟ			
ବାକ୍ୟ				

ଅର୍ଥ—କଣେ ଲେଖକ ଚିନ୍ତାକ୍ତି ବିଷୟ ହେଲେ ।

ସେହିପରି ଏକ ଜଟିଳ ବାକ୍ୟର ବିଶ୍ଳେଷଣ କିମ୍ପମତେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହେଲେ ।

କଳକର କୂଳମତାଏ	ନାମ	ସର୍ବ୍ବ ଅପର କୂଳକୁ ମେପନୁମେପନୁ	କୃତୀନତକ	ଅଟ କେଲି ଅଟ କେଲି ଡେଲି କମେମଅଥୁଡ	ଅଟକସା	ନେକ୍ ଡ	କରଭର କରଭରେ	ଝୋଏଲକ
ପୁରକ କରୋପାସକ	କର୍ତ୍ତା	କ୍ରିସ୍ତା କରୋପା	କରୋପା	ଅପମାସିକା କ୍ରିସ୍ତା	ସକାମିକ କରୋପା	କରୋପା	କରୋପା	କ୍ରିସ୍ତା
		କ୍ରିସ୍ତା କରୋପାସକ ପଦକକ						କର୍ମ
କରୋପା				କରୋପା				

ଅର୍ଥ — ସାନ କରୋପା କ୍ରିସ୍ତା ଓ କୃତୀକ କରୋପାସକ ପଦକକ ଅନାମ ଅସିବାକୁ, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଅବା ବନ୍ଦା ଝୋଡିଲି ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

ଗୀତ, ଗଳ୍ପ, ପତ୍ରଲିଖନ, କଥୋପକଥନ

ଖଡ଼ିଆ ଗୀତ

୧। କେଲମ୍ କେଲମ୍ ବେଟା ଜୋନ୍‌ମାସୁବ,
 କେଲମ୍ କେଲମ୍ ବେଟୀ ଜୋନ୍‌ମାସୁବ ହେ ଆପା
 ଇନା ଇନା ଆପା ସୋନରୁ ଗିବନଟ୍ ତେମ୍
 ଇନା ଇନା ଆପା ରୁପା ଗିବନଟ୍ ତେମ୍ ।
 ଆଡ଼ିଆ ଶକ୍ତମ୍ ବଡ଼ୋମା ହୁୟୁକ
 ଭାଡ଼ୋମା ବେଟୀ ଆଡ଼ିଆ ହୁୟୁକ ।
 ଇନାଇନା ଆପା ସୋନରୁ ଗିବନଟ୍ ତେମ୍ ।
 ଇନାଇନା ଆପା ରୁପା ଗିବ୍ ନଟ୍ ତେମ୍

ଖଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :— (ଝିଅ ବାପାକୁ କହୁଛି ।)

ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ପୁଅ ଜନମ୍ ଦେଲ
 ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଝିଅ ଜନମ୍ ଦେଲ, ଦେ ବାପା ।
 ବାଞ୍ଛିକ ବାପା ହେ ସୁନାର ବାମ୍ ମାଗୁଛ ?
 ବାଞ୍ଛିକ ବାପା ହେ ରୁପାର ବାମ୍ ମାଗୁଛ ?
 ଗାଞ୍ଜର ଝିଅ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଝିଅ ଦେଲ,
 ଅନ୍ୟର ଝିଅ ଗାଞ୍ଜର ଦେଲ ।
 ବାଞ୍ଛିକ ବାପା ହେ ସୁନାର ବାମ୍ କହୁଛ ?
 ବାଞ୍ଛିକ ବାପା ଦେ ରୁପାର ବାମ୍ କହୁଛ ?

୨। ଗୋନ୍‌ଡେଡ଼ିଗ ବାସୀ ଲେଡେସୁକମ୍‌ରେ ବେଟିଛ
 ବାଡ଼ୋମ୍ ବେଟି ଲେଡେ ସୁକମ୍‌ରେ ବେଟିଛ ।
 ଶାମୁରାଈର ଚଳକମ୍‌ରେ ବେଟିବୁ
 ଚମୁମ୍‌ରା ଗୋରୋଗା ଚଳକମ୍‌ରେ ବେଟିଛ
 ନକ୍ସିଆର ଡେଲକମ୍‌ରେ ବେଟିଛ
 ଲେରୋଗା ଲେଡେଗା ଡେଲକମ୍‌ରେ ବେଟିଛ
 ଅମ୍‌ପାସା ଧୁଡ଼ିଡେ ଏକାଗା ଡେଲକମ୍ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :- (ବିଅର ନଳ ମା' ଗାଭର)

ବାଣଜ୍ୟର ପକ୍ଷ ଦେଖାଗଲୁରେ ବିଅ,
 ପ୍ରାହୁଣ ବିଅ ଧର ଦେଖାଗଲୁ ।
 ଶାଶୁପର ଗଲୁରେ ବିଅ
 କାନ୍ଦନାନ୍ଦ ବୁଲୁକବୁଲୁକ ଗଲୁରେ ବିଅ ।
 ମା' ପର ଅସିଲୁରେ ବିଅ
 ଶୁଣି ହୁଣି ଅସିଲୁରେ ବିଅ
 ନୟର ବାଲରେ ଶେକୁଶେକୁ ଅସିଲୁ ।

୩ । ବସ୍ତୁ ବସ୍ତୁ ସାଟ୍, ଗର୍ କମ୍ ଧାର
 ଅମାଃ ନରେ ଅମାଃ ନରେ ଧାର
 ପଲ୍, କୋଡ଼ କାଠ୍ ନାହିଁ ଗୋସ୍ତକ ଧାର
 ଧାର ଅମାଃ ଅମାଃ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :-

ପ୍ରିୟା, ତମର ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୁଦ୍ଧି
 ଭୁମିର ନେଇରେ ପ୍ରିୟା
 ଦଶହଳ କଠର ପୋର ହୋଇଗଲ
 ହେ, ପ୍ରିୟା, ଏ ତମର ପାଇଁ ।

୪ । କୁଣ୍ଡା ଗୋକଟ୍, ଗ ବିଟ୍, ଗୋଏ ବିଟ୍, ଗୋଏ
 ଗୁଡ଼ିଲୁ ଗୋକଟ୍, ଗ ବିଟ୍, ଗୋଏ ବିଟ୍, ଗୋଏ ।
 ଅଳ ଦାଦାରେ କମ୍‌କମ୍‌ନା ବୋ
 ଦାଦା କୋଲ ଅଳ କମ୍‌କମ୍‌ନା ବୋ ।
 ଖାଲାର ତାରୁଡେ କଣ୍ଠେକବଟ୍, ଗୋଆଡେ
 କିଟିଆ ତାରୁଡେ ତାଟ୍, ଗବଟ୍, ଗୋଆଡେ
 ବଲପାରେ ଅଳ ଦାଦାରେ କମ୍‌କମ୍‌ନା ବୋ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :-

କୁଣ୍ଡାର ହାଣ୍ଡିଆ ବଡ଼ ପୁଅଦ
 ବୁଢ଼ିଲୁ ହାଣ୍ଡିଆ ଅହୁର ପୁଅଦ

ଦାଦାମାନେ ସୁଲ ଶିକାର କରବାକୁ ଯିବା
 ହେ ଦାଦାମାନେ ସୁଲ ଶିକାର କରବାକୁ ଯିବା
 ହରଣ ମାରିଲେ ଖାଲି ଥାରେ ବୋହୁଆଣିବା
 ଗ୍ରୋଟ ବଢେଇ ମାରିଲେ ବାହୁରେ ବୋହୁ ଆଣିବା
 ସୁଲ ଗ୍ରାମମାନେ ଶିକାର କରବାକୁ ଯିବା ।

* । ମୁରୁନକୋ ବଡ଼ବୁକି, ଗାଲକୋ ପାଆକ
 ହାୟ ଦାଦା ଲଦାଏରେ ବନନାଟ ସ୍ତେନା ।
 ଗୁଡ଼ଲକୋ ଭୁଦା, ଗୋଡ଼ାକୋ ଭୁଦା
 ହାୟ ଦାଦା ଲଦାଏରେ ବନନାଟ ସ୍ତେନା ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :—

ମହୁଲ ସରଦାଲତ୍ତ, ହାଣ୍ଡିକି କାଟିଦାଲତ୍ତ,
 ହେ ଦାଦା ! ଆମର ଆଗାମୀ ବନଗୁଡ଼ିକୁ କେମିତି ବଜାଇବା ?
 ଗୁଡ଼ଲୁ ଧାନକି ସରଦାଲତ୍ତ, ଗୁଡ଼ା ଧାନ କି ସରଦାଲତ୍ତ ।
 ହେ ଦାଦା, ଆମର ବନଗୁଡ଼ିକୁ କେମିତି ବଜାଇବା ?

୭ । ମୁନଗା ଦାରୁ ମୁନଗା ଦାରୁ
 ଅନବ ନୋରେ ମା ନୋଇ
 ମୁନଗା ଦାରୁ ହାୟ ସୁନର ବରା ପାଜାର ସୋଡା (ସମବେତରୀତ)

(କନ୍ୟା ପଦ :—)

ବେଟି ବିଦା ତେରେଟ୍ ନୋରେ ମା ନୋଇ
 ହଃ ସୁର କନ୍ଦରୁ ନେ'ନେଟ୍ ସୋଡା ।

(ବର ପଦ :—)

ବେଟା କମିନ୍ ଅଲପ୍ନୋରେ ମା ନୋଇ
 ହଃ ସୁର କନ୍ଦର ପାଜାର ସୋଡା ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :—

ମା' ଗୋ ଯେଉଁ ସନନା ଗଛ ନିଗୋଇଛ,
 ସେ ଗଛଟି ସବୁକି ସୁନର ଏବଂ ଧଳାଫୁଲରେ ଶୋଭିତ ।
 ମା' ଗୋ ଯେଉଁ ବିଆ ବଦାନକ,
 ତା ବିନା ପର, ଅଗଣା ସବୁ ଅନ୍ଧାର ହେଲା ।
 ମା' ଗୋ ଯେଉଁ ପୁଅ ବୋହୁ ପରକୁ ଆଣି
 ପର ଅଗଣା ସବୁ ଭୁଲୁଲ କଲ ।

୨। ନେନ୍ କରୁଣ ମହା କରୁଣ
 ନାଥେ ଶାଳତ୍, କନ୍ଦେରୁ କନ୍ଦେରୁତେ ତପ୍, କାତୁ ତତ୍ ।
 ଶେରକ୍ ମିସ୍ତାନା ଚୋହାନ୍ ତେନ୍ ହାତେ
 ଶାଳତ୍, କନ୍ଦେରୁ କନ୍ଦେରୁତେ ତପ୍ କାତୁ ତତ୍ ।
 ମୁରୁନ୍ ଦାରୁତେ ହାରେ ପିସ୍ କନ୍ଦେରୁ ଚାହୋତା
 ଅନ୍ତ୍ରକ୍ ପିସ୍ ଅନ୍ତ୍ରକ୍ କନ୍ଦେରୁ ନୋଡ଼ ନୋଡ଼ ହାତେ ନୋଡ଼ ବସ୍ତାମ୍ତା ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :-

ଛୋଟ ପଦ ଅତି ବଡ଼ ପଦ
 ପାନ ପୁଅଟା ବଡ଼ ବିଅଟିକୁ ଅଲଗା କରୁଛି ।
 ସକାଳେ, ଦ୍ଵିପ୍ରହରରେ ସେ ପୁଅଟା ବିଅଟିକୁ ଅଲଗା କରୁଛି ।
 ମହଲ ଗହରେ ପିସ୍ ଚଢ଼େଇ କାନ୍ଦୁଛି
 ସିଏ କାନ୍ଦୁନାହିଁ ଯେ, ଖୋଟା ଖୋଟା ଦୁଇଜଣ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତିରେ ପାଟ ।

୮। ଏକେକ ଖଡ଼ିଆ ଲେକୁ
 ସାରିନିଆ ସଙ୍ଗେରେ ଗୁଲୁ ପାଗାକୁ ଗଲେ
 କନେତେ ଶୁଟ୍, ବଡ଼ଟ୍, ଗଲେ
 ଏ ସାଙ୍ଗ ! କନେତେ ଶୁଟବଡ଼ଟ ଗଲେ
 ଧା ଚେଲ ମୁନ୍ଦା କସିତେ
 ହୁ ବେଟା ପରେ ତୁରୁ ଚେରୁତେ
 ଗାମାଲ ମଗା ଗାମାତେ
 ଏ ସାଙ୍ଗ ! ଗାମାଲ ମଗା ଗାମାତେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :-

ଅମେଳ ଖଡ଼ିଆ ଲେକ
 ଶାଳ କାଠ ଦେଖି ନାକୁଛି ।
 ମୁଖକୁ ଅମେ ଚରୁନାହିଁ ।
 ହେ ସାଙ୍ଗ, ମୁଖକୁ ଅମେ ଚରୁନାହିଁ ।
 ଧରଣର ଦଳନା ଶାବ
 ସେଇ ପିଲଟିକୁ ଧରଣଲେ, ବାହାହୋଇ ନାହିଁ ବୋଲି କହୁଛି ।
 ହେ ସାଙ୍ଗ, ବାହା ହୋଇ ନାହିଁ ବୋଲି କହୁଛି ।

୧।   ଗଢ଼ଥା ବାବୁଡ଼େ ତାଃ ତେରେପେରେ,
 ମଲ ଗାମା ଜାରେ ପରେ,
 ଆମତେ ଲମ୍ବନା ଉଃଦେ ମଇନା ହୋଏକ
 ବୁଇକମ୍ ଦେବୁକଡ଼୍ ସାଥାଏକଡ଼୍, ମାନାବାବୁ ।
 ସାଗଡ଼୍ ସାଗଡ଼୍ ବର ଗମ୍ଭୁଆ ସମ୍ ଦିକ୍ତେ
 ସର ଡ଼ିଟ୍ଟୁ ଗଢ଼ିଟ୍ଟୁ ଆମ୍ଭେ । ଗଢ଼ଥା ବାବୁ ।
 ବୁଢ଼ା ତେରେକ୍ ବାବୁ ଉମ୍ ଥୋପୁଲାନାମ୍
 ସାଏ ଜନେ ଅବୁ ବୁଗମ୍ନାମ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :—

କୁଣିଆ ବାବୁକୁ ପାଣି ଦିଅ
 ନହେଲେ ସେ ବୁଲୁଥିବେ ।
 ତମକୁ ଖୋଳ ଖୋଳ ତମମାସ ହୋଇଗଲ
 ଏବେ ପାଇଲି ଯେ ଧନ୍ୟ ହେଲି ।
 ପଳାଇବି ପଳାଇବି ଦୋଳି କାହିଁକି କହୁଛ
 ମୁଁ ସକାରେ ନେଇ ତୁମକୁ ଭ୍ରଷ୍ଟିବି ।
 ବୁଢ଼ା ଦେଲି ଯେ ପାଇଲି ନାହିଁ
 ହେଲେ ମନରେ ବୁଗ କଣିକ ନାହିଁ ।

୧୦।   ଡ଼ିଗ୍ମାନୋ ଆନମୋଲ୍ କନ୍ଦସେଲ୍ଡେ
 ଅବୁ ମିଲେମ୍ ବୟଃ ଲେରେନା ତେରେ
 ଆଡ଼ିରୁକୋ ଆମାଃ ଲେବୁଗା
 ଅବୁ ଗିଲେମ୍ବୟଃ ଲେରେନା ତେରେ
 ଇଞ୍ଜା ଦେଟିଞ୍ଜା ପୁଦୁବନା
 ଅବୁ ଗିଲେମ୍ବୟଃ ଲେରେନା ତେରେ
 ଇଞ୍ଜା ଦେଟିଞ୍ଜା ବୁଢ଼ିଞ୍ଜ
 ଅବୁ ଗିଲେମ୍ ଦେଟି ଲେରେନା ବେରେ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :— (ବାବୁ ବୁଢ଼ିକୁ କହୁଛି)

ଅକ୍ଷୟାକା ଅଲ୍, କର୍ତ୍ତମାନ ସେ ବାହାହେଲ

ତାକୁ ହୁଏ ହେବାକୁ ହଥ, ତାକୁ ମାଣବ ନାହିଁ
 ତାକୁ ଅନନ୍ତ ହେବାକୁ ହଥ, ତାକୁ ପିଠିବ ନାହିଁ ।
 ତା ଶାରୀର ସେଇ ଶାଲର, ମୁଁ ତଥକ୍ଷି ଶେଷ
 ତାକୁ ନାଟୋକୁ ହଥ, ତାକୁ ହୁଏହେବାକୁ ହଥ ।
 ତାକୁ ମାଣବ ନାହିଁ ।

ଗାଳିପ :

- କ) ଖାଡ଼ିଆ ଲୋଭୁକି ପୁଲନା କାୟମ୍ ।
- ୧) ସର ପୁଲିଆ କାୟମ୍ ।
- ୨) ମେସନ, ଭଗବାନ, ଲେଖାଦାନାପୁତ୍ର, ମନଦାଏକ ।
- ୩) ହୋତାଏ କାନ୍ଦୁରୁ ଲଥକାବୁତ୍ର, ଲେଖି ବାଏକ ।
- ୪) କା ସରସ୍ ଭକାତ୍ତେ ପିକ୍ ଗଥା ।
- ୫) ଅଡ଼ିଆ ଲହରୁ ପନ, ଭଗବାନ, ତେଲକଲ ଅତା ବାଏକ ଲେଟ୍, ଗାକମେନ ।
- ୬) ସୁପ୍ତ ହୁଏରେ ତେଲକଲ ଭକାତ୍ତେ ପିନିନା ଶାନ୍ତା ବେରେ ଭଗବାନ, ହୋତେ କଥନବାନ, ତେଲୁକ ।
- ୭) ହୋତାଏ ସରସ୍, ଭକାତ୍ତେ ଗରୁନା ଭମପାୟ ।
- ୮) ଲେଖୁକ ଭକାତ୍ତେ ସେନକମିନେ ସକା ହୋଏକ ।
- ୯) ଅତ୍ତକଥା କୁଲମତାଏ ଅକମେନ, ତକାଲଗାକ ।
- ୧୦) କା ଭଗବାନ, ଅଥ ମନ୍ଥକ, ହୋକ ହୁଡ଼ା ହୋଏନାକ ।
- ୧୧) ଅତ୍ତକଥା କୁଣ୍ଡୁଲୁର ହୋଏ ଗୁଡ଼ାମେନ ।
- ୧୨) ହନତାଏ ହନ, ଲେଖୁକ ଅତ୍ତକଥା ମନ, ତେମନ, ବାମୁକମେନ ।
- ୧୩) ହେନାପୁତ୍ର, ଭଗବାନ, ସୁନକଲ ତା ଅପ୍ତମିକ ।
- ୧୪) ଶାକରା ଲବକମେନ ।
- ୧୫) କା ସେମଲ ସକା ଅତା ତକାକରକ ମଏଟ୍, କାକା, ବାବୁଗା ହୁତୁତୁତେ ରହେକଲ ବହେଗାକମେନ ।
- ୧୬) ମଏଟ୍, କାଡ଼ିଆ ବହେ ଗାକ ।
- ୧୭) ସେମଲ ସକା କାଡ଼ିଆତେ କୁଣ୍ଡାକି ବାଏ କଲ ଭନାକ ।
- ୧୮) ଅକକ କାମୁନାମା ପୁତ୍ର, ଭଗବାନ, ଦଶକ ଚମିଗା, ଅଭେକ ଅତା ବଶକ ଚମିଗା, ବାଏ ଅତ୍ତକତେ କେଲୁକ ।
- ୧୯) ହେନାପୁତ୍ର, ଖାଡ଼ିଆଲେଖୁକ ଅଭେକ କୁମାଟ୍, ଗ କୁମନଅଭେକ ।
- ୨୦) କାଧରକା ବେରୁ ଖାଡ଼ିଆ ଲେଖୁ ଗାଏ, ଅଭେକତେ କାଭିକତେ; କା ଅତ୍ତକେ କାବତାଏ ଅପେକ୍ ଗାକେକ ।

ଓଡ଼ିଆ ଲୋକକବି ସୃଷ୍ଟି କଥା

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :-

- ୧) ସଦ୍ୟସୁଗର କଥା ।
- ୨) ଘରେ ଭଗବାନ ମଣିଷ ଉଆଣ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜାକଲେ ।
- ୩) ତେଣୁ କେଟମାଟିରୁ ମଣିଷ ଉଆଣ କଲେ ।
- ୪) କଳ୍ପ ଗୁଣସ ଏହାକୁ ଶୁଣିବେଳ ।
- ୫) ଚା'ପରଦନ ଭଗବାନ ଆସି ପୁଣି ଉଆଣ କରି ଲୁଚି ବସିଲେ ।
- ୬) ଗୁଣସ ସେତେବେଳେ ଆସି ଏହାକୁ ଶୁଣିବାକୁ ଯାଏ, ଭଗବାନ ସେଥିରେ ନିଦାନ କଲେ ।
- ୭) ଫଳରେ ଗୁଣସ ଏହାକୁ ମାରି ପାରିଲା ନାହିଁ ।
- ୮) ମଣିଷମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେମ୍ଭର ନାମକ ଜଣେ ରାଜା ହେଲେ ।
- ୯) ତାଙ୍କର ଭଉଣୀଥିଲେ ଡକାଲଗଣୀ ।
- ୧୦) ମାତ ଭଗବାନଙ୍କର ଲଜ୍ଜା ଥିଲା ସେମାନେ ବିବାହ କରନ୍ତୁ ।
- ୧୧) ସେମାନଙ୍କର ସନ୍ତାନ ସନ୍ତାନ ହେଉ ।
- ୧୨) ହନକୁ ହନ ମଣିଷମାନେ ନିଜ ଲଜ୍ଜାକୁଆରେ କାମକଲେ ।
- ୧୩) ତେଣୁ ଭଗବାନ ଗୁଣିଯାଇ କଳପ୍ରପାତ କଲେ ।
- ୧୪) ସମସ୍ତେ ମରିଗଲେ ।
- ୧୫) ମାତ ସେମ୍ଭର ରାଜା ଓ ଡକାଲଗଣୀ ଗୋଟିଏ ଅସ୍ତରୂପ ଗଛର ଘୋଡ଼ାରେ ରହି ବଢ଼ିଗଲେ ।
- ୧୬) ଗୋଟିଏ ଦାଉ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ିଗଲା ।
- ୧୭) ସେମ୍ଭର ରାଜା ଦାଉକୁ ଭଣ୍ଡାଣ କରି ରଖିଲେ ।
- ୧୮) ସେମାନେ ଦେମର ଡାକିବାକୁ ଭଗବାନ ବଣାଇ ନାମକ ବଳଦ ଓ ବଣାଇ ନାମକ ଘୋଡ଼ାଟିଏ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଲେ ।
- ୧୯) ଦେହପାଇଁ ଓଡ଼ିଆଲୋକେ ଗୋମା'ସ ଭଣ୍ଡସ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।
- ୨୦) ସବୁକେହି ଓଡ଼ିଆ ଲୋକ ଗାହକରତ ମାଣସିଏ, ତେବେ ତାହାକୁ କାନ୍ତିରୁ ବାହାର ଦେଖିଥାଆ ।

ଖ) ଲେରଞ୍ଜ୍ ଅଞ୍ଜ୍ ବେଡ଼ିଗାଃ କାୟମ୍

- ୧) ଦେହନ ଲେରଞ୍ଜ୍ ଅଞ୍ଜ୍ ବେଡ଼ିଗାଃ କାୟମେ କାତେ କୁଣ୍ଡଳ ଅକମେନ୍ ।
- ୨) ମୁସନଞ୍ଜ୍ ଗା କାୟମ୍ ।
- ୩) ଲେରଞ୍ଜ୍ ଅଞ୍ଜ୍ କୁଣ୍ଡଳକେ କୁଳାୟ ଗଠ ।
- ୪) ମୁକାତାଏ ଟୁଣ୍ଡିପ୍ପ ପଡ଼ୋପ୍, ଅଲକଳ କୁୟା ।

- ୫) ଲେକ୍‌ଟ, ପତ୍ରୋୟ, ନଅଃଶାନନ୍ଦେ ବେରେ ବେଡ଼ ଡେଲ ପଦ୍ମଞ୍ଜରୀକ ।
- ୬) ବେଡ଼ଗାମା ଇ ନଅଃଗଟ୍‌ନାରେ ଲେକ୍‌ଟ ?
- ୭) ଲେକ୍‌ଟ, ଗାମା, “ଇଞ୍ଜା କୁଣ୍ଡୁଳି ଶାକଦେରେ ଅଲ୍‌କ୍‌ଆ ବାଏଡେକ, ବେରେ ଶାକତେ ମୋଡ଼େକକି କାୟସ୍‌ ଅଡ଼ା ନଅଃତାଏକ୍‌ଡ଼ଟ୍ ।
- ୮) ଅମ୍ ନରମ୍‌ଲ୍‌ ନନ୍ ଗାମା ଲେକ୍‌ଟ୍ ।
- ୯) ବେଡ଼ ଯୋଡ଼ ନଅଃଶ ।
- ୧୦) ବଡ଼ା ସେବୁଲ୍‌ ଲଅନାଏକ୍ ।
- ୧୧) ଇଞ୍ଜ ଇଞ୍ଜା କୁଣ୍ଡୁଳିତେ ମୋଡ଼େକ୍‌ଟ, ଅଡ଼ା କାୟକ୍‌ଟ ଗାମା ବେଡ଼ ।
- ୧୨) ଘୋଡ଼ାଏ ବେଡ଼ ଅଡ଼ଅକ୍‌ଟ୍ ଘାନ୍‌କ ।
- ୧୩) ଶାକ କୁଣ୍ଡୁଳିତେ ରୋମାଃ ଅଡ଼ା ମୋଡ଼େକକି ଚାବୁରଠା ।
- ୧୪) ଅଡ଼ା ଶାକତେ କାୟକ୍‌କି ନଅଃଶକେ, ଇକ୍‌କ୍‌ ସେବୁଲ୍‌ ଉମ୍‌ଲ୍‌ଆକ ।
- ୧୫) ଘୋଡ଼ାଏ ବେଡ଼ ଲେକ୍‌ଟ୍‌ତେ କାକେନ କାତେ ଶିଥାଏ ଗାଞ୍ଜ ।
- ୧୬) ଗାମା, “ ଘାଲ୍‌ ଲେକ୍‌ଟ, ! ଇଞ୍ଜତେ ଉଦାଏ ଠାକାୟସା ।
- ୧୭) ଇଞ୍ଜ ଇଞ୍ଜା ଶାକ କୁଣ୍ଡୁଳିତେ ମଡ଼େକକି ଚାବୁରଠାଏକ୍ ।
- ୧୮) ଇଞ୍ଜ ଅମ୍‌ତେ ଘାଏପ୍‌ କେବୁତାଏକ୍‌ଡ଼ଟ୍ ।
- ୧୯) ଅମ ପକ୍ଷେ ବଏକ୍‌ନାମ, ଅଡ଼ା ପକ୍ଷେ ବରଲ୍‌ ନାମ ।
- ୨୦) ହେନ୍‌ ଦନ୍‌ତାଏ ଲେକ୍‌ଟ୍‌ ପକ୍ଷେ ବଏକ୍‌କା, ଅଡ଼ା ପକ୍ଷେ ବରଲ୍‌କା ।
- ୨୧) ଅଡ଼ା ବେଡ଼ ଏକ୍‌ଲ୍‌ ରହେକ ହେନାଥୁଟ୍, ଅକ୍‌ଟ ବରଲ୍‌କାଏ କ୍‌ଟ୍ ।

ଚାନ୍ଦ ଓ ସୁଯ୍ୟ କଥା

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :—

- ୧) ଆରାଧନାରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଅନେକ ଗୁଣ୍ଡିଏ ପିଲା ପିଲି ସଲେ ।
- ୨) ଦିନକର କଥା ।
- ୩) ଚନ୍ଦ୍ର ତା’ର କୁଆମାନଙ୍କୁ କୁହୁଲି କେନା ।
- ୪) ପୋଖରରୁ କୁଣ୍ଡଳା ଆସି ପିତାଙ୍କର ।
- ୫) ଚନ୍ଦ୍ର କେନା ବାସ୍‌ସବା ବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲକ ।
- ୬) ସୂର୍ଯ୍ୟ କହୁଲି, “ କ’ଣ ବାବୁରେ ଚନ୍ଦ୍ର ” ?
- ୭) ଚନ୍ଦ୍ର କହୁଲି, “ ମୋର କୁଆମାନେ ସବୁଦିନେ କଞ୍ଚା କରୁଛନ୍ତି । କେଣ୍ଡେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଡ଼ ପକାଇଲି ଆଉ ପିତାଙ୍କର ବାବୁ ।

- ୮) ତମେ ଯଦି ଖାଇବ, ତେବେ ନିଅ—ଚନ୍ଦ୍ର କହୁଲ ।
- ୯) ପୂର୍ଣ୍ଣ କଳା ଖାଇଲ ।
- ୧୦) ବଡ଼ ମିଠା ଲଗୁଛି ।
- ୧୧) ମୁଁ ମୋର କୁଆମାନଙ୍କୁ ମୋଡ଼ିବି ଆଉ ସିଂହାଳିକା - ପୂର୍ଣ୍ଣ କହୁଲ ।
- ୧୨) ତା ପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୀର ସରକୁ ଗଲ ।
- ୧୩) ସବୁ କୁଆମାନଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡାକ ମାଗିଦେଲା ।
- ୧୪) ତାକୁ ସିଂହାଳିକା ଖାଇଲ, ହେଲେ ଝିଲିଏ ମିଠା ଲାଗିଲା ନାହିଁ ।
- ୧୫) ସେଠୁ ଚନ୍ଦ୍ର ଉପରକୁ ଡାକିବା ରାଗିଲେ ।
- ୧୬) କହିଲା, “ ଶାନ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ର ! ମୋତେ ତୁ ଏମିତି ଠକାଦେଲା ।
- ୧୭) ମୁଁ ମୋର ସବୁ କୁଆମାନଙ୍କୁ ମାଗିଦେଲି ।
- ୧୮) ମୁଁ ତୋତେ ଅଭିଶାପ ଦେଉଛି ।
- ୧୯) ତୁ ଏକ ପକ୍ଷ ମଗିବୁ ଓ ଏକ ପକ୍ଷ ବଢ଼ୁବୁ ।
- ୨୦) ଯେହୁଦନ ଠାରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ପକ୍ଷେ ମରେ ଓ ପକ୍ଷେ ବଢ଼େ ।
- ୨୧) ଆଉ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକୃତ୍ୟା ବହୁଥବାକୁ ଆମେ ବଢ଼ୁଛୁ ।

(ବ) ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ଶଂଖ ଅଠଃ କୁଣ୍ଡଳି ଗା କାୟାମ୍

- ୧) ମୁଚ୍ଛୁ ଲକ୍ଷ୍ମିଣୀ ଉପେକ୍ଷା ଦେଖି ଅଳମେନ୍ ।
- ୨) ଦେନାକଥା ନିମିତ୍ତକ ଲକ୍ଷ୍ମୀ, ମତ୍ତଂ ଶ ଅଠଃ ଲକ୍ଷ୍ମି ।
- ୩) କୁଣ୍ଡଳାଏ ଅତ୍ତକଥା ଆସୋ ଉଦକଥା ସିଥା ।
- ୪) ଦେନାପତ୍ତ୍ ଅତ୍ତକଥା ଆପା ଅତ୍ୟ ମଏତ୍ ବହାବନ୍ଧିଥା ।
- ୫) ଲା ନନନ୍ଦନ ମାତୋମ୍ ଅତ୍ତକତେ ବଡ଼ା ପାଧେ, ଖାନନେ ।
- ୬) ଅତ୍ତକଥା ଗାଦା ଉନ୍ୟାନାପତ୍ତ୍, ମେପନ୍ ଶୁଣିବୁଣ ଦନ୍ ଅତ୍ତକ ଅତ୍ତକେତୁତ୍ ଲକ୍ଷା ନାଲ୍ୟନାପତ୍ତ୍ ମାଲକମେନ୍ ।
- ୭) ଲକ୍ଷା ନାଲ୍ୟ, ନାଲ୍ୟ ନୟକନେ ମଏତ୍ ବୁତ୍ତାମ୍ ଆଶା ଲେଉଟିକ୍ ।
- ୮) ଅତ୍ତକ୍ଷ ଆଶା ଉପେକ୍ଷାଦେ ନୟାବଧକ ।
- ୯) ଲାଦାଏ ନୟାସିତ୍ତ୍ ମେନନ୍ ଦୋଦାଏ ଅତ୍ତକଥା ନାଶାତାଏ କତ୍ତ୍ ନାଦର ଦରମ୍ ଉରମ ବୁତ୍ତାମ୍ ଦୋଏ ତେଲକମେନ୍ ।
- ୧୦) ସ୍ତନନେବେରେ ବେତବିରିନ୍ ତେଲକାଲକା ।
- ୧୧) ଅତ୍ତକଥା ଉନ୍ୟ ଏତ୍ତନା ନଏକକ୍ଷ ଅତ୍ତକଥା ଆପା ଅତ୍ତକେତୁତ୍ ତେଲକ ।

- ୧୨) ସେତେବେଳକୁ ସେମାନେ ସର୍ପକନ୍ୟା ହୋଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତୁ ।
- ୧୩) ବାପର ମନରେ ଝୁଲ୍ ଝୁଲ୍ ହେଲା ।
- ୧୪) ବଡ଼ ଭଉଣୀ ଇବ୍ କହୁଲା, “ ବାପା, ଆମେନ ଆଉ ଗାଁକୁ ଫେରିବା ନାହିଁ । ବରଂ ସମୁଦ୍ରରେ ଯାଇ ଲୁହା । ତମେ ସରକୁ ଫେରିଯାଅ । ସର ପହଞ୍ଚିବେ ପୁନା ଲଳଳ ତମପାଇଁ ଥୁଆ ହୋଇଛି । ସରର ପହଞ୍ଚି ତମେ ଡିଙ୍ଗିରେ ଧାନକୁଟିକ ଅଛୁ ମାଉସୀ ମା’ ଧାନ ଶଙ୍ଖେଇବ ।
- ୧୫) ବାପା ସରକୁ ଫେରିଆସିଲା । ସେମାନଙ୍କର କହୁବା ଅନୁସାରେ ଡିଙ୍ଗିରେ ଧାନ କୁଟିବାକୁ ଲୋ । ଏଇବେଳେ ଯାଏ ବାବାଣ ଗଜର ବମାତାକୁ କାମୁଡ଼ି ଦେଲା ।
- ୧୬) ବିମାତା ମଗଧିବା ପରେ ସେମାନେ ସମୁଦ୍ର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ ।
- ୧୭) ବଡ଼ ଭଉଣୀ ଇବ୍ କହୁଲା, “ ମୁଁ ଏକାକୀ ଯାଉଛି । ତମେ ହ’କଣ ପାଖାପାଖି ଅପ ।
- ୧୮) ସାନ ଭଉଣୀ ହ’କଣ ଶଂଖ ଓ କୁଲି ବେଳେବେଳେ ପହଞ୍ଚି ଅନାଇ ଅନାଇ ଆସିବାରୁ, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀ ଅଜ୍ଞାବଦ୍ଧା ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ତମରେ ସେମାନେ ଆସି ବେଦବ୍ୟସ୍ତରେ ମିଶିଗଲେ ।
- ୧୯) ବଡ଼ ଭଉଣୀ ଏକା ଏକା ଆସିଥିବାରୁ ଗାଁର ଗୁମ୍ଫା ଅଲଗା ହୋଇଗଲା ।
- ୨୦) ସେପପାଇଁ ଗୁମ୍ଫାସୁଖିମାଦନ ଅସ୍ତ୍ରା ବାଆନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

୧) କୁଡ଼ିତ୍ କାତରା

- ୧) କହୁନବନ୍ ସେଟ୍ ଗା କାସୁମ୍ ।
- ୨) ମେସନ ଇଜେକ୍ ଡାଃ ଉର୍ମିମା ।
- ୩) ଶାକରକ୍ ଡାଃ ଗାଥୁଟ୍ ଲୁନା ହୋଏକ ।
- ୪) ନେହୁକ୍ ଡାଃ ଗାଥୁଟ୍ ପୁଲନତେ କୟାକ ।
- ୫) ମୁସ୍ ନିଜ୍ ଗା କାସୁମ୍ ।
- ୬) ମୁର୍ କେଶ୍ଵର ବଅ ଅଜାସୁତେ ବୁଲିବୁଲି ଥାଲେଗାଟିଆ ।
- ୭) ହୋତାଏ ମସଡ଼ାବୁ ଚୁଡ଼ାତେ ତକାକଲ ଥାଜା ଚାଲୁନାକତେ ।
- ୮) ହୋତେ କାତେନେ କାତେ ମାହାମାହା ମୁହୁନ୍ ଦାରୁ ଅକ ।
- ୯) ଲେସୁତେ କେଶ୍ଵରବଅ କୟା ନେ ମା କନା କନ୍ଦେପକ୍ କେଁ ହେଁ ବାଏକଲ ବାଉଁଶ କଲ ଚୁଡ଼ାତେ ବୁଲୁଣା ବାଳକେକ ।
- ୧୦) କେଶ୍ଵରବଅ ବାବୁକଲ ବୁନେ କୟାକନେ ।
- ୧୧) କନପେକଲ ମୁହୁନ୍ଦାବୁଟା ଚୁଡ଼ୁଚୁଡ଼େ ଡାଥୁଟ୍ ନକାକ ଅଡ଼ା ଇବାଏ ମୁଖାନକାକ ହବାଏ କେଁ ହେଁ ଲେଟ୍ କଲ ଚୁଡ଼ାତେ ବୁରାକାକାକାକ ।
- ୧୨) କେଶ୍ଵରବଅ ବାବୁକା ଏକରବୁଟ୍ ସାନ୍ଦି ।

- ୧୩) ନିସ୍ଵତେ ହେନ ମୁରୁନ୍, ଦାବୁରା ଉତ୍ତରୁତେ ନିରତ୍ତାଃ ଅଭଞ୍ଜ ।
- ୧୪) ତେଶ୍ଵରବଦ୍ୟା ହୋ ନିରତ୍ତାଃତେ ମନରବରୁ ଇଠା ।
- ୧୫) ଇଠା ନ ତେଶ୍ଵରବଦ୍ୟାତେ ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍ ନିଅଞ୍ଜ ।
- ୧୬) ଅଡ଼ ଅତା ଲେବୁକତେ ଇ-ଦାସ୍ ମ୍ ଗାମା ।
- ୧୭) ବେରୁ ତେଲ୍‌କ ଅଡ଼ ଇଠା ଅତା ବୁଲ୍‌ଗାକମେନ ।
- ୧୮) ହୋଦାଏ ଅଡ଼କ ବାକତା ଚତ୍‌କତେ ମୁରୁନ୍, ଦାବୁରାଃ ଉତ୍ତରୁତେ ବରୁଦା ଗାଃ ଅତା ମୁରୁନ୍ ମିଶେକଲ୍ ବାସ୍ ହୋଏସିଲ୍ ।
- ୧୯) ହୋ ଦନଦାଏ ଅଡ଼କତେ ମୁରୁନ୍,ଦାବୁ ବସ୍‌ସ୍‌ସ୍‌ବେରେ ଅଡ଼ତେ ପୁତା ବାଏକ ।
- ୨୦) ଅତା ହୋଦନଦାଏ ଶାଡ଼୍ୟା ଲେବୁକ ମୁରୁନ୍,ଦାବୁତେ ଇମ୍‌ଡ଼କତେକ ।
- ୨୧) ମୁରୁନ୍, ଦାବୁତେ ମାସିତେ ଇନକଲା ଚନ୍‌ଦେର୍, ଅତା ନେ କ ଠା ଧାତେକଲା ବୁଜକତାକ ।
- ୨୨) ଇ ନାତ୍‌ରୁତେ ବୁଡ଼ିଟ୍ ନାତ୍‌ରୁ ଗାମତେକ ।
- ୨୩) ଇକେ ସ୍ଵମନନାଗାଃ ପହେଲା ଦନଦାଏ ମୁଲ୍‌ହୋଏକଲ୍ ସ୍ଵନ ଦନ୍ ବଡ଼ା ।
- ୨୪) ଇ ନାତ୍‌ରୁ ମୁସ୍‌ନଟ୍, ମେଲାଏକଲା ଅତା ମୁସ୍‌ନଟ୍, ହୋଏଗା ।
- ୨୫) ମୁଦା ଇ ଦେଲ୍‌ଦେକତେ ହୋଏକଲା ଉତାଃ ମେଲାଏକଲା ମୁନତା ଅତା ମଏଟ୍, କେଲ୍‌କେତେ ହୋଏଗା ।
- ୨୬) କାତେ ପୁରୁଦା ବାଡ଼ିଅଲେବୁକ ଗାମ୍‌ଦେକେ ଇକେ ଅଡ଼ଟ୍, ଦେଶ୍ଵତେ ନାଅଡ଼କ୍ ଅକାଲ ଦେରେ ହୋଏସିନା ।

ଶ୍ଳୋକ ଅନୁବାଦ :-

- ୧) ବହୁନ ଉନ କଲର ଜଥା ।
- ୨) ଅରେ ମୋଟେ ବର୍ଷା ହେଲା ନାହିଁ ।
- ୩) ବୃକ୍ଷମତେ କଲପାଇଁ ହାହାକାର ପଡ଼ିଗଲା ।
- ୪) ଲୋକମାନେ କଲପାଇଁ ଶୂନ୍ୟ ଅନାଇ ରହୁଲେ ।
- ୫) ଉନକର ଥୋ ।
- ୬) ବୁଡ଼ାଟିଏ କଲରେ ବୁଲ୍‌ବୁଲ୍ ଅକ ପଡ଼ିଥାଏ ।
- ୭) ଦେଶ୍ଵ ସେ ଡୋଟିଏ ଗଜମୁନରେ ବସି ଅକା ମାରୁଥାଏ ।
- ୮) ସେଇଠାରେ ବହୁତ ବଡ଼ବଡ଼ ମହୁଳ ଛେଦକୁ ଥାଏ ।
- ୯) ହଠାତ୍ ବୁଡ଼ା ଦେଶ୍ଵିଲା ଘେ ବସି ଚଢ଼େଇ ସବୁ ତେ ବୁଁ ଦେବିର ଚକାଉରୁଣ୍ଡ ପକ୍ଷ ଇଡ଼ କଲେ ପଡ଼ିଯାଇଥାନ୍ତି ।
- ୧୦) ବୁଡ଼ା ଉଲଟବରେ ଏହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲା ।

- ୧୧) ଚଢ଼େଇଗଛ ମଝୁଲଗଛର କୋରଡ଼ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଉଥାନ୍ତି, ଅଉ କାହାଣୀଆସିବାମାତ୍ରେ ପୁଣିସୁର ଭେଳ ପଡ଼ିଯାଉଥାନ୍ତି ।
- ୧୨) ବୁଢ଼ା ସେହୁ ଗଛପାଖକୁ ଗଲା ।
- ୧୩) ଦେଖିଲା ସେହୁ ମଝୁଲଗଛର କୋରଡ଼ରେ ସ୍ତବ୍ଧପାରିଅଛି ।
- ୧୪) ବୁଢ଼ା ସେହୁ ନିମିଳ ଜଳକୁ ମନଭରି ପିଇଗଲା ।
- ୧୫) ପିଇିବାମାତ୍ରେ ବୁଢ଼ାକୁ ନିଶା ଧରିଗଲା ।
- ୧୬) ଝିଏ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଏକଥା କହିଲା ।
- ୧୭) ଝିଏ ଆସିଲା, ଝିଏ ଏହାକୁ ପିଇି ମାତାଳ ହୋଇଗଲା ।
- ୧୮) ଚା'ପରେ ସେମାନେ କାଶି ପାରିଲେ ଯେ ମଝୁଲଗଛର କୋରଡ଼ରେ ବସା'ପାରି ଅସୁବ ମଝୁଲ ପଞ୍ଜ ମଦରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।
- ୧୯) ସେମାନଙ୍କୁ ଏ ଅସମସ୍ୟରେ ମଝୁଲଗଛ ବଞ୍ଚାଇଥିବାରୁ ସେହୁଠନ ଠାରୁ ସେମାନେ ମଝୁଲ ଗଛକୁ ପୂଜାକଲେ ।
- ୨୦) ମଝୁଲ ଗଛକୁ ସେହୁଠନଠାରୁ କୌଣସି ଢ଼ଳିଆ ଲେକ କାଟନ୍ତି ନାହିଁ ।
- ୨୧) ମଝୁଲ ଗଛକୁ ମଝିରେ ଗଞ୍ଜି ଧୁବନ ଧନଞ୍ଜମାନେ ଚା'ର ସୁଖିଧଞ୍ଜେ ହାତ ଧନ୍ଧାଧିଆଇ ନାଟନ୍ତି ।
- ୨୨) ଏହି ଯାଣକୁ କୁହାଯାଏ କୁହାଯାଏ ।
- ୨୩) ଏହା ଯୌଧ ମାତର ପ୍ରଥମ ଦିନରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାଦିନ ଶେ ହୁଏ ।
- ୨୪) ଦିନେ ଛଟା ଦିନେ ଏହି ନାଟ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ ।
- ୨୫) ଅଳ୍ପ ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ନାଟ ହେଲେ, ପରଦିନ ଅନ୍ୟଗାଁରେ ନାଟ ହୁଏ ।
- ୨୬) କେତେକ ପୁରୁଣା ଶତ୍ରୁଆଲୋକେ କହନ୍ତି ଯେ ଏହା ଆମଦେଶରେ ନ'ଅଳ୍ପ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷଧରେ ହୋଇଥିବା ଚିହ୍ନାଦନ ।

୫) ଡ଼େମୁଲ ପୂଜା

- ୧) କେଲିକେଶା ପୂଜାରେ ଡ଼େମୁଲପୂଜା ଗାମଢେଇ ।
- ୨) ସରାବନ୍ ଲେରାଟ୍ଟିଆ ଉତ୍ତରପଶ୍ଚିମେ ଉ ପୂଜା ହୋଏତା ।
- ୩) କେଲିକେଶା ଶାକଆଦାଏ ବୁଢ଼ା ଉଠାଧିକେଶେକ ।
- ୪) କାଲୋ ବୁଢ଼ା ଉଠାଧିକେଶେକ ।
- ୫) ଶାନ୍ତପୁତ୍ର କୁମାରୀର ପଦରେ ଅଳ୍ପ ନଅଢେଇ ।
- ୬) କୁଞ୍ଜିକେ କୁଞ୍ଜିକେକେଶା ଉଠାଧିକେଶେକ ।
- ୭) ବଡ଼ମୁକେଲିକେଶା ଲେରାକେଶେ ।
- ୮) କଞ୍ଚିକା କାଦା ବ-ଠା, କାଞ୍ଚି ଉପାଡ଼ିକେ ଉଲିକାକେଶେକ ମଲା ଡାଞ୍ଚେ ବୁଢ଼ାଧାଏ ଗଅଢେଇ ।
- ୯) ଉ ପୂଜା କେଲିକେଶାଏ ଉଲି ଉଠାଧିକେ ମଧ୍ୟତ୍ ଠାରୁ ଉଠାଧିକେ ହୋଏତା ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :—

- ୧) ଗାଁର ପୂଜାକୁ ଦେଖିବା ପୂଜା କୁହାଯାଏ ।
- ୨) ଗ୍ରାମର ମନ୍ଦିର ଉତ୍ସବରେ ଏହି ପୂଜା ହୁଏ ।
- ୩) ଗାଁର ମମତାଠାରୁ ଶୁଦ୍ଧ ଅନ୍ନାଦି କରାଯାଇଥାଏ ।
- ୪) କାଲୋ ଉପବାସ କରେ ।
- ୫) କୁନ୍ଦଳା ଓ ମାଂସ ପ୍ରଥମେ ସେ ଖାଏ ।
- ୬) ଶ୍ରେଣୀକୁ ସିଂହମିଳା ମାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।
- ୭) ଅନ୍ୟଗାଁର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହା ହଥାଯାଏ ନାହିଁ ।
- ୮) ସର୍ବ ଲୋକା ରମେ, ତେବେ ଏହାକୁ ପୋଡ଼ିଦିଆଯାଏ କିମ୍ବା ପାଣିରେ ଭସାଇ ଦିଆଯାଏ ।
- ୯) ଏ ପୂଜା ଗାଁଠାରୁ ଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଗଛ ମୂଳରେ ହୋଇଥାଏ ।

୧) ଗିଡ଼ିଝ, ପୂଜା

- ୧) ଦାଣ୍ଡ ପୂଜାରେ ଗିଡ଼ିଝ ପୂଜା ରାମୁଡ଼େଇ ।
- ୨) ଭଜେ ଭାଙ୍ଗିଯାଇତେ ହୋଏତା ।
- ୩) ଭଜେ ଅଗାଧତେ ହୋଏତା ।
- ୪) କଥା ଶୁଣାଇଆ ଭେଟୁକ ର ପୂଜାଦାଏତେଇ ।
- ୫) ପୂଜାରେ ଶାଘ, ନାଡ଼ୁଆ, ସିଞ୍ଚୁଦସୁ ଲାଗାତା ।
- ୬) ଅରମ୍ ଦେବତାରେ ଭେମାଠେଇ ।
- ୭) ସିଞ୍ଚୁଦସୁ ଚାବୁକଲା ପେ ରତକଲା ନଥାତେଇ ।
- ୮) ଶାକରା ଶିଖାଏ ତଲା ତରପେନ୍ ଉତ୍ତରଲା ବୁଇକତାକ ।
- ୯) କସୁକୁଲ୍ ଗାଧାଏ ବାବୁରାକୁ ଉନ୍ନାଅପୁତ୍, ପୂଜାଦାଏତେଇ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :—

- ୧) ଦାଣ୍ଡପୂଜାକୁ ଗିଡ଼ିଝ ପୂଜା କୁହାଯାଏ ।
- ୨) ଏହା ପ୍ରତି ତଳ ଜମିରେ ଥରେ ହୁଏ ।
- ୩) ଏହା କଳାରେ ହୁଏ ।
- ୪) ଧନ ବଢ଼େ ଲୋକମାନେ ଦେବତା ଏହି ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି ।
- ୫) ପୂଜାରେ କୁନ୍ଦଳା, ନାଡ଼ୁଆ, କୁନ୍ଦୁଡ଼ା ଭେଜ ହୁଏ ।
- ୬) ଅର୍ପଦେବତାକୁ ଦୂରର କରାଯାଏ ।

- ୬) କୁକୁଡ଼ା ବଳପତ୍ରପାଖିଲା ପରେ ହେଳ ହୁଏ ।
- ୮) ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ପିଇ ନାଚକରନ୍ତି ।
- ୯) ବନ୍ଦୁକ୍ତ ସୁନାଦାନୁରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ପାଇଁ ଏହି ପୂଜା କରାଯାଇଥାଏ ।

ଛ) ଗୋହାଡ଼ ପୂଜା

- ୧) ଗୋହାଡ଼ ପୂଜା ପୂର୍ବ ଲେଉଟିତେ ହୋଏନା ।
- ୨) ଇ ପୂଜା ଅରେଳ, ଗାଏ, ମେରମକଳେ କସୁ ଭୂମିହୋଏନାପୁତ୍ର ବାଏତେକ ।
- ୩) ଅମସିଙ୍ଗ୍ ଦନ୍ଦ ସେଟ୍ ଡାଏ କମ୍ପରୁ ରୁମ୍‌ରୁଆ ଶାସ୍ତ୍ର କଟ୍‌ଗତେକ ।
- ୪) ଉକାଉତେ ଚେପେନ୍ ଗାମ୍‌ତେକ ।
- ୫) ଇ ଶାସ୍ତ୍ରତେ କ୍ଷ ଗା ଅରମ ବାଏତେକ ।
- ୬) ହା ଡାଏ ପିଙ୍ଗ୍ କସ୍, ଶାସ୍ତ୍ର, ରୁମ୍‌କର୍, ଧୂପ ବେଶ୍‌ରେ ତା ସମ୍, ଧର୍ମତେ କଳା ଆତାଏଗୁଟ୍ ମାନ୍‌କ ।
- ୭) ହୋତେ ହାତା ମାହାବେଦ୍‌ଗାତେ ପୂଜା ବାଏତେକ ।
- ୮) ଚେପେନ୍‌ତେ ମାହାବେଦ୍‌ଗାତେ ଅତେପ୍‌ତେକ ।
- ୯) ହୋପାଏ ହେଲ୍ ନଅତେକ ।
- ୧୦) ହା ଗା ଅରମ୍‌ସାକତେ ଡାଏକ୍‌ତେ ।
- ୧୧) ଆହୁ ବେଟି ବହା ହୋଏପିଲ୍, ଅତେତେ ଜପନା ରୁମ୍‌ତେରୁଦେକ ନ ଗୋହାଡ଼ କାତେ ତଥାଗୁନା ରୁମ୍‌ତେରୁଦେକ ।
- ୧୨) ହୋ ବନ୍, ଶାକ ଗାଏ, ଅରେଳତେ ସାଙ୍ଗ୍‌ସାଙ୍ଗ୍ ତାସ୍ ଗୁଟ୍ ଅନ୍‌ରୁଆ ଗଥା ତେକ ।
- ୧୩) ଶାଞ୍ଜୁଅଲେଗୁକ୍ ଗାମ୍‌ତେକେ ଗାଏ, ଅରେଳକିୟା କସୁକ୍‌ଲ୍‌ତା ତୁନ୍ଦ୍ ଆତାସ୍‌ତେ ରବେ ବାକମେନ୍ ।
- ୧୪) ପୂଜାତେ ବେଶ୍‌ଅମ୍ ହୋଏନା ଲାଃ ଗୋହାଡ଼ତେ ଗୁଟ୍‌ଗାମ୍ ଶୁଭାତା, ମଲାଃ ଗାଏ, ଅରେଳ ଗଏଲ୍ ଗଥାତାକ ।

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :—

- ୧) ଗୋହାଳ ପୂଜା ପୂର୍ବ ମାସରେ ହୁଏ ।
- ୨) ଏହି ପୂଜା ଗାୟ, ବଳଦ, ହେଳକୁ ସେବା ନଦେବା ପାଇଁ କରାଯାଏ ।
- ୩) ନଅଦଳ ପୁଞ୍ଜରୁ ଅରୁଣ ରାଜ୍ୟରେ କୁସୁନା ଉତ୍ପତ୍ତି କରାଯାଏ ।
- ୪) ଏହାକୁ ଚେପେନ୍ କହନ୍ତି ।
- ୫) ଏହି କୁସୁନାକୁ ସରୀର ଦ୍ଵାର୍ଥ ଉପକ୍ରମ କରାଯାଏ ।
- ୬) ସବୁ କୁକୁଡ଼ା, ମଦ, ଚୂରିଳ, ଧୂପ ବେଶ୍‌ରେ ଧର୍ମ କଟକକୁ ତାହାନ୍ତି ।
- ୭) ହୋତାରେ ସରୀର ଲଞ୍ଜେନତାକୁ ପୂଜା କରାଯାଏ ।

- ୮) ନରପେନ୍ଦ୍ର ଇନ୍ଦ୍ରଦେବତାଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରାଯାଏ ।
- ୯) ନା'ପରେ ସେହିସ୍ତ୍ରୀ ।
- ୧୦) ସରଳ ନାହିଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପରାଜୟ ।
- ୧୧) ଯେଉଁ ଝିଅ ବାମନା ହୋଇ ଯାଇଛି, ତାକୁ ହୁଇଁବାକୁ ଚାହାଁନ୍ତି ନାହିଁ, କିମ୍ବା ଗୋଦାଳ ସରଳ ପଶିବାକୁ ଦେବେ ନାହିଁ ।
- ୧୨) ସେଦିନ ସମସ୍ତ ଗାଈ କଳଦଙ୍କୁ ହଳଦ ପାଣିରେ ଗାଧୋଇ ଦିଆଯାଏ ।
- ୧୩) ଓଡ଼ିଆ କୋମଳାଦେବ କହନ୍ତି ଯେ ଗାଈ କଳଦଙ୍କୁ ଦେଖିଥିବା ହେଲେ କଞ୍ଚଳରେ ରହିଗଲା ।
- ୧୪) ପୂଜାରେ ଦେବଧୂମ ଦେଲେ ଗୋଦାଳରେ ସାପ ପଶେ କିମ୍ବା ଗାଈ ଚୋରୁ ମରାଯାନ୍ତି ।

ପଦ୍ମଲିଖନ :

୧) କୁଟି ମଜୁରୁନାଥଜୀ ମାହା ମାସ୍ତରୁଡ଼େ ଦାରଖାସୁ

ସୋମାରବ୍ୟ,

କରମଡ଼ୁ ମାହା ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ ମାହା ମାସ୍ତର ସାହେବ

(କଳସ୍ତ ମାସ୍ତରୀୟ ଝୁଟୁରୁଡ଼େ)

ହନୁର,

ଅବୁକ୍ତ ନା ଦେବେନା ଉପାଦେନା ରଜ ମାହାକୁଳାପାତେ ଶୁଭସି ବେରେ ତା ୧୭ । ୮ । ୮୫
ତା ୧୫ । ୮ । ୮୫ ନର କଳସ୍ତରେ ସାନ୍ନା ଉମ୍ପାଗାଲେ ।

ହେନାଧୁଡ଼, ଦିନୁଦେବେନା ଇନ୍ଦ୍ରଦେବ କୁଟି ଦେବେନା ।

କରମଡ଼ୁ
ଗା ୧୧ । ୮ । ୮୫

{

ରାତି

ଅମାଃ ଏଡ଼େଗୁଡ଼
ସୋନା ଦେବୁଦେବୀ

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :-

ଛୁଟି ମଞ୍ଜୁର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦାବୀପତ୍ର

ମାନନୀୟ

କରମନ୍ତ୍ରୀ ହାଇସ୍କୁଲର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ, ମହୋଦୟ ।

(ଶ୍ରେଣୀ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିକଟରେ)

ମହାଶୟ,

ନିବେଦନର କାରଣ ଏହିକି ଯେ ମୁଁ ଶିକ୍ଷକ କୃତରେ ପଢ଼ାଥିବାରୁ ତା ୧୭ । ୮ । ୮୯
ଠାରୁ ତା ୨୧ । ୮ । ୮୯ ଶିକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ା ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ଏହି ଅନୁରୋଧ କଲେକ ମୋତେ ଛୁଟି ଦେବେ ।

କରମନ୍ତ୍ରୀ

ତା ୨୧ । ୮ । ୮୯

କିଛି

ଅପେକ୍ଷର ଅଧ୍ୟକ୍ଷାନ
ଯୋନା କେରୁକେଟା

୨) ନିଲ୍‌କୁଆଁ ଡକ୍‌ନାଥୁଡ଼ ବି. ଡି. ଓ. ତେ ଦାବୀପତ୍ର

ଯୋମାରକୀ,

ଲେଫ୍ଟିପଡ଼ା ବି. ଡି. ଓ. ସାହେବ ।

ହକିମ,

ଅର୍ଦ୍ଧନା ତେରେନା ଭଗା ହେଲେନୋ ଏକା ପୋଦାତେ ମଏଟ୍‌ରା ମୁକ୍ତା ଅଇକ୍ତ ।
ପୋଦାତେ ଲେକ୍‌କି ଉଃପେ ମଲୟ ଏଡ଼ି ଅଇକ୍ତ । ଉଡ଼ନାଥୁଡ଼ ଲେକ୍‌କି ମୁକ୍ତାତେ ଅସ୍‌ରତେକ ।
ଲେକ୍‌କି ଆଡ଼କୟା ଅରେକ, ଗାଏ ଅଡ଼ା ବଡ଼ ଗଡ଼େଲ୍‌କତେ ଉଃଆରେକ । ହେନାଥୁଡ଼ ମୁକ୍ତା ତାତେ
ଉଡ଼ିକୋନ୍ ଲେକ୍‌କି ରାମାମ ରାମାମ କୟ କୁଲ୍‌ତାତେ ଗୁରୁକାସିକମେନ୍ ।

ହେନାଥୁଡ଼ ବିନିଭବାଏକେକ ପୋଦାତେ ଲେଫ୍ଟନ୍ ନିଲ୍‌କୁଆଁ ଡକ୍‌ନାଥୁଡ଼ ମକ୍‌ରେମ୍ କା
ଏକେ ନାବୁକାଃ ନାଲେ ।

ଲେଫ୍ଟିପଡ଼ା

ତା ୧୧ । ୧ । ୮୯

କିଛି

ଅମା ବିକ୍‌କିକ
(ଲେଫ୍ଟିପଡ଼ା ପୋଦାକ ଲେକ୍‌କି)
ନୂଆସ କେରୁକେଟା
ଠାକୁର ଚୁକ୍ ଚୁକ୍
ସବେକ କୁମାର ପ୍ରଧାନ

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :-

ନଳକଥୁ ବସାଇବା ପାଇଁ ବି. ଡି. ଓ. ଛୁ. ଦରଖାସ୍ତ୍ର

ମାନଙ୍କୁ

ଲେଫିପଡ଼ା ବି. ଡି. ଓ. ମନୋବସ୍ତୁ

ମହାଶୟ,

ଡକ୍ଟରମାନେ କାରଣ ଏହିକ ଯେ ଆମ ଗ୍ରାମରେ ରୋଷିଏ ପୋଷଣ ଅଛି । ଗ୍ରାମର ଲୋକସଙ୍ଗେ
ଦୁନିଶହ । ପିଲାବା ପାଇଁ ଲୋକମାନେ ଏହି ପୋଷଣକୁ ଅଗ୍ରାକରନ୍ତି । ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବଳଦ,
ମଝିପି ପଲ୍ଲୁ ଶାଧୁଅନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ପୋଷଣର ନଳ ପିଲା ଲୋକମାନେ ନାନା ପ୍ରକାର ରୋଗରେ
ପଡ଼ୁଅନ୍ତି ।

ତେଣୁ ବିନିତ ଅନୁରୋଧ କରୁଛି ଗ୍ରାମରେ ଶୁଣି ନଳକଥୁ ବସାଇବା ପାଇଁ ମନୁର କଲେ
ଆମେ କୃତଜ୍ଞ ରହୁ ।

ଲେଫିପଡ଼ା

ତା ୧୧ । ୧ । ୮୧

}	ଇତି
	ଅପରାଧର ବିଶ୍ୱସ୍ତ
	ଲେଫିପଡ଼ା ଗ୍ରାମବାସୀ ବ୍ରହ୍ମ
	ନୂଆସ ବେରୁକେଟା
	ଦାଉର ଚୁଟ ଚୁଟ
ସରକ କୁମାର ପ୍ରଧାନ	

୩) କାନ୍ଦା ଅପିସାର୍ତ୍ତେ ଦାର୍ଖାସ୍ତ୍ର

ସୋମାର୍ତ୍ତେ,

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ କଲ ବାନର ଅପିସାର୍ତ୍ତେ ଯାହେବ ।

କଲ,

ଅବକଳା କେରେ ହେବେନୋ ଏଲେ ପୋଦା- କେମୁଣା, ତାବତ୍ୟ- ବରୁଣାକଟର, କି-
ସୁନ୍ଦରକେତେ ମସଙ୍ଗ ହୁପଡ଼ାକୁମା ହୋଏତାକେ 'ମା' କସୁ ସୋବମ୍ପା । ତାମାନର ବଲ୍ଲେ ଲୋକଙ୍କୁ ହିକସୁକେ
କୁରୁସମ୍ପା । ଲକ୍ଷ୍ୟା ଲୋକତାଲ ବାସତ୍ୟ ହାଲେଇରୁ କବାସୁରା ଶାସ୍ତ୍ର ଅଇବ ।

ହେନାଧୁଡ଼୍ ପାର୍ଥନା ବାସ୍ତୁଲକ୍ଷ୍ମୀ ସିଦ୍ଧଲେ, ଏଲେ ପୋଃଦାହେ କମ୍ପୁ ହେତାନା ଅ ଉପାୟ ବାଏବନ
ଏଲେତେ ବନେ ବାଏନା ହୋସ୍ତାନାବାର୍ ।

ତଳମୁଣ୍ଡା

ତା ୫ । ୧୦ । ୮୯

କବି

ଆମାଃ କାଠିଲକ୍ଷ୍ମୀ
ତଳମୁଣ୍ଡା ପୋଃଦାହା ନେଲୁକି
ପରମାନନ୍ଦ ବାଗ୍
ନିଶାକର ନାୟକ
ବିମ୍ବୋଧର ମାଣି

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :-

ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦରଖାସ୍ତ୍ର

ମାନନୀୟ,

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଅଫିସର, ମସୌଦପୁ ।

ମହାଶୟ !

ନିବେଦନର କାରଣ ଏହୁକି ଯେ ଅମ୍ଭ ଗ୍ରାମ- ତଳମୁଣ୍ଡା, ପୋ: ଅ:- ବରୁଣୀକଟର, ଜି:-
ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ହସ୍ତାନ୍ତ ହେଲ ବସନ୍ତ, ରୋଗ ଦେଖାଦେଇଛି । ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଶକଣ ଲୋକ ଏହି ରୋଗରେ
ଅଖାନ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଅତି ଶ୍ଵେତ ବୋଲିପାଉଛି ।

ଏହି ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁକି ଆମ ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରତିରୋଧକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଆମକୁ ବାଧୁତ ଦେବା
ହେବେ ।

ତଳମୁଣ୍ଡା

ତା ୫ । ୧୦ । ୮୯

କବି
ଆମରେଇ ବିଶ୍ଵ
ତଳମୁଣ୍ଡା ଗ୍ରାମବାସୀ ବୃନ୍ଦ
ପରମାନନ୍ଦ ବାଗ୍
ନିଶାକର ନାୟକ
ବିମ୍ବୋଧର ମାଣି

କଥୋପକଥନ

ପ୍ରଶ୍ନ

- ୧- ଦାଦା ଜୋହାର
- ୨- ଆମାଃ କି କମି ?
- ୩- ଆମାଃ କି କାକର ?
- ୪- ଉମ୍ବର କାତେ ?
- ୫- କି କାମୁତାମ ?
- ୬- ବନ୍ଧା ସାତେମ ?
- ୭- କାତେ କୁଣ୍ଡୁକ ?
- ୮- ମୁତୁ ମୁତୁ କାୟମନାପେ

ଉତ୍ତର

- ଜୋହାର
- ଭକ୍ତା କମି ବରୁକଲ୍ ବାର୍ ।
- ଭକ୍ତା କାକର ଶାନ୍ତା
- ଉମ୍ବର ଏଣ୍ଡୁସଲ୍
- ଭକ୍ତା ଖେତରକ୍ତ
- ହଁ
- ଭାଃ ଫେ କୁଣ୍ଡୁକ
- ହଁ ହଁ

ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :-

- ୧- ଭଲ ନୁହାର ।
- ୨- ତମର ନାମ କ'ଣ ?
- ୩- ତମର ନାମ କ'ଣ ?
- ୪- କୟସ କେତେ ?
- ୫- କି କାମରେ ?
- ୬- ବନ୍ଧା କେତେ ?
- ୭- କୁଆଁସିଲ କେତେ ?
- ୮- କଣ କଣ କର କୁଡ଼ି

- ନୁହାର
- ମୋର ନାମ ବରୁକଲ୍ ବାର୍
- ମୋର ନାମ ଶାନ୍ତା
- କୟସ ତିରିଶ
- ମୁଁ ଚାଷବାସ କରେ
- ହଁ
- ତିନୋଟି ପିଲ
- ହଁ ହଁ ।

ଚୂଚୀୟ ଭାଗ

ଖଡ଼ିଆ ଶରକୋଷ

(ଖଡ଼ିଆ - ଓଡ଼ିଆ - ଇଂରାଜୀ)

ଅ

ଅଙ୍ଗଲ (angol)-ଝେଡ land
 ଅଙ୍ଗେଲ୍ (angkel)-ଦୃଷ୍ଟି ପାତ view, observe
 ଅଙ୍ଗୁ (angku)-ଦୋରାଇ ଛୋଇଥିବା cover
 ଅଖଡ଼ା (okhda)-ନାଶିବା ସ୍ଥାନ a place for
 marry making
 ଅଖାଡ଼ି (okhādī)-ବଡ଼ତ ବଡ଼ biggest
 ଅଗୁର (agur)-ରକ୍ଷାକରଣା to save
 ଅଘନ୍ (aghan)-ମାର୍ଗଶିର month of Margasira
 ଅଘମ୍ (agom)-ଅତ୍ତୁତ wonderful
 ଅଚରା (ochra)-ଅସ୍ୱର light
 ଅଜଗର (ajgar)-ଅକରେ python
 ଅଜି (aji)-ଭଉଳ sister-in-law
 ଅଁନୋର୍ (ājor)-ଅଗ୍ରଣା / ଭବିଷ୍ୟତ going in
 advance / future
 ଅଡ଼ଙ୍ଗ (arag)-ନିହାତ ମୂର୍ଖ a damn fool
 ଅଡ଼ାଗା (arā?ga)-ଅନ୍ତର / ପୁଣି again
 ଅଡ଼ିଗ (adig)-ପରଲୋକ death
 ଅଡ଼ୋ (addo)-ଶ୍ରେଣିଗ child
 ଅଦନା (odna)-ସାଧାରଣ common
 ଅଦନାର (odnar)-ଅଧାପାଲେ half ripe
 ଅନର୍ଗି (anorgi)-ଦାନ୍ତସଞ୍ଚାଳି tooth brassing
 stick
 ଅନସା (ansa)-ବରତ୍ର disgust
 ଅଫିମ୍ (ophim)-ଅଫିମ opium
 ଅଫିସ୍ (ophis)-ଅଫିସ୍ office

ଅବତରମନା (abyatdāmana)-ଅବତାର incarnation
 ଅମପ୍ପେଗ (ampēg)-ତୁରା flattened rice
 ଅରବ୍ (arab)-ଅନୁପମଶରୀ extremely poor
 ଆରମ୍ (arom)-କୁଣ୍ଡ son-in-law
 ଅରମକୁଣ୍ଡୁ (aromkundu)-ସରଲୋହିଆ son-in-law
 who lives with his
 father-in-law's house
 after marriage
 ଅରସିଙ୍ଗ (orsig)-ଶିମ୍ବୁ bean
 ଅରେଜ (arej)-ନଳଦ ox
 ଅଲଖୋ (alkho)-କୁଟିରାସ୍ଥାନ (ଗୁମ୍ଫା) cave
 ଅଲଟ୍ (alot)-କଡ଼ side
 ଅଲିଡ୍ (olid)-ଶିଳା rope shelf
 ଅଲର (olor)-ପ୍ରେମ love
 ଅଲସି (alsi)-କାରୁଣ୍ଡି carpenters axe
 ଅଲସ୍ (aloy)-(ବହୁତ) ଅଣେତ plenty
 ଅହରା (ahora)-ନାଳ canal

ଅ

ଆଇ (ai)-ଆଇ grand mother
 ଆଏନା (aena)-ଅଲନା looking glass
 ଆଖାଡ଼କିନିର (akhadkinir)-ଘନଜଙ୍ଗଲ deep
 forest
 ଆଗୁର ଲେବୁ (agurlebu)-ପ୍ରହରୀ sentinel
 ଆଗୁର (āgur)-ଅମ୍ବୁର grape
 ଆକର (acar)-ଆକର pickle
 ଆଜା (aja)-ଅଜା grand father
 ଆଜୋ (aje?)-ଅନୁକୃତ/ଅନୁକୃତ/ଅନୁକୃତ-which

ଅଜେକ (aje?ki)-କେଉଁବୃକ୍ଷ/କେଉଁବୃକ୍ଷକୁ which
 ଅଜେନ (aje?no)-କେଉଁଟିକି/କେଉଁଟିକି/କାହାକୁ which
 ଆଁ ା (āi)a)-ଆଟା atta
 ଅଡକଡେ (arkite) ସେମାନଙ୍କୁ them
 ଅଡକଡାର (arkiyar)-ସେମାନେ/ତାକୁ/ତାକୁ they
 ଅଡ଼ (ari)-ସେ (ସୁ + ସ୍ତ୍ରୀ) he/she
 ଅଣ (ana)-ଅଣ୍ଡା egg
 ଅଣକେଶର (ana-kesor)-ଅଣ୍ଡା କେଶର yolk
 ଅଣଖୁରୁପୁଟି (ana-khurpuṭi) - ଅଣ୍ଡାଝୋଳଣା
 ଅଣରୁଗୁଳ (ana-rusug)- ଅଣ୍ଡାଜଳ
 ଅତାଭେରେ (atabhere) କେତେବେଳେ when
 ଅତ୍ମା (atma)-ଆତ୍ମା soul
 ଅଦା (ada)-ଅଦା ginger
 ଅନିଟ୍ (anig)-ଅମ୍ଳେମାନେ we
 ଅନିଟ୍ ଡେ (anigte)-ଅମ୍ଳମାନଙ୍କୁ us
 ଅପା (apa)-କାପା father
 ଅପାଡ଼ାର (apabitar)-ଅପବିତ୍ର unholy
 ଅମ୍ (am)-ତୁ you
 ଅମଗା (amga)-ତୁମେ ନିଜେ yourself
 ଅମା (ama?)-ମୋର/ତୁମର your
 ଅମାକୁଟାକୁନସିଟ୍ (amakuṭakunsiḡ)-ଗୋବର
 arabum
 ଅମ୍ପେପା (ampeya?)-ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର (ବହୁବଚନ)yours
 ଅମ୍ପେଟେ (ampete)-ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ to you
 ଅମ୍ବାରା (ambara?)-ତୁମ୍ଭଦୁହେଁର yours (two)
 ଅମ୍ବର୍ଡେ (amborte)-ତୁମ ଦୁହେଁକୁ to you (two)
 ଅମ୍ଡେ (amte)-ତୋ/ତୋ/ତୁମ୍ଭକୁ you

ଅମ୍ପେ (ampe) - ତୁମ୍ଭେମାନେ you
 ଅମ୍ବାର (ambar) - ତୁମ୍ଭେ/ଆମେ you
 ଅମ୍ପାଏ (ampae) - ନଦୀ river
 ଅମ୍ବୁତ (amrut) - ଅମ୍ବୁତ nectar
 ଅରୁଡ଼ା (arṛiya) - ଡାକ, ଡାକର, ସେମାନଙ୍କର
 his/her
 ଅଲତା (aḷta) - ଅଳତା
 ଅସ୍ବରମ (asrōm) - ଭସୋବନ hermitage
 ଅସ୍ପାତାଲ (aspatal)-ଡାକ୍ତରଖାନା hospital
 ଆହା (aha)-ଆହା/ଆ! alas ! / ah !
 ଆଲୁ (alu)-ଆଳୁ potato
 ଆଲୋଟ୍ (alog)-ଗୀତ song
 ଆଲୋଟ୍ କେରୁ (alog-lebu)-ରାସ୍ବନ singer
 ଆୟୋ (ayo)-ମାତା mother

ଇ

ଇ (i)-କଣ ? what
 ଇଗ (ig)-ବାଜା stool
 ଇଗାଏ (ighae)-କେତେକ୍ଷୁ as because
 ଇନ୍ (iñi)-ମୁଁ I
 ଇନ୍ଜିତେ (iñjite)-ମୋତେ me
 ଇନ୍ଜିଗା (iñjga)-ମୁଁ ନିଜେ myself
 ଇନ୍ଜା (iñja)-ମୋର mine/my
 ଇନ୍ଜାର (iñjar)-ଆମ୍ଭ we
 ଇଟା ହା (ita-ho?)-କିଟାଦର brick built-house
 ଇଡାଗ (idag)-କାଲି yesterday
 ଇଡିବ (idib)-ରାତି night

ଇଥାଡ଼୍-ତିଜୋ (ithag-tijo)-ଗୋବରଗୋବ beetle
 ଇରିନ୍ (irin)-ବରକୋଳି plum
 ଇସ୍କୁଲ (iskul)-ବିଦ୍ୟାଳୟ school
 ଇସ୍ଟେସନ୍ (isteson)-ଷ୍ଟେସନ୍ station
 ଇୟାମ୍ (īyam)- ରକ୍ତ blood

ଉ

ଉ (u)-ଏହି this
 ଉଆସ୍ (uās)-ଅମାବାସ୍ୟା new-moon-day
 ଉକାଡ଼ା (ukara?)-ଏହାର its
 ଉକି (uki)-ଏମାନେ these
 ଉକିତେ (ukite)-ଏହା it/this
 ଉକିୟା (ukiya?)-ଏମାନଙ୍କର (ବହୁବଚନ) theirs
 ଉକିୟାରା (ukiyara?)-ଏ ଦୁଇଜଣଙ୍କର these two
 ଉଖୁଡ଼ା (ukhuṛa)-ଉଖୁଡ଼ା pop-corn
 ଉଗେ (ughe)
 ଉଗାଏଗା(ughaega) { ଏହୁପରି like
 ଉଜେ (uje?)-ଏହା it
 ଉଜେଗା (ujega)-ଏହାଟି the
 ଉଜ୍ଞାରି (ujhāri)-ଏହାକୁ these
 ଉଜ୍ଞାରିତେ (ujhārite)-ଏହୁଡ଼ିକ these
 ଉଡ଼ (ud)-କଣ୍ଠ mushroom
 ଉଡ଼ିସ୍ (udis)-ଛୁରାଗୋବ bed bug
 ଉତ୍ତାର (uttar)-ଉତ୍ତର north
 ଉପାସ୍ (upas)-ଉପବାସ fasting
 ଉମକୁଇନା (umkuina)-ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଅସ୍ତ୍ର acute
 ପୋଭୀ (poḅi) poverty
 ଉମ୍ବୋଲା (umboela)-ହେଉ if

ଉମ୍ବୋଲା (umboela)-ଭାନବେଲେ, ଯଦୁକୁହି
 ଉମ୍ଭୋୟା (umbhoya)-ଝିଲ୍‌ଝିଲ୍‌ winged ant
 ଉମ୍‌ସାଗ୍‌ଡ଼୍‌ନା-ଗୁଞ୍‌ଜୁ (umsaggodna-gu?jhuṅ)
 ନିର୍ଜନରାସ୍ତା lonely road
 ଉମ୍‌ଲା (umla?)-କମ୍ପା or
 ଉସ୍‌ଜ୍ (usj?)-ପ୍ରାଣ land
 ଉଲ୍‌ନା (ulna)-ଓଡ଼ିଶା veil
 ଉଲ୍‌ଗ୍ (ulag)-ପତ୍ର leaf
 ଉଲ୍‌ଇ (ului)-କେମ hair
 ଉଫ୍ (uf)-ଓଟ camel

ଏ

ଏ (e)-ହେ hey !
 ଏକୋର୍ତ୍ତେ (ekorte)-ଘାଟେ near
 ଏନା (ena)-ମୂତ୍ରପାତ୍ର bladder
 ଏନ୍‌ଡା (enda)-ଅଣ୍ଡକୋଷ testicle
 ଏନେମ (enem)-ବିନା without
 ଏନେମ୍‌କାୟମ୍ (enem-kayom)-ବୃଥାକଥା useless talk
 ଏବା (eba?)-ବେଳା game
 ଏବାବେଟା (eba?-beta)-ଖେଳାଳୀ player
 ଏଲା (ela?)-ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ours
 ଏଲେ (ele)-ଆମ୍ଭମାନଙ୍କେ we
 ଏଲେଟେ (elete)-ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ us
 ଓ (o)-
 ଓଡ଼ (odho) ଓଡ଼ otter

ଓସେଲ (osel)-ଧଳା white	କମ୍ପସର ରୁମ୍‌କୂର୍ (komsar-rumkub) - ଅରୁଆ ରୁଜ୍‌କ sundried rice
ଓହ୍ (oh)-ଓହା/ଓ ah ! alas	କଠର (kassar)-ଅଣ୍ଟା pollard
କୋଆ-ଲେବୁ (koaia-lebu)-ବୋବୀ booby	କଠର କାଡ଼ଡ଼ (kassar-kadad)-ଶୁଖିଆ dried fish
କୋ (koko)-ଗଳା throat	କସୁ ଲେବୁ (kasu-lebu)-ଅସୁସ୍ଥ ଲୋକ unhealthy man
କକରସିଟ୍ କସ୍ (kokor-sigkoy)-କକ୍କା cock	କଲ୍ ମୁଲ୍ ପୋଡ଼ (kolmulpod)-କଲ୍ ମୁଲ୍ sweet potato
କକ୍‌ଗୋ (kagko)-ବେକ neck	କୋଏ (kolae)-ଧାର borrow
କଟି (koti)-ମାଈ ବୁକୁର female dog	କଲ୍‌ଜୁ (kolijug)-କଲ୍‌ଜୁଳ
କଡ଼ି (kori)-ଅଣ୍ଟା waist	କୋଲ (kole)-କିଆ lorikeet
କଡ଼ି ସୁତ୍ରମ୍ (kopi-sutrom)-ଅଣ୍ଟାସୂତା waist chain	କାଈ (kai)- କାଈ tree ant
କଡ଼େ (kade)-ମାଠୁ fly	କାଉଆ (kaua)-କାଉ crow
କଣେଜ (konej)-କ୍ଷୁଦ୍ରା axe	କାଥା (kaetha)-କାଥା snake ground
କଡେଲ୍ (kodel)-କଡେଲ୍ banana	କାଏଟି (kaeci)-କାଏଟି scissors
କନ୍‌ଗେର (kongher)-ଅବନାହୁଡ଼ା/କୁମାର/କଣୋର young man	କାକା (kaka)-କେକେଲ uncle
କନ୍‌କେଲ୍ (koncel)-ଅବନାହୁଡ଼ା/କୁମାର/କଣୋର young woman	କାକର କୋଲଟ୍ (kakra kolog)-କାକର ପିଠା stuffed cake
କନ୍‌ଥେ (konthe)-ପକ୍ଷୀ bird	କାକ (kaki)-ଶୁଖି ant
କନ୍‌କାଡ଼ି (konkacadi)-କୃତ୍ରିମ ଘର cottage	କାକ ସାରାଞ୍ଜାମ (kac-saranjam)- କାକ ଜଳପ glass ware
କନ୍‌ସେଲ୍ ଡୁ (konseldu)-କାନ୍ସେଲ୍ ଯୁବକ ଯା maid	କାକରାଧାନା (kacarakhana)-ଅଳଅଳା litter
କନ୍‌ହନ୍ ଆଂଗ୍‌ଥି (konhon-angthi)-କନ୍‌ହନ୍ ଆଂଗ୍‌ଥି little finger	କାଟା (kaṭa)-କୋଡ଼ି leg
କନ୍‌ହନ୍ ମାଡ଼ୋମ୍ (konhon-madom)-କନ୍‌ହନ୍ step mother	କାଟାଖାଡ଼ (kaṭa-khadu)-ଗୋଡ଼ାଠୁ anklet
କନ୍‌ହନ୍ ହା (konhon-ha)-କନ୍‌ହନ୍ ଘର small house	କାଟି (kaṭi)-କାଟି thorn
କନେ - (kone)-ମୂଷା mouse	କାଟିକାଣି (kaṭi-ḍa)-ଅଳ୍ପ ପାଣି little water
	କାଠନାହି (kaṭnahi)-କାଠ wooden sandals
	କାଠ୍‌ଣା (kaṭṭha)-ପକ୍ଷୀ jack fruit

କାଡ଼ଙ୍ଗ (kaḍaᅅᅇ)-ମାଛ fish
 କାଡ଼ଙ୍ଗ କାଚୁର (kaḍaᅅᅇ-kachur)-ମାଛକାଚ scales
 କାଡ଼ମ୍ (kaḍam)-କଙ୍କଣ bracelet
 କାଡ଼ାଏକ୍ (kaḍaej)-ଚୋଳଧ horse gram
 କାଢ଼ିରାଏକ୍ (kāḍraej)-ବାଇଗଣ brinjal
 କାଣ୍ଡାବଦା (kaᅇᅇaibada?) -ବୃଦ୍ଧା old woman
 କାଣିଜନା (kaᅇijna)-ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ firm faith
 କାଟର (kator)-ଝୋଣିଶ mustard seed
 କାତାଏରୀ (kataeri)-ଅଣୁ sugarcane
 କାନହାର (kanhar)-ଶାରୁଣୀ vulture
 କାନା (kana)-ଅନ୍ଧ blind
 କାନାଡ଼ (kanaḍ)-ଦାଆ sickle
 କାନାସି (kanāsi)-ପାନ୍ଧିଆ comb
 କାନିହାଉ (kanihaud)-କାଠିଆପୁରୀ cattle pound
 କାବ୍ଜା (kabja)-କବଳା hinges
 କାପୁ (kapu)-ଓଟ୍ଟୁ sediment
 କାମ୍‌ଜୋର (kamjor)-ଦୁର୍ବଳ weak
 କାମାଲ୍ (kamal)-କମ୍ପଳ blanket
 କାର୍ଖାନା (karkhana)-କାରଖାନା factory
 କାର୍ମାଗ୍ଗା (karmagga)-କରମଞ୍ଜା Aŕverrhoa
 carambola
 କାରାଏଲି (karaeli)-କଳରା bitter gourd
 କାରାହି (karaᅇi)-କରେଇ cauldron
 କାୟାର (kayar)-ଅମ୍ବୁ mango
 କାଆ (kasa)-ଗ୍ରୀଷ୍ମ summer
 କାସାରି (kāsari)-ଦୀପାବୀ brazier
 କାସାଲି (kasaeli)-ବୁଆ betelnut

କାସେଇଖାନା (kāseikhana)-କାସେଇଖାନା
 slaughter house
 କାଲସ୍ (kaᅇas)-କଲସ୍ pitcher
 କାହାଲି (kahali)-ପିଠା
 କାଲୋପ (kalop)-ଗଛର ଢେଲି bark
 କାରେ (kaᅇite)-କେତେକ some
 କାରି (kaᅇiᅇo)-କାଠୀ tiger
 କିକାର୍ (kinkar)-ଶାଶୁ mother-in-law
 କିନହାର (kinbhar)-ଅପଣା court yard
 କିମିନ (kimin)-କୋଡ଼ୁ daughter-in-law
 କିସମିସ୍ (kismis)-କସମିସ୍ raisin
 କେଉଟି (keᅇti)-କେଉଟି fisherman
 କେକେ (keke?)-ଠୁଡ଼ା/ପଦା string
 କେଗ୍ରା (kegra)-କାକୁଡ଼ି cucumber
 କେଣ୍ଡର (keᅇᅇor)-କର bride groom
 କେଣ୍ଡରବଦା (keᅇᅇorba?) -ବୃଦ୍ଧା old man
 କେଣ୍ଡଡ଼ (keᅇᅇᅇᅇ)-କେଟା frog
 କେରା (kera)-କେଳା snake charmer
 କେଲମ୍ (kelam)-ସୁନ୍ଦରୀ beauty
 କେଲଟୁ (kelātu)-କିଟ୍ଟି epizoon
 କୁଠି (kūci)-କୃଷ୍ଣ folds
 କୁଟୁମ୍ (kuᅇum)-ପରିବାର family
 କୁଡ଼ା (kuᅇᅇa)-କାମୁ black berry
 କୁଡ଼ାପତିଗ୍ (kūᅇᅇᅇᅇᅇᅇ)-ପଛେରେ behind
 କୁଣ୍ଡୁ (kuᅇᅇᅇᅇᅇᅇ)-ପିଲା child
 କୁଣା (kuᅇᅇa)-କୃଷ୍ଣା rice dust
 କୁଣାବ (kuᅇᅇab)-ପିଠି/ମେରୁଡ଼ି back
 କୁଣୁଇ (kuᅇᅇui)-କୋଳି basket

କୁଦ୍ଡି (kuddi)- କୋଡନାଟିଭ ସପାଇ
 କୁଦା (kuda)-ମାଣ୍ଡିଆ ragy, Elesine, cora cana
 କୁଦାରି (kudari)-କୋଡନାଟିଭ ସପାଇ
 କୁବା (kuba)-କୁଳା hunch back
 କୁମନା (kumna)-ଝରୁଣି fishing trap
 କୁମହାର (kumhar)-କୁମ୍ଭାଳ potter
 କୁମାଗ (kumag)-ମାଂସ meat
 କୁରୁକୁରୁ (kurkur)-କପୋତ dove
 କୁରୁଚି (kurci)-କଉଳ chair
 କୁରୁତା (kurta)-କମିଜ shirt
 କୁସରେଲ (kusrel)-ବୈଶାଖ month of Baisakh
 କୁଜିହା (kujihā)-କନ୍ୟା fox
 କୁଲବ (kulab)-କେଲ bael
 କୁଲମ (kulam)-ଭଉଣୀ sister
 କୁଲୁ (kulu)-କଇଁଚ tortoise
 କୁଲୁ (ku)-କୈଣିକ wood apple
 କୁଲୁତାର (kulu'tar)-ଘାଲ cheek
 କୁହୁ (kuhu)-କୋଇଲି cuckoo
 କୁହୁଡ଼ି (kuhūḍi)-କଡ଼ୁଣି elbow
 କୁୟୁ (kuyu)-ମାଠିଆ pitcher
 କୋଟ (kot) କୋଟ coat
 କୋଲଗ (kolog)-ପିଇ cake

ଖ

କହୋଡ଼ା (khodsa)-କ୍ଷୁଣି scurf
 କ୍ଷାକଡ଼ା (khākḍa)-କକଡ଼ା crab
 କ୍ଷାକର (khacor)-କଉଳ mule
 କ୍ଷାଜର (khajor)-ମିରୁଣ deer
 କ୍ଷାଜା (khaja)-କୋଲ lolley toffee

କ୍ଷାଟି (khaṭi)-କଟ cot
 କ୍ଷାଡ଼ା (khaḍa)-କ୍ଷାଡ଼ା spinage
 କ୍ଷାଡ଼ୁ (khaḍu) କ୍ଷୁଡ଼ୁ bangle
 କ୍ଷିଚିଡ଼ି (khiṇiḍi)-କ୍ଷେଡ଼ୁ mixed rice
 କ୍ଷିରମ୍ (khirom)-କଡ଼ନଦୀ big river
 କ୍ଷିରି (khiri)-କ୍ଷିରି rice pudding
 କ୍ଷୁଆ (khua)-କ୍ଷୁଆ candied milk
 କ୍ଷୁଟି (khuṭi)-କ୍ଷୁଟି pillar/post
 କ୍ଷୁଟ୍ (khūṭ)-କ୍ଷୁଟ୍ post/pillar
 କ୍ଷୁରୁ (khuṛ)-କ୍ଷୁରୁ razor
 କ୍ଷୋଡ଼ା (khotā)-କଦା nest

ଗ

ଗଜେକି (gajejki)-ପରଲୋକ death
 ଗୌଜୟ (gōjay)-ଗଜେକି heapcorn
 ଗୌଡ଼ି (gōḍi-ha?)-ଗଜେକିର କିଚନ kitchen
 ଗଡ଼ିଆଲେବୁ (gotia lebu)-ଅତିଥ୍ୟ guest
 ଗଡ଼ମେରୁ (gonmer)-ଶ୍ୱଶୁର father-in-law
 ଗନେ (gone)-ଦାନ୍ତ teeth
 ଗନେ ଜାମଡ଼ି (gone-jamḍi)-ବାଲୁମାଡ଼ି gum
 ଗରେ (gore)-କଲିକା liver
 ଗରେଜମେୟା (gorejmeya)-ଦିନାଲ morning
 ଗହୋଡ଼େ (gohode)-ହାଲ sweat
 ଗହୁ (goḥi)-କୋୟା iguana
 ଗହୁକ (gohūk)-ଗହମ wheat
 ଗାଁନି (gāṇi)-କ୍ଷେଡ଼ୁ narrow spade

ଗାଡ଼ି (gachi)-ଗୁରୁ seedling
 ଗାଜାର (gajar)-ଗାଜର carrot
 ଗାଡ଼ି (garu)-ଗରୁ ewer
 ଗାଁଡା (gāḍa)-ଗଣ୍ଡା rhinoceros
 ଗାଡ଼ି (gadi)-ଗଡ଼ cushion
 ଗାଧା (gadha)-ଗଧା ass
 ଗାମୁଛା (gamcha)-ଗାମୁଛା napkin
 ଗାରିଆ (garia)-ଗରା brass pitcher
 ଗାୟାଲ (gayal)-ଗୟାଲ wild buffalo
 ଗାଲ୍‌ଫୁ (galphu)-ଗାଲ୍‌ଫି gill
 ଗିରିଗ (girig)-ଗୁର୍ଜରୀରଣ sunshine
 ଗିନିଗ (ginig)-ଗିନି price
 ଗିରଜା (girja)-ଗିର୍ଜା church
 ଗିଲାସ (gilas)-ଗିଲାସ glass
 ଗୁକୁ (gucu)-ଗୁନା chin hair
 ଗୁଜ୍‌ଡମ (gujḍom)-ଗୁଣ୍ଡା trunk
 ଗୁଡ଼ା (gudā?)-ଗୁଡ଼ା probably
 ଗୁଡ଼ୁ ଜରୀବ (guḍlu-jarib) - ଗୁଡ଼ି month of
 Sraban
 ଗୁଡ଼ି (gudḥi)-ଗୁଡ଼ି temple
 ଗୁଡ଼ୋ (gudō)-ଗୁଡ଼ୋ molasses
 ଗୁଡାମ୍ (gudam)-ଗୋଡାମ୍ godown
 ଗୁନୁର (gunur)-ଗୁନୁର tinkling anklet
 ଗୁଭା (gubha)-ଗୁଭା pith
 ଗୁରୁ (guru)-ଗୁରୁ master
 ଗୁଞ୍ଜା (guḅja)-ଗୁଞ୍ଜା skin
 ଗୁୟୁମ୍‌ଡା (guyumḍa)-ଗୁୟୁମ୍‌ଡା mosquito
 ଗୈଜି (gēji)-ଗୈଜି banian

ଗୈଧା (gēdha)-ଗୈଧା marigold
 ଗେନ୍‌ଡାଜୌ (gendajōi) -ଗେନ୍‌ଡା scuttle
 ଗେରସ (gersa)-ଗେରା gudgeon
 ଗୋଡ଼ାଜରୀବ (godā?jarib)-ଗୋଡ଼ା month of
 Aswin
 ଗୋଲଗ (golag)-ଗୋଲ wine
 ଗୋଲଗ ଦୁକାନ (golag-dukan)-ଗୋଲ ଦୋକାନ
 wine shop

ଘ

ଘଗ୍‌ଗି (ghaggi)-ଘଗ୍‌ଗା snail
 ଘଗ୍‌ଗେମ୍ (ghomḡem)-ଘଗ୍‌ଗେ joint
 ଘା' (gha)-ଘା wound
 ଘାଟୁଆଲ୍ (ghaṭual)-ଘାଟୁଆ boatman
 ଘାଟୁଘାଟୁ (ghaḡghaṭi)-ଘାଟୁଘାଟୁ thunder
 ଘାଟୁ (ghaṭi)-ଘାଟୁ watch
 ଘାଣ୍ଟି (ghaṅṭi)-ଘାଣ୍ଟି bell
 ଘାସ (ghās)-ଘାସ grass

ଘି (ghi)-ଘି ghee
 ଘେରା (ghera)-ଘେରା boundary line
 ଘୋଡ଼ା (ghoṛa)-ଘୋଡ଼ା horse

ଘ

ଘାପି (cāpi)-ଘାପି female genitals
 ଘାକି (caki)-ଘାକି grind stone
 ଘାକ୍‌ମା (cachma)-ଘାକ୍‌ମା spectacle
 ଘାଟ୍‌ନି (caṭni)-ଘାଟ୍‌ନି chutney

ବୁଟୁ (caṭu)-ବୁଟୁ skimmer
 ବୁଡ଼ା (cadra)-ବୁଡ଼ା bald
 ବୁଢ଼ି (cāḍwa)-ବୁଢ଼ିଆ canopy
 ବୁନା (cana)-ବୁନା peas
 ବୁଫଳ (capḍi)-ବୁଫଳ palm
 ବୁଫାଲ (capal)-ବୁଫାଲ hip
 ବୁମାଲ (camac)-ବୁମାଲ spoon
 ବୁରୁଣା (carkha)-ବୁରୁଣା spinning wheel
 ବୁହା (caha)-ବୁହା tea
 ବୈଲ (cital)-ବୈଲ flat fish
 ବୈତି (citi)-ବୈତି painted snake
 ବୈଡ଼ା (ciḡḍa)-ବୈଡ଼ା shrimp
 ବୈଡ଼ା (ciḡra)-ବୈଡ଼ା squirell
 ବୈକିଡ଼ା (citakiḍo)-ବୈକିଡ଼ା leopard
 ବୈନି (cini)-ବୈନି sugar
 ବୈନି (cimṭa)-ବୈନି tongs
 ବୈଲ (cil)-ବୈଲ kite
 ବୈଲ (cilam)-ବୈଲ pipestack
 ବୈଲୁ (cucu)-ବୈଲୁ mole
 ବୈକିଡ଼ା (cuṭia kone)-ବୈକିଡ଼ା rat
 ବୈଡ଼ା (cuḡḍa)-ବୈଡ଼ା well
 ବୈରୁଟ (curuṭ)-ବୈରୁଟ
 ବୈଲ (cula)-ବୈଲ oven
 ବୈଲୁନୁ (culanunu)-ବୈଲୁ ବିଲ
 ବୈମି (cemṭi)-ବୈମି ant

ଛ

ଛାଉଣି (chauni)-ଛାଉଣି
 ଛାଉଣି (chācan)-ଛାଉଣି
 ଛାତ (chat)-ଛାତ roof
 ଛାତା (chata)-ଛାତା umbrella
 ଛି (chi) ଛି foe
 ଛିଲପା (chilpa)-ଛିଲପା lather sandal
 ଛୁରି (churi)-ଛୁରି knife
 ଛେନା (chena)-ଛେନା posset

ଜ

ଜା (ja?)-ଜା oat
 ଜାକି (jōkṭi)-ଜାକି earth worm
 ଜାଗର (jōḡḡar)-ଜାଗର red
 ଜାତ (jote)-ଜାତ
 ଜାନ୍ଧି (jonhi)-ଜାନ୍ଧି Luffa Acutangola
 ଜାହା (jōhāa)-ଜାହା maize
 ଜାକିକି (jaitkuṭum)-ଜାକିକି kinsman
 ଜାଆଁ (jāārajiā)-ଜାଆଁ twin
 ଜାକେଟ (jaket)-ଜାକେଟ jaket
 ଜାଟା (jāṭa)-ଜାଟା matted hair
 ଜାଡ଼ା (jāḍa)-ଜାଡ଼ା castor seed
 ଜାହା (jara?)-ଜାହା pipal
 ଜାହା (jahā)-ଜାହା any
 ଜାଲହାଟା (jalbhāṭa)-ଜାଲହାଟା tomato
 ଜିରା (jira)-ଜିରା cuminseed
 ଜିୟମ (jiyom)-ଜିୟମ life

ଜୁହାଟ ବରଲ୍ଲା (jughato?-borolna)-ଦୀର୍ଘଜୀବନ

long life

ଜୁହାଏ ନକ୍ସାନ୍ (jughae-noksan)-ଭୁସଣ ଛଡ଼ା

heavy lose

ଜୁଟ୍ (jut)-ଗଛର ଓହ୍ଲିକ bark

ଜୁଲ୍ଲା (julla)-ଖିଡ଼ିକି window

ଜେହାଏ (jeghae)-ସେପରି such

ଜେପୁଗ୍ (jepug)-ଗୁଳା thatch

ଜାମେଗ୍ (jomeg)-ମିଠା sweet

ଜୋଲ୍ (jol)-ତେଲ oil

ଝ

ଝାତଟିଆଁ (jhatiti)- ସବୁଆଡ଼େ every where

ଝାରୁନା (jharna)-ଝରଣା mountain stream

ଝାରିଆ (jharia)-ନାଳ canal

ଝାଲଗ୍ (jhalog)-ତେଜା tall

ଝାଲଗ୍ ବରୁ (jhalog-biru)-ଉଚ୍ଚ ପର୍ବତ high

mountain

ଝାଲେର୍ (jhaler)-ଝାଲିର lace

ଝେଁଜା (jhējra)-କରଳୁଳି ladle

ଝେଟୁ (jhētu)-କଟ mat

ଝେଲବ୍ ଚୁଟି (jhelob-chuṭi)-ଲମ୍ବା ଚୁଟି long

holiday

ଝୋଡ୍ (jhod)-ହୋଳ soup

ଟ

ଟାପି (tapi)-ଟୋପି cap

ଟାଟି (ṭaṭi)-ଢାଟି frailmattng

ଟିକା (tika)-ମଳଦ୍ୱାର rectum

ଟୁରା (tura)-ଅନାଥ orphan

ଟୁରାକିୟାଡ଼େରା (ṭurakiya-ḍera)-ଅନାଥାଶ୍ରମ

orphanage

ଟେଟେ (teṭe)-ଟେଟେଲି lattler bird

ଟେଟେଗା (teṭēga)-ସମୁଦ୍ର garden lizard

ଟେଟେବାନିଆ (teṭebania)-ଦଳି dragon fly

ଟେବୁଲ (tebul)-ଟେବୁଲ table

ଟେରା (tera)-ଟେରା squirt

ଠ

ଠର (thor)-ଅଣ୍ଟ bill

ଠାଠର (thoṭṭhor)-କଣ୍ଠ thorat

ଠଲ (tholi)-କୋଳ lap

ଠା (tha)-କାମା place

ଠିକ୍ (thik)-ଠିକ୍ exactly

ଠୁକୁଇଜାଗ୍ (thukuijag)-ଆଣ୍ଟ knee

ଠୁକୁଇଜାଗ୍ କେରୀ (thukuijag-keri)-ଆଣ୍ଟ ଚକ

patella

ଡ

ଡାଗ୍ଗା (ḍagga)-ଡାକା big boat

ଡାଗ୍ଗି (ḍaggi)-ଛୁଟାକା small boat

ଡାଡା (ḍoḍa)-ରଡ଼ିଆ small tank

ଡାବି (ḍobi)-କସ୍ତୁଆ pouch

ଡାମ୍‌ରୁ (ḍamru)-ଡେରିଶିଆ amulate

ଡାଠି (ḍaṭi)-ଓଷ୍ ଲିପ lip

ଡାଆଁଶ (ḍaās)-ଡାଆଁଶ gnat

ଡାକ୍ତାର (daktar) ଡାକ୍ତର doctor	
ଡାକ୍ ହା (dak-ha?) - ଡାକ୍ତର post office	
ଡା (da?) - ପାଣି water	
ଡା କାଉ (da?-kaua) - ପାଣିକୁଆ coal goose	
ଡା ଦେବତା (da?-debta) - ଜଳଦେବତା water god	
ଡାଣା (daṇa?) - ଚୋର cudgel	
ଡାବନି (dabni) - ଡାକ୍ତରୀ lid	
ଡାମରା କାଉ (damra-kaua) - ଡାମରାକାଉ rook	
ଡାଲିମ୍ (dalim) - ଡାଲିମ୍ Pomegranate	
ଡାହୁକ୍ (dahuk) - ଡାହୁକ୍ waterhen	
ଡିଗ୍‌ବୋ-ରୁମ୍‌କୂବ୍ (digbo-rumkub) ଉଷ୍ଣନାଭୁଜିଳ boiled rice	
ଡିନ୍ଦାବେଟା (dindabeṭa) - ଅସମ୍ଭାବୁତ୍ସୁବକ unmarried youngman	
ଡିନ୍ଦାବେଟି (dindabeṭi) ଅସମ୍ଭାବୁତା ଯୁବତୀ unmarried young girl	
ଡିବ୍ରି (dibri) - ଦିବ୍ରି wick	
ଡିସ୍ନା (disna) - ଡିସ୍ନା bed	
ଡୁଡୁର (dudur) - ଡାଣି armpit	
ଡୁଭ୍ନି (dubhni) - ଡିଶା bowl	
ଡେଗ୍‌ଗି ବୁଟ୍‌ଗାମ୍ (deggi-buggam) - ଡୋରା ସାପ russells viper	
ଡେଡ୍‌ପୋଟା (dedpota) - ପାଚୁକା intestine	
ଡେଡ୍‌ହେଗ୍ (dedheg) - ଶିଙ୍ଗ horn	
ଡେଡ୍‌ଡେଗା (derdega) - ଲତ୍ତୁକା arboreal adder	
ଡେରା ହା (dera ha?) - ଡେରା rent house	
ଡୋଲ (dol) - ଡୋଲ palki	
	ଡ
	ଡାଣ (dhāṅ) - ଧଣ water snake
	ଡେହ୍‌କି (dhegki) - ଡିଙ୍ଗି - husking machine
	ଡେମା (dhema) - ଅନ୍ତୁ tumour
	ଡେଲୁଆ (dhelua) - ଦୋଳ swing
	ଡୋଡ୍‌ରୁ (dhodru)-ଡୋରଡ୍ big cavity in a tree
	ଡୋଲ୍‌କି (dholki) - ଡୋଲକାଳା drum
	ଡ
	ଡେଡ୍ (totdu) - ଡେ stammer
	ଡେଟି (tonṭi) - ଡେଲ୍‌କ୍ creel
	ଡେପା (topḍa) - ଡାହୁଆ mud
	ଡେଡ୍‌ଡିର (tobdir) - ଡେର white ant
	ଡେଲୁଗ୍ (toblug) - ଡେରେ above
	ଡେଲୁଗ୍-ମହୋଲ (toblug-mohola) - ଡେରେ ମହୋଲ upstairs
	ଡେମ୍ (tomod) - ଡେ face
	ଡେମ୍‌ସିଗ୍ (tomsig) - ଡେର wasp
	ଡେମ୍‌ଲେଗ୍ (tomleg) - ଡେର milk
	ଡେମାଜୁ (tomajou) - ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
	ଡେମାସନ୍ (tomason) - ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ { till now
	ଡାଉଆ (taua) - ଡାଉଆ frying pan
	ଡାଏ (tae) - ରୁ / ଠାରୁ / ଠାରେ from
	ଡାକିଆ (takia) - ପିଲୋ
	ଡାଡ୍ (tad) - ଡାଲ palm fruit
	ଡାପୋସ୍ୟା (taposya) - ଡେସ୍ୟା meditation
	ଡାମ୍‌ଗା-କାୟମ୍ (tamga?-kayom) - ଡାଳା ଖର

ତାମ୍ବୁଲ (tamras) - ପିତ୍ତଳ guava	
ତାମ୍ବୁ (tambu) - ତମ୍ବୁ tarpauline	
ତାରବୁଜ (tarbuj) - ତରବୁଜ muskmelon	
ତାରାଜୁ (taraju) - ତରାଜୁ weigh	
ତାରାମ୍ (taram) - ତାରା shoulder	
ତାଜୁ (taju) - ତାଜୁ palate	
ତାସ୍କି (taski) - ଥାସ୍କି dish	
ତାଡ଼ଗୁଡ଼ା (taḍgudā) - ଡାଳଗୁଡ଼ା jaggery	
ତୀ (ti?) - ହାତ hand	
ତିକ୍ (tik) - ଆଡ଼କୁ towards	
ତିଜୋ (tijo) - କୀଟ worm	
ତିମି (timi) - ତମି whale	
ତିର-ଥା (tir-tha) - ଶ୍ରୀ ହoly place	
ତିର-ଥ ଜାତ୍ରା (tir-tha jatra) - ଶ୍ରୀରାମାଣୀ pilgrimage	
ତୁତାତେ (tutate) - ତଳେ under	
ତୁବଢ଼ାଣା tubḍaṅna - ବଦଳିବ୍ ଚାଲିବ୍ quitting	
ତୁମ୍ବୁଡ଼ି (tumḍi) - ଖାଲେଇ creel	
ତୁୟୁ (tuyu) - ବୋକାଣିଆଳୀ fox	
ତୁସି (tuṣi) - ଭଲବା the Holy Basil Plant	
ତେ (te) - କୁ / ରେ / ଠୁଁ - to / from	
ତେନ୍ତୁଳ (tenton) - ତେନ୍ତୁଳ tamarind	
ତେଲମିଗ୍ (telmig) - ଚାଣି sesam	
ଥ	
ଥାଇଲ (thaila) - ଥାକ bag	
ଥାନା (thana) - ଥାନା police station	
ଥାରା (thara) - ଥାକ plate	

ଦ	
ଦହି (dohi) - ଦହି curd	
ଦାଉଲି (dauli) - ଦାଉଲି bill hook	
ଦାଏଲ୍ (dael) - ଡାଲ dal	
ଦାଦା (dada) - ଭାଇ brother	
ଦାରଜି (darji) ଦରଜି tailor	
ଦାରୁ (daru) ବର tree	
ଦାରୁ-ହା (daru-ha?) - କାଠଘର wooden house	
ଦାରି (dari) - ଦେଶ୍ୟ prostitute	
ଦାରି-ହା (dari-ha?) - ଦେଶ୍ୟଲୟ brothel	
ଦିଆସିଲ୍ (diasil) - ଦିଆସିଲ୍ match	
ଦିଆଁ (diā) - ଭାବ white ant	
ଦିଗ୍ଟାଗ୍ (digtag) - ଗୁହାଳ cowshed	
ଦେବି (debi) - ଦେବୀ goddess	
ଧ	
ଧାତୀ (dhoti) - ଧାତୀ dhoti	
ଧାଡ଼ାଗାରୁ (dhaggar) - ଚାକର servant	
ଧାନିଆ (dhania) - ଧାନିଆଁ coriander seed	
ଧାନିଆ ଭଲ (dhania-ulag) coriander seed leaf	
ଧାମ୍ନା (dhamna) - ଡମ୍ନା rat snake	
ଧାରାମ-ଆପା (dharam-apa) - ଧର୍ମବାପା god father	
ଧାରାମ୍ ବକେର (dharam-boker) - ଧର୍ମଶାଳା god-brother-in-law	
ଧାରାମ୍ ଆୟୋ (dharam-ayo) ଧର୍ମମାତା god mother	

ଧ୍ୟାନ (dhian) - ଧ୍ୟାନ meditation
 ଧୁଆଁ ଉଲଗ (dhuā-ulag) - ଧୁଆଁ ପତ୍ର tobacco leaf
 ଧୁତୁରା (dhutra) - ଧୁତୁରା stramoni flower
 ଧୁମା (dhuma) - ଧୁମରା elk
 ଧୁଳିଆ ସାର୍ଗା (dhuljia-sarga) ଧୁଳିଆ ନାଗ—

ନ

ନ-ରି (na-ri) - ଅହେ (ହାଁ) hello
 ନ-ଲା (na-la) - ନଡ଼ୋ hi /
 ନ-ଲେ (na-le) - ଅହେ (ହାଁ)
 ନାଗଫେନି (nagpheni) - ନାଗଫେନି thorny bush
 ନାଟ୍ରା (naṭra) - ଛୋଟ/ବାନନ short/dwarf
 ନାଡ଼ିଆ (naṛia) - ନଡ଼ିଆ coconut
 ନାଡ଼ିଆ କୋରା (naṛia-kora) - a sweet-meet
 made of sugar & coconut
 ନାତି (nati) - ନାତି grand son
 ନାତିନ (natin) - ନାତିଣୀ grand daughter
 ନାନା (nana) - ବଡ଼ ଭଉଣୀ elder sister
 ନାରାକ (narak) - ନରକ hell
 ନାରାମ୍ (naram) ନରମ soft
 ନାରିସ (nares) - ସେବିକା nurse
 ନାସପାତି (naspati) - ନାସପାତି pear
 ନାସା (nasa) - ନାସ snuff
 ନାହିୟାର (nahiyar) - ସ୍ତ୍ରୀର ବାସରା wife's
 parents house
 ନିସାସ୍ (nisas) - ନିସାସ୍ breath
 ନୁନୁ (nunu) - ନୁନୁ breast

ନୁନୁମୁଡ଼ି (nunu-muḍi) - ନୁନୁମୁ ନipple
 ନେଉଆ (neua) - ଆପ୍ଲେ apple
 ନେରି (nēri) ଶରୀର body
 ନେରି ଉଲୁଇ (nēri-ului) - ଦେହବାଳ hair on the
 body
 ନେରିତେ (nērite) - ବର୍ତ୍ତାବତ୍ତା pregnant
 ପଇ (poi) - ପୋଇ spinch
 ପକା ହା (paka-ha) - ପକାଦର building
 ପଠି (paṭhi) - କେରୁଣ୍ଡି minnow
 ପବଡ଼ (paḍḍaḡ) - ଚେକୁଆ hare
 ପନଅଇ (pon-aī) ପଣିଆଇ great grand mother
 ପନଅଜା (pon-aja)-ପଣିଆଜା great grandfather
 ପବନା (pabna) - କୋଡା shoe
 ପରଜା ଲେବୁ (porja-lebu) - ପ୍ରଜା tenant
 ପରଦା (porda) - ପରଦା screen
 ପରମାତ୍ମା (poromatma) - ପରମାତ୍ମା supreme
 soul
 ପରମେସର (pormesor) - ଭଗବାନ God
 ପାସର (paosor) - ସିଲି curry stone
 ପାକୁଲ୍ (pakul) - ପାକୁଆ toothless person
 ପାଠା (pākha) - ପାଠା fan
 ପାଞ୍ଜର (pājra) - ପଞ୍ଜର rib
 ପାଡ଼ମ୍ବୁଆ (paḍombua?) - ସ୍ତ୍ରୀର strong
 ପାଡ଼ି (paḍi) - ପାଡ଼ି border
 ପାଟା (pata) - ଲୁଟ tail
 ପାଟାର (patar) - ଲୁଟ lamp
 ପାପ (pap) - ପାପ sin
 ପାପି (papi) - ପାପି siner

ପାପୟା (papyra) - ଅମୃତକଣ୍ଠା papayya
 ପାର୍ଥନା (parthona) - ପ୍ରାର୍ଥନା prayer
 ପାରୁଟି (paruṭi) - ପାରୁଟି loaf
 ପାରେ (pare) - କାଳେ by chance
 ପାସ୍ତାଏନା (pastaena) - ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ atonement
 ପାଲ (pal) - ଗଛର ଓଢ଼ଳ aerial root
 ପିଇ (piu) - ପୁସ pus
 ପିଚ୍ଚରି (pichri) - ଚୁଢ଼ି ତୁଳା towel, scorf
 ପିପନି (pipni) - ଆଖିପତା eyelid
 ପୁଇନ (puino) - ପୁଣ୍ୟ virtue
 ପୁଜା (puja) - ପୂଜା warship
 ପୁଜ୍ଝରି (pujhrri) - ଲୁଚା tail
 ପୁଟଲ (puṭol) - ପୋଟଳ parbal
 ପୁଡ଼ି (puḍi) - ପୁସ pancake
 ପୁଟ୍ଟନା ଉଲଗ୍ (putna-ulag) - ପୋଦନାମଝ
 mint leaf
 ପୁଟ୍ଟିଲ (putli) - କଣ୍ଠେଇ doll
 ପୁନି (puni) - ପୁଣ୍ଡିମା foolmoon
 ପୁସ (pus) - ପୌଷ month of pausa
 ପୁସି (pusi) - ପୁସି cat
 ପୁସିଆ-ବେଟା (pusiā-beta) - ପୋଷ୍ୟପୁତ୍ର
 adopted son
 ପୁଲ (pul) - ପୋଲ bridge
 ପେ (pe?) - ଚାଉ rice
 ପେଆଜ (pēaj) - ପିଆଜ onion
 ପେଗ (peg) - ପଟାଳ water rice
 ପେଗ୍ଡା (pegḍa) - ଚୋରଣି rice water
 ପେକି (pecki) - ପାରୁ arum

ପେକା (peca) - ପେକା owl
 ପେନେର (pener) - ପେ feather
 ପେରୁଫୁଆ (perwa) - ପେରୁ pigeon
 ପେଲ୍ ପେଲ୍-ଲୁଟୁଆ (pelpel-lutui) - ପେଲ ଲୁଟୁଆ
 thin cloth
 ପୋଡ଼ବ (poḍob) - ଚନ୍ଦ୍ର sweet potato

ଫ

ଫଲ୍‌ସା (pholsa) - ଫାଁ ବାଳୁଆ cater pillar
 ଫାଗ୍‌ରେଲ୍ (phagrel) ମାସ month of Magha
 ଫାନ୍ଦା (phanda) - ଫନ୍ଦା trap
 ଫାଫ୍‌ଲା (phaphla) - ଫୁଲମଝ butterfly
 ଫାସାଲ (phasal) - ଫସଲ crop
 ଫୁଲ୍‌କୂରି (phulkubi) - ଫୁଲକୋର cauliflower
 ଫୁଲ୍‌କାପୁଡ଼ୁ (phulka-puḍu) - ଫେଲ popcorn
 ଫେଙ୍ଗା (phenga) - ଫିଙ୍ଗିଆ grasshopper
 ଫେନା phena - ଫେନା sponge candy

ବ

ବଅଁସ୍‌ଭାଇ (bāos-bhai) - ବଅଁସ୍‌ଧୂଳାବ hair
 ବଇଁଠି (bāiṭhi) - ବଇଁଠି kitchen knife
 ବଉଡ଼ା bouḍa - ବାଉନ mad
 ବକଡ଼ୁ (bokḍu) - ବାଉଣି/ବାଣ grand daughter/
 grand son
 ବକଡ଼ ବକ୍‌ମ୍ (bokob-khoms) - ମୁଣ୍ଡକଣ୍ଠା hairpin
 ବକଡ଼ ଉଲୁଇ (bokob-ului) - ମୁଣ୍ଡକଣ୍ଠା hair of the
 head

କକେର (baker) - ଶଳା brother-in-law	ବାନାଏ (banae) - ଭଲୁ bear
ବଗ୍ରା ରୁମ୍‌କୂର୍ (bogra-rumkub) - ଅଗାଣିଆ ଗୁଜ୍ଜଳ	ବାବାମ୍‌କୋଏ (babamkoe) - ବଖାରୁ pumpkin
ବଟ୍ (bog) - ଦ୍ଵାରା/ଦେଇ by	ବାମ୍‌ବି (bambi) - ଗୋଡ଼ bill fish
ବଟ୍‌ଡେଲ (bogtel) - ମଇଁଷି buffalo	ବାରୁହା (barha) - ବରହ boar
ବନ୍‌ସିଡ଼ାଣ୍ (bonsidan) ବନ୍‌ସିଡ଼ାଣ୍ fishing rod	ବାରୁକାୟମ୍ (baru-kayom) - କେଁଳକଥା sweet
ବଡ଼ (bodi) - ବୁଟ୍‌କା vignetypisa	ବାରୁଧୀଗାର (baru-dhāgar) ବନ୍ଧୁତ୍ଵ ଗୁରୁର faithful
ବୈଦଲ (bōdoi) - କାର୍ତ୍ତିକ month of kartik	ସର୍ଭେଣ୍ଟ servent
ବମ୍ (bom) - ଗୋରୁ for	ବାରୁବେଟା (baru-beṭa) - ଭଲପିଲା good boy
ବର୍ଜାଲ୍‌ଲେବୁ (borja?-lebu) - ମାଗିବିଆ ବେଗ	ବାରୁ-ରୁମ୍‌କୂର୍ (baru-rumkub) - ସରୁଗୁଜ୍ଜଳ
	(ଭଲ ଅର୍ଥରେ) fine rice
	ବାରୁ-ଲେବୁ (baru-lebu) - ଉଦ୍ରେକେନ୍ତ gentleman
ବର୍ତ୍ତାଗ୍‌ଲେବୁ (bortag-lebu) - ଅତିଥ୍ୟ guest	ବାସ୍ (bas) - ଚର୍ଚି fat
ବର୍ବର୍‌ବରା (borborna) - ଭଣ୍ଡା alm	ବାସି (basi) - ବାସି stale, old
ବରଲ୍‌ଗା (borolga) - ଦରସିଣା underdone	ବାଃ ହା (ba?-ho?) - ଅମାର granary
ବରଲ୍‌ଲୁକୁ (borol-luku) - କଞ୍ଚାଫଳ green fruit	ବାଲ୍‌ଡିଟ୍ (balṭig) ବାଲ୍‌ଡିଟ୍ bucket
ବରା (bora) - ବରା tried batter	ବାଲିଆ (balia) - ବାଲିଆ trout
ବା (ba) - ବା !	ବିଚି (bichi) - ବିଚି scorpion
ବାଃ (ba?) - ଧାନ paddy	ବିଡ଼ି (biḍi) - ବିଡ଼ି bidi
ବାଇରୁଲୁଇ (bair-lutui) - ପୁରୁଣା ଲୁଗା old cloth	ବିସ୍‌ଥୁଗ୍ (bi?thug) - ଢେଗ spit
ବାଈକ୍‌ଲୁଇ (bāklui) - ବାଈକ୍‌ଲୁ pond heron	ବିଡ୍‌ବେରେଲ୍ (bid-bherel) - ଦେଃସ୍ତମାସ month
ବାଗିଚା (bagicā) - ବଗିଚା garden	ଓଫ୍‌ୟେଥା of yestha
ବାଜ୍ରା (bajra) - ବାଜ୍ରା millet	ବିଧର୍ମି (bidhormi) - ବିଧର୍ମି apostrate
ବାଠି (ba?ṭhi) - ବଞ୍ଚୋଇ brother-in-law	ବିସ୍ (bis) - ବିସ୍ poison
ବାଡ଼ୋମ୍‌ଲେବୁ (baḍom-lebu) - ବ୍ରାହ୍ମଣ brahmin	ବିସ୍‌ଗୋନେ (bis-gone) - ବିସ୍‌ଗାଙ୍ଗ fang
ବାଡ଼ାହାଲ୍‌ଲେବୁ (baḍhai-lebu) ବାଡ଼ାହାଲ୍ artisan	ବିସାର୍ (bisar) - ଅମିଷ non-vegetarian
ବାଡ଼ି (bati) - ବାଡ଼ି lamp	ବିସାସ୍ (bisas) - ବିସ୍ତାମ୍‌ faith
ବାଡ୍ରା (bādra) - ବାଜର monkey	ବିସୁକ୍‌ଟ୍ (bisukṭ) - ବିସୁକ୍‌ଟ୍ biscuit
ବାଧୁକ୍ (bādhuk) - ବାଧୁକ୍ gun	ବିଲୁଗ୍ (bilug) - ଲୁଣ salt
	ବିଲୋଇ (biloi) - ବିଲୋଇ cat

ବୁଘ୍‌ଗାମ୍ (buggam) - ସାପ snake
 ବୁଘ୍‌ଗାମ୍ କାଚୁର (buggam-kachur) - ସାପକାଠ
 slough
 ବୁଘ୍‌ଗାମଭୁଣ୍ଡା (buggam-bhunu)-ସାପଡ଼ୁଳା snakehill
 ବୁଘ୍‌ଗାମଲତା (buggam-lata)-ସାପଗାତ snake-hole
 ବୁଟ୍‌ରା (butra) - ଗ୍ରାମ gram
 ବୁଢ଼ି-ଆଙ୍ଗୁଳି (buḍi-agḡṭhi)-ବୁଢ଼ିଆଙ୍ଗୁଳି thumb
 ବୁନୁଇ (bunui) - ଗୁସ୍ତୁଗା hog
 ବୁଲିନା-ଲେବୁ (bulina-lebu) - ଶିକାରୀ hunter
 ବେଟା (beṭa) - ପୁଅ boy
 ବେଟି (beṭi) - ଝିଅ girl
 ବେଡେ, ଲେବୁ (betod-lebu) - ଚରକ ଲୋକ
 poor man
 ବେର (ber) - କିଏ/କିଏ who
 ବେରକି (berki) - କେଉଁମାନେ/କେଉଁମାନେ who
 ବେରକିତେ (berkite) - କାହାକୁ/କେଉଁମାନଙ୍କୁ whom
 ବେରକିୟା (berkiya) - କାହାର whose
 ବେରକିୟାର (berkiyar) - କେଉଁମାନେ/କେଉଁମାନେ
 who all
 ବେରକିୟାରା (berkiyara?) - କାହାର/କେଉଁମାନଙ୍କର
 whose
 ବେରକିୟାରତେ (berkiyarte) - କାହାକୁ / କେଉଁମାନଙ୍କୁ
 whom
 ବେରତେ (berte) - କାହାର/କେଉଁମାନଙ୍କୁ/କାହାକୁ/
 କେଉଁମାନଙ୍କୁ whom
 ବେରା (bera?) - କାହାର/କେଉଁମାନଙ୍କର/କେଉଁମାନଙ୍କର
 whose
 ବେଲଟ୍-ଉଲୁଇ (belog-ului) ଶାବେଳକାଳ grey hair

ବେଲ୍‌ନା ଡାଣା (belna-dāṇa) - ବେଲଣାକାଠି
 rolling-pin
 ବେଲ୍‌ନା ସଡ଼କମ୍ (belna-soḍkom) ବେଲଣାପିଠା
 board
 ବୋକା (boka) - ବୋକା booby
 ଭ
 ଭୂଏରା (bhōera) - କାଲ deaf
 ଭଡ଼ା ହା (bhoḍa-ho?) - ଭଡ଼ାଘର rent house
 ଭକ୍‌କୁ (bhakur) - ଝରୁଇ carp
 ଭଗ୍‌ନା (bhagna) - ଭଗନା nephew
 ଭଗ୍‌ନି (bhagni) ଭଗିନୀ niece
 ଭଗାତ୍ (bhagat) - ସାଧୁ saint
 ଭଜା (bhaja) - ଭଜା fry
 ଭଦ୍‌ଡ଼ି (bhaddi) - ବାଦୁଡ଼ି bat
 ଭାଦୋ (bhaḍo) - ଭାଦ୍ରବ month of Bhadrab
 ଭଜନନୀ (bhanjona?)-ବନ୍ଧ୍ୟା barren woman
 ଭରା ଜୁଗ୍‌ନି (bharajugni)-ଜୁଗ୍‌ନି ଗ୍ଳୋ
 glow
 worm
 ଭଲୁ (bhalu) - ଭଲୁ bear
 ଭିତ୍ (bhit) - କାଢ଼ wall
 ଭିତ୍ ମାଚି (bhit-machi) - ଝିଝିଝି lizard
 ଭିତ୍‌ତେ (bhitorte) - ଭିତ୍‌ତେ inside
 ଭୁଜି (bhujī) - ଭୋଜି feast
 ଭୁତ୍ (bhut) - ଭୁତ ghost
 ଭୁଲ୍‌ସାତଜୋ (bhulsa-tijo) - ଏଣ୍ଡି ଯୋକ
 eri silk worm
 ଭୁଲୁ (bhulu) - ଚଢ଼ା thigh
 ଭେଣି (bheni) - ଭେଣି ladies finger

ମ

ମଏଟ୍ (mæeg) - ଏକ one	ମାଦାର୍ (mādar) - ମଦାର shoe flower
ମଞ୍ଜିତେ (mojhite) - ମଧ୍ୟରେ between	ମାମି (mami) - ମାଝି aunt
ମାଠ୍ଲେକ୍ (ma'ṭh-lebu) - ମୋଟାଲେକ fatman	ମାମୁଁ (mamū) - ମାମୁଁ uncle
ମଡା କୋଳଙ୍ (moḍakolog) - ମଗ୍ସାପିଠା sandwich	ମାର୍ଚ୍ଚ (marci) - ଲଜ୍ଜାମଣ୍ଡଳ chilly
ମଞ୍ଜି (mori) - ଡାଣ୍ଡି earthen pot	ମାରା (mara?) - ମୟୂର peacock
ମଥାନେ (mothane) - ମଥାମଣି ornament worn by a woman on the fore head	ମାରା ସେନେରୁ (mara?-pener) ମୟୂରପୁତ୍ର peacock's train
ମରୁଗେଟ୍ (morghet) - ସମାଧି tomb	ମାସ୍ (mas) - ବଣ୍ଣ black gram
ମରୁଗେଟ୍-ଠା (morghet-ṭha) - ସମାଧିସ୍ଥଳ burial ground	ମାଶାରି (masari) - ମଶାଣି mosquito curtain
ମସ୍ରି (mosri) - ମସୁର lentil	ମାଶାଲ୍ (masal) - ମଶାଲ torch
ମହୁଡାଃ (mohiḍa?) - ଲହୁଣୀ butter	ମାହାରା ଲେବୁ (maha-lebu) ଲେବୁ ମିଲ୍କମ୍ୟାନ୍ milkman
ମହି (mohi) - ବୋଳଦହୁ butter milk	ମାହାକନେ (maha-kone) - ବଡ଼ମୁଷା musk-rat
ମାଏଦା (maeda) - ମଇଦା flour	ମାହାକାୟମ୍ (maha-kayam) - ଜଟିଳସମସ୍ୟା serious problem
ମାଇନା (maina) - ବଣି myna	ମାହା କୁନ୍ଡୁ (maha-kundi) - ଡାକ୍ତା tray
ମାକ୍ରା (makra) - ବୁଝିଆଣୀ spider	ମାହା କୁଲ୍‌ଗା (maha-kulgha?) - ଭୟଙ୍କର serious fever
ମାଗରେଲ୍ (maghrel) - ମାସମାସ month of magha	ମାହା କେଣ୍ଡର (maha-kendār) - ଡାକ୍ତା ସର୍ଦ୍ଦାର leader of the dacoit
ମାଗ୍ଗର (maggor) - କୁମ୍ଭୀର crocodile	ମାହା ଡକ୍ଲ (maha-ḍokla?) - ସାଧାରଣ general meeting
ମାଝି (māca) - ମଞ୍ଚା raised platform	ମାହା ଦାଦା (maha-dada) - ବଡ଼ଭାଇ elder brother
ମାଡ଼ମ ସିଗ୍‌କୋୟ (maḍom-sigkoy) - ମାଲକୁସୁତା hen	ମାହାବେଟା (maha-beṭa) - ବଡ଼ପୁତ୍ର elder son
ମାଡା (maḍa?) - ଚେଳ rice gruel	ମାହା ସାମୁଦାର୍ (maha-samudar) - ମହାସାଗର ocean
ମାତ୍‌ସ୍‌ଲେବୁ (matwar-lebu) - ମାତାଲ ଲେବୁ drunkard	ମାହା (mahā) - ବେଣି braid of hair
	ମାୟୁଗ୍ (mayugg) - ଛତା chest

ରୁସ୍‌ଡମ୍ (rusdom) - ରସୁଣ garlic
 ରୁହି (ruhi) - ବେଢ଼ି breeding fish
 ରେଜେଇ (rejei) - ରେଜେଇ quilt
 ରେଡ଼ିଓ (redio) - ରେଡ଼ିଓ radio

ସ

ସିଂଖ (sākh) - ଶଙ୍ଖ conch
 ସଙ୍ଗଲ (sanggol) - କାଠ wood
 ସଙ୍ଗଲ୍ କାନ୍ଦ (sanggol-kand) - କାଠରୁଣୀ
 wood pecker
 ସଙ୍ଗଲୀ ସିଡ଼ି (sanggolā-sidi) - କାଠସିଡ଼ି wooden
 ladder
 ସଜୁସିଗାର (saju-sigar) - ଅଳଙ୍କାର ornament
 ସଜୁଗ (sotjug) - ସତ୍ୟସୁର
 ସନ୍-ସ (son-s) - ଦକାଟ door
 ସମଟ୍ (samog) - କପାଳ forehead
 ସମଟା ଉବାର ସିଲ୍ (samogā-ubar sitil) -
 କପାଳର ଦୁଇପାଖ
 ସର୍ (sor) - cream
 ସରି (sori) - ବାନ୍ଧ friend
 ସରା (salo?) - ବୁକୁର dog
 ସା (sa?) - ଶାଗ pot-herb
 ସାଜୁ (saju) - ଘାଟ / ବାସନ utensil
 ସାନ୍ତ୍ରା (santra) - ଚମଳା orange
 ସାବାଲ (sabal) - ଶାବଳ crowbar
 ସାରବଟ୍ (sarbot) - ସରବଟ sorbet
 ସାମୁ (sa?mu) - ବୁଲ / ବୁଲୁଣୀ winnowing fan/
 seive
 ସାମୁଦାର (samudar) - ସମୁଦ୍ର ocean

ସାରାଗ (sarag) - ସ୍ୱର୍ଗ heaven
 ସାର୍ଗା (sarga) - ଘୋଷର cobra
 ସାର୍ଗିଆ (sargia) - ଶାଳ sal
 ସାର (sari) - ଶାଘ myna
 ସାଲୁରାଏ (sa?-lurae) - ପତଳାହଳ green
 vegetable
 ସିକା (sika) - ସିକା ropeshelf
 ସିକ୍ କସ୍‌କନ୍ଦୁ (sigkoy-kundu) - କୁକୁଡ଼ା କୁଆ
 chicken
 ସିଡ଼ିକ୍ (sidik) - ଭୁଲିଆ picked cotton
 ସିନି (sini) - ଲଙ୍ଗଳ plough
 ସିନିଗ୍ (sinig) - ଭଙ୍ଗ ebb
 ସୁଇ (sui) - ଦୁହଁ needle
 ସୁଖ୍ (su?kh) - ସୁଖ happiness
 ସୁଜି (suji) ସୁଜି sujee
 ସୁଡ଼ିକ୍ (sudrik) - ନାଭି navel
 ସୁରୁମ୍‌ଲେବୁ (surum-lebu) - ଚୋର thief
 ସେ (se?) - ଭକ୍ତୀ louse
 ସେ ଉଲ (seul) - ବେଢ଼ି big gudgeon
 ସେଗ୍‌ଗା ଲେବୁ (segga-lebu) - ପୁରୁପୁରୁ
 ancestor
 ସେତୁଆ (setua) - ଶାମୁକା oyster
 ସେସ୍‌ଗ୍‌ଗୁଗ୍ (sesogtug) - ଓଳି eaves
 ସେହି (sehi) - ସିଂହ porcupine
 ସେଲଗ୍ କୁଆ (selog-kuā) - ଘାଟ କୁଆ
 deep-well
 ସୋଗ୍, ସୋଗ୍, ଲେବୁ (sog sog-lebu) - ଖାଦକ
 purchaser

ହୁ

ହା (ho?) - ଘର house

ହା ଅଗୁର ଲେବୁ (ho?-agur-lebu) - ଚୌକିଦାର
watchman

ହାତନାଠାନ୍ (ho?danathan) - ପରସ୍ତ୍ରାବାର urinal

ହପ୍ତା (hopta) - ସପ୍ତାହ week

ହାଡ଼ (had) - ହାତ bone

ହାଡ଼ା (hada) - ମୂତ urine

ହାନିଗ (hanig) - ଉଦ୍‌ଠ/କନ୍ଥୁ but

ହାର୍‌ହା (harwaha) - ଦଳିଆ farmhand

ହାସ୍‌ରେଲ୍ (hāsrel) - ହଂସଗ୍ରୀବ greylaggoose

ହାସା (hāsa) - ହଂସ swan

ହାୟ (hai) - ହାୟ ! alas !

ହାଲ୍‌ମାନ୍ (halman) ମାଙ୍କଡ଼ monkey

ହେନାଥୁଗ୍ (henathug) - ଚେଣ୍ଡା so

ହେପାକ୍‌ଟେ hepakte - ପାଖରେ near

ଘା

ଘାୟା (yaya) - ଆଇ grandmother

ଘାୟା କିନ୍‌କାର (yaya-kinkar) - ଆଇଶାଶୁ
great grand mother-in-law

ଲ

ଲାଡ଼ (la?dho) - ପରେ after

ଲନ୍‌ରା (lonra) - ଝରିକ cone-shaped fish trap

ଲବ୍‌ଲବ୍-ଡା (loblob-da?) - ଗରମପାଣି hot water

ଲହକା ହା (lohokha-ho?) - ମାଟିଘର mud house

ଲହରା (lohora) - କମାର blacksmith

ଲା (la?) - ହେଲେହୁଁ

ଲାଇତୁଡ଼ା (laituta) - ତଳପେଟ abdomen

ଲାଆ (laua) - ଲଉ white gourd

ଲାଏଗ୍ (laeg) - ପେଟ belly

ଲାଗ୍ (lag) - ଜଳ tongue

ଲାଗ୍‌ଡା (lagda) - ଛେଟା lame

ଲାଟା (lata) - ଲତା creeper

ଲାଡୁ (ladu) - ଲଢୁ ball shaped sweet

ଲାର୍‌ଡା (larða?) - ଲଲ salva

ଲାରୋ (laro?) - ତେଲୁଟା datepalm

ଲାହାଡ଼ା (lahada) - କୁଆର tide

ଲାଲ୍‌ଟିଜ୍ (lal'ij) - ଲଣ୍ଡା lantern

ଲିକ୍ (likh) - ଡଃ ନିତ

ଲିକୁ (licu) - ଲିଚି lichi

ଲିରାଗ୍-ଡା (lirag-da?) ସୌମ୍ୟାମି fine water

ଲୁଆ (lua) - ଉମ୍‌ମିଗ୍ fig

ଲୁଆଗ୍ (luag) - ଲୁହା iron

ଲୁଆଗ୍-ସନାଗ୍ (luag-sonag) ଲୁହାଝିଲୁ ironchest

ଲୁରୁ (lucur) - ଘନେଣ୍ଡିଆ swelling of the

glands of the neck

ଲୁତୁଇ (lutui) - ଲୁଆ cloth	ଲେଖେ (lekhe) - ପରି/ଭଳି like/such
ଲୁତୁର (lutur) - କାନ ear	ଲେଟ୍ଟି (legṭi) - କୌଣସି loin cloth
ଲୁତୁର ସୁମ୍ (lutur-sum)- କାନମୂଳ root of the ear	ଲେଟ୍ଟା-ଠା (legga-ṭi?) - ବାମହାତ left hand
ଲୁତୁର କଡ଼ିଲ (lutur-kḍil) - କାନ ମଇଳା ear-wax	ଲେବୁ (lebu) - ମଣିଷ man
ଲୁତୁର ରାବ (lutur-rara?) - କାନଫୁଲ earring	ଲେବୁବାକ୍ (lebu-bak) - ଆତ୍ମୀୟମାନ relatives
ଲୁଧୁର (luḍhur) - ବାହୁରତଳ ଅଂଶ (କାଣ) armpit	ଲେରାଗ୍, lerag - ଚନ୍ଦ୍ର/ପକ୍ଷ moon
ଲେଉଟିଆ (leuṭia) - ଲେଉଟିଆ amaranth tender	

ଶକ୍ତି ଶକ୍ତିକୋଷ

(ଶକ୍ତି - ଶକ୍ତି)

ଅ

ଅନଳା - ଅଏନା
 ଅକାଣ୍ଡିଆ ଶୁଭଳ - କରୁଣ ରୂମ୍ଭବ
 ଅଗଣା - କନୁସ୍ତର
 ଅଜୁନ - ଅଞ୍ଜୁର
 ଅଜର - ଅନ୍ତର
 ଅଜା - ଅଜା
 ଅଟା - ଅଞ୍ଜା
 ଅତଥ - ଗନ୍ଧଆଲେକ୍ତ/ବରତାଙ୍ଗଲେକ୍ତ
 ଅଭୃତ - ଅକମ୍
 ଅଦା - ଆଦା
 ଅପବନ - ଆପାବନାର
 ଅନାଥ - ହୁର
 ଅନାଥାଶ୍ରମ - ହୁରକିୟାତେର
 ଅଶ୍ରୁକୋଷ - ଏଣ୍ଡା
 ଅଶ୍ରା - ଆଶା
 ଅଶ୍ରାଦେଶର - ଆଶାଦେଶର
 ଅଶ୍ରା ଶୋଳପା - ଆଶା ଶୁରୁସ୍ତତି
 ଅଶ୍ରା ନାଳ - ଆଶା-ରୁସ୍ତଙ୍ଗ
 ଅଶ୍ରା - କଞ୍ଜ
 ଅଶ୍ରାସୁତା - କଞ୍ଜସୁତା ରମ୍
 ଅନ୍ଧ - କାନା
 ଅକାର - ଅକ୍-ସ୍ଵତମ୍ନା
 ଅକମ - ଅକମ୍
 ଅକିର - ଅକିର
 ଅକବାହର - କନଦେର/କ୍ରନ୍ତୀଦେଶ
 ଅକବାହରା - କନଦେର/କ୍ରନ୍ତୀଦେଶ

ଅମୃତ - ଅମ୍ଭୁରୁ
 ଅମୃତକଣ୍ଠା - ପାପୁ
 ଅମାବାସ୍ୟା - ଉଆଁସ୍
 ଅମାର - ବାଃ-ହା
 ଅରୁଣା ଶୁଭଳ - କମ୍ପର-ରୁମ୍ଭବ
 ଅଲତା - ଅଲତା
 ଅଲ୍ପ ପାଣି - କାଟିକ୍ ଡାଃ
 ଅଲଥା ଗଦା - କାରୁଣ୍ୟାନା
 ଅଶ୍ରୁତ୍ୟ - କାରା
 ଅଶ୍ରୁ - ରମ୍ଭ ଡାଃ
 ଅସ୍ତ୍ର - ଅସ୍ତ୍ର

ଅ

ଅର - ଅର/ସ୍ଵାସ୍ଵା
 ଅରଶାସୁ - ସ୍ଵାସ୍ଵାକନକର
 ଅଶିପତା - ପିପ୍ପ
 ଅଶିପିତଳା - ରୁକାମହ
 ଅଶୁ - କାନାଏର
 ଅରୁର - ଅରୁର
 ଅକ୍ତ - ଉକ୍
 ଅକ - ଦେଉଅ
 ଅସା - ଅକମା
 ଅସାସୁଷନନ - ଲେକ୍ତବାକ୍
 ଅଶ୍ରୁ - ଠୁକ୍ତନାଙ୍ଗ
 ଅଶ୍ରୁକ - ଠୁକ୍ତନାଙ୍ଗ ଦେର
 ଅପଣ - ଅମ୍ଭରୁ
 ଅରୁ - ତେମା
 ଅମ୍ଭୁ - ଦିକାରୁ

ଆନ୍ତେମାନେ - ଆନନ୍ଦ

ଆନ୍ତେମାନେ - ଏଲେ

ଆନ୍ତମାନଙ୍କୁ - ଆନନ୍ଦରେ

ଆନ୍ତମାନଙ୍କୁ - ଏଲେରେ

ଆନ୍ତମାନଙ୍କର - ଏଲେ

ଆନ୍ତ - ନାୟାରୁ

ଆମିଷ - ବସାରୁ

ଆଳ - ଆଳୁ

ଆଶ୍ଚିନ୍ନ - ଗୋଟାଣକରଣ

ଆସାଦ - ରାଆଆରେଲେ

ଆଦା - ଆଦା

ଆଦେ (ସ୍ତ୍ରୀ) - ନ-ଶ

ଆଦେ (ପୁ) - ନ-ଲେ

ଆଦା - ଆଦା

ଇ

ଇଟାପର - ଇଟା ଘାଟ

ଈ

ଈଇ - ଇନ୍ଦ୍ର / ଈଆଁ

ଈକୁଣୀ - ସେଃ

ଈଶୁରୀ - ଈଶୁରୀ

ଈତପତ - ବାଲଟ, ବିରୁ

ଈଶ୍ଵର - ଈଶ୍ଵର

ଈଶ୍ଵରସ୍ୟାସ୍ୟ - ବର୍ଷ ସଂସାର

ଈଶୁରଣ - ଆରେନା

ଈପଦସ୍ୟ - ଈପାସ୍ୟ

ଈପର ମନସ୍ୟ - ଚେଲୁଟ, ମହଲ

ଈପରେ - ଚେଲୁଟ

ଈଷି - ଶତସା

ଈଷୁକା ବୁଦ୍ଧିକ - ଈଷୁକୋ-ରୁମକୁ

ଏ

ଏ ଗୁଡ଼ିକ - ଈ-ସାଈରେ

ଏଶୁଅ - ଈଶେଶା

ଏଶୁପୋକ - ଈଶୁ ସାଈରେ

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ - ତମାକି/ତମାପର

ଏବ - ର

ଏମାନେ - ଈକ

ଏମାନଙ୍କର - ଈକସା

ଏସୁକୁ - ଈଷୁକ

ଏସୁକି - ଈକେଶା

ଏସୁପର - ଈସେ / ଈସାଏର

ଏସୁ - ଈ

ଏଦାର - ଈଦାରା

ଏଦା - ଈକରେ / ଈକେ

ଊ

ଊ - ଊହ !

ଊଟ - ଈଟ

ଊଡ଼ଣା - ଈଲ୍‌ନା

ଊଧ - ଊଧ

ଊଳ - ସେସଟ, ଊଟ

ଊଷ - ଊଷ

ଋ

ଋକେ - କାଏଟ

ଋକି - ଋକି

ଋକିସ - ଋକିଲୁ

କର୍ମ ଲକ୍ଷଣ - ବାରୁକାୟମ୍

କଟେଇ - କାକା

କକଡ଼ା - ଝାଙ୍କଡ଼ା

କକ୍ଷି - ଟେଟେବାନିଆ

କଡ - ଅଲଟ୍

କଣ - ଭ

କଦଳୀ - କଦେଲ

କନ୍ଧୁ ଆକାଳ - କନ୍ଧୁନ୍ଦୁଆଁ ରଠି

କନ୍ଧୁମୂଳ - କଲ୍ ମୂଳ ପୋଡ଼

କଣ୍ଡା - କାଟି

କେଶ - କାତମ୍

କଠଉ - କାଠନାହିଁ

କବକା - କାକକା

କମ୍ବଳ - କାମାଲ

କରମଙ୍ଗା - କାରୁମାଟ୍ ଗା

କଲରା - କାଲୁଏଲ

କରେଇ - କାଗୁର

କଲସ - କାଲସ

କପୋତ - କୁରୁକୁରୁ

କମିଳ - କୁରୁଡ଼ା

କଡ଼ୁଣୀ - କୁଡ଼ୁଡ଼ି

କଲିନା - ଗରେ

କରୁରୁଲି - କେଁ କରୁ

କଟୁର - ଦାଉର

କଣ୍ଠେଇ - ପୁଡ଼ୁଲି

କଣ୍ଠି ବନ - ବାଁ କଲୁର

କଟାରୁ - ବାବାମ୍ବଦସ

କନ୍ୟା - ବେଟି

କଳାକୁମର - ମେସେରୁ ରାଆଁ ର

କବାଟ - ସନ୍ଧ୍ୟ

କପାଳ - ସମଟ୍

କପାଳର ଦୁଇପାଖ - ସମଟ୍ ଅ ଉବାବ ସିଡିଲ୍

କମଳା - ସାମୁର

କମାର - ଲହୁର

କଣ୍ଠ - ଠାଠର

କାନ - ଲୁତୁର

କାନମୂଳ - ଲୁତୁର ପୁମ୍

କାନମଲକା - ଲୁତୁର ବଡ଼ିଲ

କାନପୁଲ - ଲୁତୁର ରାସା

କାଠ - ସଢ଼ ଗଲ୍

କାଠହୁକା - ସଢ଼ ଗଲ୍ କାନଡ଼

କାଠସିଡ଼ି - ସଢ଼ ଗଲ୍ ଅସିଡ଼ି

କାଢ଼ - ଭର

କାଲ - ଭୈସ୍

କାହାର - ବେରୁକୟା / ବେରା

କାହାକୁ - ବେରୁକନେ / ବେରୁକୟାରୁଡ଼େ

କାରିଗର - ବାଢ଼ାଲଲେରୁ

କାଞ୍ଜିକ - ବଢ଼ଇ

କାଲେ - ପାରେ

କାଠସର - ଦାରୁ ହୁ

କାଢ଼ - ତାଗୁମ୍

କାହୁଅ - ପେଜା

କାଢ଼ - ତଡ଼ର

କାକୁଡ଼ି - ଫେଟ୍ ଗୁ

କାର୍ତ୍ତାଳା - କାର୍ତ୍ତାଳା

କାଞ୍ଜି ଅହୁଦା - କାଞ୍ଜିହୁରୁ

କାଲ - କାଠି

ବାଉ - ବାଉଁଶ
 ବାବୁ ପିଠା - ବାବୁବୋଲପ
 ବାବ ଜନପ - ବାବୁବାହୁଆମ୍
 ବମ୍ବା - ବମ୍ବା
 ବସମ୍ବ - ବସମ୍ବ
 ବଟ - ଉଜୋ
 ବ - ଚେ
 ବୁମ୍ବାର - ମାଟ୍ ବେ
 ବୁବୁଆ - ମଲ
 ବୁଣା - ବୁଣା
 ବୁଞ୍ଚ - ବୁଞ୍ଚ
 ବୁଜା - ବୁଜା
 ବୁମ୍ବାର - ବୁମ୍ବାର
 ବୁଲ - ସାମ୍ବ
 ବୁକୁଡା ବୁଆ - ବୁକୁ ବୁଣୁ
 ବୁଞ୍ଚୁଆ ପର - କନକ୍ ବୁଞ୍ଚ
 ବୁମାସ - କନକେଲ / ଶୁଣାବେଟା
 ବୁମାର - କନକେଲ / ଶୁଣାବେଟା
 ବୁରଫା - କବେକ୍
 ବୁର - କଟି
 ବୁଆ - ବୁଆ/ବୁଆ
 ବେଦିଟି - ଅନୋ
 ବେଦିଟିକୁ - ଅନୋନ
 ବେଦିଗୁଡ଼ିକୁ - ଅନୋ କ
 ବେତେକ - କାଚେ
 ବେତକ - ବେତକ
 ବେଲା - ବେଲ
 ବୋଡ଼ - ବୁଦ୍ଧି

ବୋଦାଲ - ବୁଦାଞ୍ଜ
 ବୋଇଲ - ବୁଢ଼
 ବୋଲ - ଠଲ
 ବୋରଡ଼ା - ଗୋଡ଼ୁ
 ବୋକ ସିଆଳୀ - ଭୁମ୍ବ
 ବୌପିନ - ଲେଟ୍ଟି
 ଖ
 ଖଆ - ଖୁଆ
 ଖଲ - ଖଲ ବାପୁଡ଼ୁ
 ଖର୍ଦ୍ଦିର - ବୁମନା / ଲଗ୍ନା
 ଖରର - ଖରର
 ଖେଡ଼ୁଡ଼ୁ - ଖିଟିକ
 ଖନା - ଖନା
 ଖରୁ - ଲଗ୍ନା
 ଖଟ - ଖାଟି
 ଖଟା - ବରଡ଼
 ଖଡ଼ା - ଖାଡ଼ା
 ଖଡ଼ୁ - ଖାଡ଼ୁ
 ଖୁଡ଼ - କାଳ
 ଖିଡ଼ିକ - କୁଲବା
 ଖଣି - ଖାରିକ
 ଖନା - ଗଡ଼ୁ
 ଖୁଣ୍ଡ - ଖୁଣ୍ଡ
 ଖୁଣ୍ଡି - ଖୁଣ୍ଡି
 ଖିର - ଖିର
 ଖୁର - ଖୁର
 ଖାଲେଇ - ଚନ୍ଦି / ଚୁମ୍ବୁ
 ଖେଲ - ଏକ
 ଖେଲାଳୀ - ଏକା ବେଟା

ଗ

ଗଡକାଳି - ଇତାଗ
 ଗଲା - କକ
 ଗଞ୍ଜା - କକରସିଞ୍ଜକସ୍
 ଗଞ୍ଜେଇ - ଗୈନାସ୍
 ଗହମ - ଗହୁଁକ୍
 ଗଡୁ - ଗାଡୁ
 ଗଣ୍ଡା - ଗାଁଡା
 ଗଢ - ଗାଢ
 ଗଧ - ଗାଧା
 ଗନ୍ଧ - ଗାନ୍ଧୀଆ
 ଗୟାଳ - ଗାୟାଳ
 ଗଞ୍ଜି - ଗେଞ୍ଜି
 ଗଞ୍ଜଣା - ଗେରୁଆ
 ଗଣ୍ଡି - ଗମ୍ଭେନ୍
 ଗଢ଼ଇ ଢେଲ - କୁଟ
 ଗଞ୍ଜିଆ - ଡଡା
 ଗଢ - ଦାରୁ
 ଗଢ଼ଇ ଓହଲ - ପାଲ
 ଗେକଲେକ - ବେତଡଲେକ
 ଗଢଡ - ମାହାବଲେକ
 ଗରମ ପାଣି - ଲବଲବ୍ ଡା
 ଗଲଗଣ୍ଡିଆ - ଲୁଚୁର
 ଗରାବଞ୍ଚା - ନେଶଡେ
 ଗାକର - ଗାକାରୁ
 ଗାମୁଛା - ଗାମୁଛା

ଗାଲିଶି - ଗାଲୁଫୁ
 ଗାଣ୍ଡୁଆ - ଗେନ୍ଡୁଆ
 ଗାଲ - ଗୁଲୁଘୋରୁ
 ଗିଲସ - ଗିଲସ
 ଗୁଆ - ଗାସାଏଲ
 ଗୁରୁ - ଗୁରୁ
 ଗୁଣ୍ଡୁମୁଣ୍ଡା - ଗୁଣ୍ଡ
 ଗୁହାଳ - ଉଞ୍ଜଗାଡ
 ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲ - ଗେଁଧା
 ଗେଣ୍ଡାକିଆ - ଗେନ୍ଡାକିକ୍
 ଗେଡା - ଗାହ୍
 ଗୋବରପୋକ - ଗଥାଡ଼ଢିଲୋ
 ଗୋଡ - କାଟା
 ଗୋଡ଼ଘଡୁ - କାଟାଗାଡୁ
 ଗୋଧ - ଗହ
 ଗୋଝର - ସାରୁଗା
 ଗୋଦର - ଆମାକୂଟାକୂନ୍ସିଞ୍
 ଗାଠ - ଅଲେଡ
 ଗାଁକା - ଗିରୁକା
 ଗାଁସୁ - କାସା

ଘ

ଘଡ - ଘାଡ
 ଘଡ଼ଘଡ - ଘାଡ଼ଘାଡ
 ଘଣ୍ଟି - ଘାନ୍ଟି
 ଘନଜଙ୍ଗଲ - ଆଞ୍ଜାଡ଼କନକ
 ଘର - ଘା
 ଘରକେରୀଆ - ଅରମୁରୁଣ୍ଡ

ବାସ - ବାସ
ବିଅ - ବି
ସୁଷୁକ୍ଷ - ସୁଷୁକ୍ଷ
ବୋଡ଼ା - ବୋଡ଼ା
ବୋଲଦଣ୍ଡ - ମଝି

କ

କରକ - କରକ
କଳ - କଳ
କମ - କମ
କନ୍ୟା - କନ୍ୟା
କଟକୀ - କଟକୀ
କଟୁ - କଟୁ
କଳା - କଳା
କଣା - କଣା
କରଣା - କରଣା
କଟି - କଟି
କମଡ଼ା କପଳ - କମଡ଼ା
କର - କର
କରୁଅ - କରୁଅ
କଦର - କଦର
କମତ - କମତ
କ - କ
କଳ - କଳ
କର - କର
କେଳ - କେଳ
କେ - କେ
କେଡ଼ - କେଡ଼

କୋକାସ - କୋକାସ
କଳ - କଳ
କମ୍ପଟା - କମ୍ପଟା
କଲ୍ - କଲ
କଲମ - କଲମ
କରୁକ୍ରା - କରୁକ୍ରା
କରୁଆମୁଖା - କରୁଆମୁଖା
କରୁଟ - କରୁଟ
କରୁଲ - କରୁଲ
କରୁଲିକା - କରୁଲିକା
କରୁ - କରୁ
କେର - କେର
କୋକିଦାର - କୋକିଦାର
କୋଳ - କୋଳ

କ୍ଷ

କ୍ଷେତ୍ରା - କ୍ଷେତ୍ରା
କ୍ଷୁ - କ୍ଷୁ
କ୍ଷାୟଣୀ - କ୍ଷାୟଣୀ
କ୍ଷୁରପୋକ - କ୍ଷୁରପୋକ
କ୍ଷୁ - କ୍ଷୁ
କ୍ଷୁଣ - କ୍ଷୁଣ
କ୍ଷା - କ୍ଷା
କ୍ଷେଳ - କ୍ଷେଳ
କ୍ଷେପ - କ୍ଷେପ
କ୍ଷେନା - କ୍ଷେନା
କ୍ଷୁ - କ୍ଷୁ
କ୍ଷୁ - କ୍ଷୁ
କ୍ଷୋଟା - କ୍ଷୋଟା

କ

କନ୍ଧ - କେଶବ
 କନ୍ଧି - କନ୍ଧ
 କଟା - କାଟା
 କଡା - କାଡା
 କଲ - ଡାଃ
 କଲ ଦେବତା - ଡାଃ ଦେବତା
 କଂସ - ଭୁଲୁ
 କଟିଳ ସମସ୍ୟା - ମାହାକାୟମ୍
 କାମୁ - କୁଳୁଡା
 କାକେଟ୍ - କାକେଟ୍
 କାବଳ ସନ୍ତାନ - ରମ୍ଭାଃ କୁଣ୍ଡ
 କାବା - ଠା
 କଥା - କୁକଟି
 କସ୍ - କସ୍
 କବନ - କସ୍ମିନ୍
 କୁହାର - କୋହାର୍
 କୁଅର - କୁହାଡା
 କୋଡା - ପଦ୍ମା
 କ୍ୟାନ୍ତମାସ - ବଦ୍ଧେରେଲ୍
 କ୍ୱାୟ - ଅରମ୍

ଝ

ଝରଣା - ହାର୍ଜନା
 ଝାଡା - ଝର
 ଝାଲ - ଝରୁଦେ
 ଝାଲର - ହାଲେର

ଝିଅ - ଦେଖି
 ଝିକ - ସେହ
 ଝିଲିକା - ଦେଲୁଗା
 ଝୁଡ଼ା - ବଦ
 ଝୋଲ - ଝୋଡ୍

ଟ

ଟିଆ - କଲେ
 ଟିକ - କେଲୁଟ୍
 ଟେର - ଟେର
 ଟେରେଲ - ଟେଟେ
 ଟେରୁଲ - ଟେରୁଲ୍
 ଟୋକେଲ - କୁଣ୍ଡଲ
 ଟୋପି - ଟପି

ଠ

ଠାରୁ - ଠାଏ
 ଠାରେ - ଠାଏ
 ଠିକ - ଠିକ୍
 ଠେକୁଆ - ପକଟ୍
 ଠୋକା - ଠାକା
 ଠୁ - ଠେ

ଡ

ଡକା - ଡକା
 ଡାକସର - ଡାକ୍ ଡା
 ଡାକର - ଡାକଡା
 ଡାକରଖନା - ଆର୍ ପାଖଲ
 ଡାକ୍ ସଦା - ମାହାକେଶୁର
 ଡାୟ - ଡାଆଁ ଟ

ତାମରାକାଢ଼ - ତାମରା କାଢ଼ିଆ

ତାଳମୁ - ତାଳମ

ତାଡ଼କ - ତାଡ଼କ

ତାଲ - ଦାଏଲ

ତାଳ - ମାହାକୁରୁଡ଼ି

ଡମ୍ପିଣ - ଲୁଆ

ଡେରିଶିଆ - ଡମ୍ପୁ

ଡେ଼ା - ଖାଲଟ

ଡ

ଡମଣା - ଧାମନା

ଡାକୂଣୀ - ଡାକ

ଡିଙ୍ଗି - ଡେଙ୍ଗ

ଡୋଲବାନା - ଡୋଲକ

ଢ

ଢକିଆ - ଢାକିଆ

ଢପସ୍ୟ - ଢାପସ୍ୟ

ଢପୋବନ - ଅରୁରମ୍

ଢମ୍ - ଢାମ୍

ଢରଭୁଜ - ଢାବୁଭୁଜ

ଢବନ୍ଦୁ - ଢାବନ୍ଦୁ

ଢଲେ - ଢୁଡାଡେ

ଢଇପେଟ - ଢଇରୁଡା

ଢାଲ / ଢାକର - ଅରୁଭୁଆ

ଢା ନହେଲେ - ଢମ୍ବଅଲ

ଢାଡ଼ି - ଢାଡ଼ି

ଢାଡ଼ିଆ - ଢୁରୁଡ଼ି

ଢାଢ଼ିଆ - ଢାଢ଼ିଆ

ତାଳ - ତାଡ଼ା

ତାଳାଃବର - ତାମ୍ବାଃବାୟମ୍

ତାଳୁ - ତାଲୁ

ତାଳଗୁଡ଼ - ତାଡ଼ ଗୁଡ଼ା

ତମି - ତମି

ତର୍ଥ - ତରୁଥ

ତର୍ଥଢାଣା - ତରୁଥାଣାଭୁର

ତୁ - ଆମ୍

ତୁମେ ନିଜେ - ଆମ୍‌ଗା

ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର - ଆମ୍‌ପେୟା

ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କୁ - ଆମ୍‌ପେଜେ

ତୁମ ଦୁହିଁଙ୍କର - ଆମ୍‌ବାୟା

ତୁମ ଦୁହିଁଙ୍କୁ - ଆମ୍‌କରୁଡେ

ତୁମ୍ଭେମାନେ - ଆମ୍‌ପେ

ତୁଲସୀ - ତୁଲସି

ଡେଲୁକି - ଡେଲୁକ

ଡେଣୁ - ଡେନାଥୁଡ଼

ଡେଲ - ଡୋଲ

ଡୋର / ଡୁମ୍ଭର - ଆମା

ଡୋରେ - ଆମ୍‌ଡେ

ଡୋରୁଣି - ପେରୁଡ଼ା

ଡୋଡ଼ - ବାମ୍‌ବ

ଥ

ଥଣ୍ଡ - ଠରୁ

ଥଳ - ଥାଳଲ

ଥାନା - ଥାନା

ଥାଲ (ବେ) - ଥାଲ

ଥାଳିଆ (ଧାନ) - ଚାପୁକ

ଥୁଣ୍ଡା - କସବୁ

ଦ

ଦଉଡ଼ି - କେକେଟ

ଦର - ଡିକିଙ୍ଗ୍

ଦରଜା - ଦାରଜା

ଦରସିଙ୍ଗା - ବରଲ୍ ଗା

ଦାଆ - କାନାଡ଼

ଦାନ୍ତ - ଚନ୍ଦେ

ଦାନ୍ତମାଡ଼ି - ଗନେ ନାମୁକ

ଦାନ୍ତପତା କାଠି - ଅନରୁଗି

ଦାରୁଣ ଅଭାବ - ଉନ୍ନ କୁଲିନା

ଦିଆସିଲ - ଦିଆସିଲ୍

ଦୀପ - ପାତାଲ / ବାଠ

ଦୀର୍ଘକାଳ - ନୂପାତା ବରଲ୍ ନା

ଦୁର୍ଗଳ - କାମଜୋରୁ

ଦୁର୍ଦ୍ଦି - ଧୁରୁରା

ଦେବା - ଦେବ

ଦେହ - ନେଁର

ଦୁଷ୍ଟି ପାଦ - ଅଟ କେଲ

ଦୃଢ଼ ବନ୍ଧାସ - କାଶିକନା

ଦ୍ଵାର - ବଟ୍

ଧ

ଧଡ଼ି - ପାଡ଼

ଧନିଆଁ - ଧାନ୍ଧିଆ

ଧନିଆଁ ପତ୍ର - ଧାନ୍ଧିଆ-ଉଲିରୁ

ଧର୍ମବାପା - ଧାର୍ମିକ ଥାପା

ଧର୍ମମାତା - ଧାର୍ମିକ ଥାପା

ଧଳା - ଓଢ଼େଲ

ଧାର୍ - କେବ

ଧାନ - ବାଃ

ଧାନ - ଧୁଆନ

ଧୂଆଁ ପତ୍ର - ଧୂଆଁ ଉଲ୍ଲ

ଧୂଳିଆନାଗ - ଧୂଳିଆ ସାରୁଗା

ଧୋଡ଼ି - ଧଡ଼

ନ

ନଡ଼ିଆ - ନାଡ଼ିଆ

ନଡ଼ିଆ କୋର - ନାଡ଼ିଆ କୋର

ନଦୀ - ଆମ୍ଘାବ

ନରକ - ନାରକ

ନରମ - ନାରମ୍

ନାହୁରା - ସାହୁଆଲ୍

ନାକ - ରମଟ୍

ନାକପୁଡ଼ା - ରମଟ୍ ପୁଡ଼ା

ନାଗବାହାନ - ଅଡ଼ୋ

ନାଲ - ସୁଡ଼େକ୍

ନାଠ - ନାଠ

ନାଗୁଣୀ - ନାଗୁନ୍

ନାଲ - ଅହର

ନାଗୁପାଦ - ନାଗୁ ପାଦ

ନେ - ନେ

ନୋହାସ - ନୋହାସ୍

ନୋହାସ ମୂର୍ତ୍ତି - ଅଡ଼ଟ୍

ନୁହର - ନୁହର

ପ

ପକା ସର - ପକା ହଃ
 ପକ୍ଷୀ - କନ୍ଥେନ୍
 ପକ୍ଷ - ଭଲଭ
 ପଦସ - କାଠଣା
 ପରଲେବ - ଗପକ୍ଷ
 ପରଦା - ପରଦା
 ପରମାସା - ପରମାତ୍ମନା
 ପଞ୍ଚା - ପାଞ୍ଚା
 ପଞ୍ଚର - ପାଞ୍ଚର
 ପକ୍ଷକାର - କୁହୁମ୍
 ପର - ପେନେରୁ
 ପଲଲାନୁଗା - ପେଲପେଲ୍ ଲୁଭଲ
 ପନକ - ବର୍ଦ୍ଧି
 ପତଳା - ମେତଭ
 ପରେ - ଲାଡ
 ପହୁ - କାସ
 ପାଲଖାନା - କରନା ହଃ
 ପାନ୍ଥା - କାକାହି
 ପାସଲ - ଗୁପକ୍ଷ
 ପାଣିକୁଆ - ତାଃ କାଭୁଆ
 ପାଣି - ତାଃ
 ପାତପୁକୀ - ତେତପୁକୀ
 ପାସ୍ତୁଟି - ପାସୁଟି
 ପାପ - ପାସ୍
 ପାପୀ - ପାପି
 ପାକୁଆ - ପାକୁଲ

ପାସ୍ - ପେରୁଆ
 ପାଗଲ - ବଡ଼ତା
 ପାଟଲବାଲ - ବେଲଟ୍ ଉଲ୍ଲିଲ
 ପାଟରେ - ଏକଗୁଡେ
 ପିଠା - କୋଲଟ୍
 ପିରୁ - ଗୁପାଲ
 ପିମ୍ପୁଡ଼ - ଦେମୁଟି
 ପିଆଳ - ପେଆଲ
 ପିନୁଲ - କାମ୍ବରୁ
 ପୁଣୀ - ପୁଲନ
 ପୁଣି - ପୁକ୍ଷ
 ପୁଅ - ଦେଟା
 ପୁରୁଣାଲଗା - ବାଲରଲୁ ଚୁଲ
 ପୂର୍ - ପିରୁ
 ପୁକା - ପୁକା
 ପୂର୍ଣ୍ଣମୀ - ପୁକ୍ଷ
 ପେଟ - ଲାଏର
 ପେଲୁ - ପେଲୁ
 ପୋଲ - ପଲ
 ପୋଟଲ - ପୁଟଲ
 ପୋଦନାପକ୍ଷ - ପୁଦନା ଉଲ୍ଲିଲ
 ପୋଲ - ପୁଲ
 ପୋଷ - ପୁସ
 ପୋଷ୍ୟପୁକ୍ଷ - ପୁଷ୍ୟାଦେଟା
 ପ୍ରେମ - ଅକଲ
 ପ୍ରକା - ପରକାଲେବୁ
 ପାସୁଟିକ - ପାସୁଟାଏକା
 ପ୍ରକାପର - କାବୁଲ

ପଖାଳ - ପେନ୍

ପିଠି - ପୁଣାବ୍

ଫ

ଫଣା - ଫେନ୍

ଫସଲ - ଫାସାଲ୍

ଫୁଲଦୋର - ଫୁଲ୍‌ଦବ

ଫୁଲମାଳା - ଫୁଲମାଲ

ଫେଣା - ଫେନା

କ

କାଗିରୀ - କାଗିରୀ

କାନ୍ଦ - କାନ୍ଦା

କନ୍ୟା - କନ୍ୟା

କଡ଼ୁଆ - ମାହାକେଟା

କଡ଼ୁଇ - ମାହା ଦାଦା

କଡ଼ ମୁଣ୍ଡା - ମାହାକେନେ

କଣି - ମାଲନା

କହୁଡ଼ କଡ଼ - ଅଝାଡ଼

କହୁଡ଼ (ଅସରତ) - ଅଲୟ

କରକୋଳ - କରନ୍

କଲଦ - ଅଗେଲ୍

କର - କେଣ୍ଡର

କସା - କୋଡା

କଲିଙ୍ଗା - କିରୁଣ୍ଡ

କଟୁଆ - କଟ

କସାଦର - କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ରା

କଡ଼ ଭରଣା - ନାନା

କର - କର

କାରୁପି - ଅଲ୍‌ପି

କାଲଗଣ - କାଲ୍‌ଗଣ

କାସ - କୋଡା

କାନର - କାନର

କାନର - କାନ୍‌ର

କାସି - କାସି

କାଲ୍‌ଡ - କାଲ୍‌ଡିଟ୍

କାଲିଆ - କାଲିଆ

କାନ୍ଦୁକ - କାନ୍ଦୁକ

କାଦାମ - କାଦାମ

କାମହାତ - କେଡ଼୍‌ଗାଡ଼ି

କରଣ - ଅନ୍‌ଗା

କଦ୍ୟଲୟ - କଦ୍ୟଲୟ

କନା - ଏକେମ

କମାତା - କନ୍‌ହନ୍ ମାତୋମ

କଲିଆ - କଲିହା

କରୁଡ଼ - କେମ୍‌ଡ଼

କରକନ - କୁରୁଜାମେ

କରଣ - କସି/କଲେକ

କରଣ୍ଡ ଶୁକର - କାରୁଣ୍ଡାଗାଡ଼

କର - କର

କର - କର

କସମୀ - କସମୀ

କସ - କସ

କକୋଳ - କରକେନେ

କକାସ - କକାସ

ବସୁକ୍ତ - ବସୁକ୍ତ
 ବର - ମାୟ
 ବରଦ୍ୱ ପୁଲ - ବରାମୁରା
 ବସବା - ବସ୍ତ୍ରିନେ
 ବସନ୍ତୀକ - ବସନ୍ତରାଜେ
 ବୃତ୍ତୀ - ବାସ୍ତ୍ରାଲବଥା
 ବୃତ୍ତା - ଭେଗ୍ନବଥା
 ବୃତ୍ତୀଶର୍ଣୀ - ମାକର
 ବୃକ୍ - ବୃକ୍
 ବେନ - କଟ୍ଟକୋ
 ବେନ - ବେନକ୍ତ
 ବେଲ - ବୁଲବ୍
 ବେଶ୍ୟ - ଦାଶ
 ବେଶ୍ୟାଳୟ - ଦାଶ ହୁ
 ବେଲଣା ପିତା - ବେଲ୍ ନା ସତକମ୍
 ବେଲଣା କାଠି - ବେଲ୍ ନା ଜାଣା
 ବେଣୀ - ମାକ୍ତୀ
 ବୋକା - କରଅଲେହୁ
 ବୋକାସାପ - ଚେକ୍ ଗି ବୁକ୍ ଗାମ୍
 ବୋହୁ - କମିକ୍
 ବୃଥାକଥା - ଏନେମ୍ ବାସ୍
 ବୈଶାଣ - ବୃଷ୍ଟରେଲ
 ବାଗ୍ଗତ - ମେଲଏ
 ବରଣା - ଶ୍ଵନା
 ବରଦ ବାଦରଣ - ଜାଲ୍ ବୁଟା

ଉ

ଉଦ୍‌ଗୀ - ବୁଲମ
 ଉକା - ବକା

ଉତ୍ତୋ - ବରୁନା
 ଉତ୍ତାପର - ଉତ୍ତା ହୁ
 ଉତ୍ତକ - ଅକ୍
 ଉତ - ପୋ
 ଉଲୁ - ବାନାଏ / ଉଲୁ
 ଉତ୍ତବ - ଉତ୍ତୋ
 ଉତ୍ତନୀ - ଉତ୍ତକ୍
 ଉକ୍ତର - ଉକ୍ତର
 ଉତ୍ତୋଲ - କାଠି
 ଉତ୍ତା - ବରୁବରୁନା
 ଉତ୍ତରେ - ଉତ୍ତରୁତେ
 ଉତ - ଉତ୍ତ
 ଉତ୍ତ୍ରୀ - ଉତ୍ତ୍ରୀ
 ଉତ୍ତଳ - ଉତ୍ତଳ
 ଉଲପିଲ - ବାରୁବେଟା

ମ

ମରଦା - ମାଏଦା
 ମଶିଷ - ଲେହୁ
 ମଲ - କର
 ମରର - ଗୁଡ୍ଡ
 ମସ୍ତା - ଗୁଡ୍ଡ
 ମଶା - ଗୁମୁମ୍ ତା
 ମଦ - ଗୋଲକ୍
 ମଦ ବୋଦାନ - ଗୋଲକ୍ ବୁଦାନ
 ମକା - କିକ୍ ବୁ
 ମଲ୍‌ସ୍ତାର - ଚିତା
 ମହୁ - ବେରମୁକ୍

ମଧ୍ୟରେ - ମଧ୍ୟରେ
 ମଣ୍ଡାପିଠା - ମଡ଼ା କୋଳଡ଼
 ମଥାମଣି - ମଥାମେ
 ମହାଞ୍ଚର - ମାହାଞ୍ଚାମୁଦାର
 ମଣାଲ - ମାଣାଲ
 ମଣାରି - ମାଣାରି
 ମସୂର - ମାସ
 ମସୂର ପୁତ୍ର - ମାସା ପେନେଲ
 ମନ୍ଦାର - ମାଁଦାର
 ମନ୍ଦା - ମାଁଦୁ
 ମସୂର - ମସୂର
 ମାର୍ଗଶୀର - ଅଦନ
 ମାତା - ଆସୋ
 ମାଛ - କଡେ
 ମାଛ - କାଡ଼
 ମାଛବାଡ଼ - କାଡ଼କାକୁର
 ମାଂସ - କୁମାଡ଼
 ମାସମାସ - ଫାରରେଲ
 ମାଗିଣିଆ ଲେକ - ବରଜାଲେକ
 ମାମୁଁ - ମାମୁଁ
 ମାଝି - ମାଝି
 ମାତାଲଲେକ - ମାତୁଣ୍ଡାର ଲେକ
 ମାଝି କୁକୁଡ଼ା - ମାଡ଼ମୁସିଡ଼କସ
 ମାସ ମାସ - ମାସରେଲ
 ମାଝି ମସୂର - ମିଦା ମାସ
 ମାଧୁର - ମୁଡ଼
 ମାକଡ଼ - ହାଲମାନ
 ମାଟିପର - ଲହଣା ହୁ

ମାଠିଆ - କୁସୁ
 ମିଶ୍ର - ମିଶ୍ର
 ମିର୍କାଲ - ମିର୍କାଲ
 ମିଠାଲ - ମିଠାଲ
 ମିଠା - ସେରୁଲ
 ମିଶର - ଶାନର
 ମୁଁ - ଝିଲ
 ମୁଁ ନକେ - ଝିଲବା
 ମୁଖ - ତମଡ଼
 ମୁଖ - ମୁଖ
 ମୁଠା - ମୁଠି
 ମୁଖି - ମୁଖି
 ମୁକା - ମୁକା
 ମୁଡ଼ - ହାଡ଼ା
 ମୋଡେ - ଝିଲଡେ
 ମୋର - ଝିଲ
 ମୋଟା ଲେକ - ମାଠିଲେକ
 ମୁହ ଦାର - ଏଣ
 ମୁଣା - କଡେ

ଯ

ଯନ୍ତା - ଫାନ୍ଦା
 ଯବ - କା
 ଯଦ - ଉମ୍ବଏଲ
 ଯଦୁଡ଼ - ହାଡ଼
 ଯାଡ଼ା - ଅକେ
 ଯାହାକୁ - ଅକେନ
 ଯାହାକା - କାହାକୁ

ଘେରିମାନଙ୍କୁ - ଦେବତେ

ଘେରିମାନଙ୍କର - ଦେବୀ

ଘେରିମାନେ - ଦେବକ (କନ୍ୟାବତନ)

ଘେରିମାନେ - ଦେବକସ୍ୱାର୍ (ଦ୍ୱିବତନ)

ଘେରିଗୁଡ଼ିକୁ - ଅନୋ କ

ଘେନେଦେଲେ - ଅତାଲେରେ

ଘିଏ - ଦେବୁ

ଘୋଳ - ଚପି

ଘୁବତା ସ୍ତ୍ରୀ - କନ୍ୟାଲ୍ ଭୁଃ

ଘ

ଘଟ - ଘିଆମ୍

ଘଣ୍ଟାପାପ - ଘନା ଗୁଡ଼ ଗମ

ଘଷତୋଳ - ଘଷତୋଳ

ଘସୁଣ - ଘୁସୁଡ଼ଅମ୍

ଘଡ଼ - ଘଡ଼ିବ୍

ଘଣ୍ଟି - ଚେଲ୍ ମିଟ୍

ଘନା - ଘନା

ଘଣ୍ଟା - ଘଣ୍ଟି

ଘନହଂସ - ଘନହାଁସା

ଘନହଂସୀ - ଘନମିଦାଘ୍ଣୀସା

ଘନସୁତ - ଘନା ଦେଶ

ଘନକେମା - ଘନାକେଟି

ଘେ - ଘେ

ଘେନେଇ - ଘେନେଇ

ଘେଡ଼ିତ୍ - ଘେଡ଼ିତ୍

ଘୋଡ଼ - ଘୁଡ଼

ଘୁଟି - ଘୁଟି

ଘ

ଘିକା - ଅଲ୍ଲତ୍

ଘସୁର - ନେଁଶ

ଘନା - ଦକେର

ଘଞ୍ଜ - ସୁଁଖ୍

ଘାଗୁଣା - ଘାନୁହାର୍

ଘାଶୁ - ଘନୁକାର

ଘାମୁକା - ଘଡ଼ି / ଘେରୁଆ

ଘାଗ - ସାଃ

ଘାବଳ - ଘାଦାଲ୍

ଘାଲ - ସାରୁଗିଆ

ଘାଘ - ସାଘ

ଘିକା - ଅଲ୍ଲତ୍

ଘିକା - ଚେତେଇ

ଘିଲ - ଘାଅଲ୍

ଘିକାଘ - ଘୁଲ୍ଲନାଲେରୁ

ଘିମ୍ - ଅରସିତ୍

ଘାତରୁ - ଘଡ଼ ଗାସାହା

ଘୁଣୁଆ - ଘେରୁକାକଡ଼

ଘେଉଲ - ଘେଉଲ

ଘିଶୁର - ଘନମେର

ଘାବଣ - ଘୁଡ଼ ଘୁଡ଼ିବ / ଘରୁବନ

ଘ

ଘେଉନ - ଘରୁଂଘେଉନ

ସ୍ତ

ସକାଳ - ଗରୋକ୍ତମେସ୍ତା
 ସଂଘାଣୀ - ଲିଭୁତ୍ ତାଃ
 ସମୁଦ୍ର - ସାମୁଦ୍ରାନ୍
 ସଂଘ - ସଂଘବତ
 ସର - ସର
 ସଂଘାଣୀ - ସଂଘାଣୀ
 ସମାଧି - ମରୁତସଂଘ
 ସଂଘଳ - ସାଂଘମୁଦ୍ୟାଃ
 ସମୁଦ୍ର - ସୁମା
 ସଂଘାଣୀ - ତୋଳ
 ସାଂଘାଣୀ - ଫଳ୍ ସା
 ସାରୁ - ପେରକ
 ସାପଘାଣ - ବୃତ୍ତାମଳାଜା
 ସାପଘାଣୀ - ବୃତ୍ତାମ ଉତ୍ତ
 ସାପଘାଣ - ବୃତ୍ତାମ କାହୁରି
 ସାପ - ବୃତ୍ତାମ
 ସାଧୁ - ଭାଗାତ୍
 ସାଂଘ - ସର
 ସାମାଗେଣା - ସେସ୍ତ
 ସାଂଘାଣୀ - କଟେ
 ସୁକ୍ତି - ସୁକ୍ତି
 ସୁଖ - ସୁଖ
 ସୁନ୍ଦର - କେଳମ୍
 ସେବକା - ନାରେସ୍ତ
 ସେ - (ସୁ + ସା) - ଅଞ୍ଜ
 ସେମାନଙ୍କୁ - ଅଞ୍ଜକେ

ସେମାନେ - ଅଞ୍ଜକାୟା
 ସେମାନଙ୍କର - ଅଞ୍ଜକାୟା
 ସୂର୍ଯ୍ୟକରଣ - ଗିଞ୍ଜିତ୍
 ସୋରଷ - ନାତରୁ
 ସୁର୍ଗ - ସାବାନ୍
 ସୂର୍ଯ୍ୟ ଗପପର - ନାହୁଆର
 ସୁନ - ବୁଦ୍ଧ
 ସୁନାସ - ବୁଦ୍ଧମୁଖି

ହ

ହଂସରାଜ - ହାଁସ୍ତବେଲ୍
 ହଂସ - ହାଁସା
 ହଳିଆ - ହାଗୁଣ୍ଡାହା
 ହାତ - ହାତ୍
 ହାତ - ହା
 ହାତ - ହାତ
 ହାଣ୍ଡି - ମକ୍ତି
 ହାସ୍ତ - ହାସ୍ତ
 ହେ - ଏ
 ହୋ - ହୋ
 ହେଲେହେଁ - ନାଃ
 'ହ' -
 ହାରି - ତମନେତ୍
 'ଲ' -
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମଣ୍ଡଳ - ମାରୁକ୍ତି
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ - ସିନ୍ଧୁ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ - ଲକ୍ଷ୍ମୀ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ - ଲକ୍ଷ୍ମୀ

ଲୀଳ - ଜଟ୍‌ଗରୁ

ଲୀଳତଙ୍ଗିଆ - ଚେରୁତେରୀ

ଲୀଳା - ପୁଣ୍ଡରୀ

ଲୀଳା - ଲୀଳା

ଲୀଳା - ଲୀଳାତା

ଲୀଳା - ବିଲୁପ୍ତ

ଲୀଳା - ଲୀଳାତା

ଲୀଳାସିନ୍ଧୁ - ଲୀଳାତ ସିନ୍ଧୁ

ଲୀଳା - ଲୀଳା

ଲୀଳା - ଲୀଳା

ଲୀଳା ସ୍ଥାନ - ଅଲ୍‌ଖୋ

ଲୀଳା - ଲୀଳା

ଲୀଳାତୁଟି - ବେଲକ, ତୁଟି

ଲୀଳାତା - ମହତା

କିମ୍ପା

VERB

ଅଜାଡ଼ିବା - to pour	(ଡେ) {	ଡୁଲ୍‌ନା - ḍulna
	(ଦୁ) {	
ଅଟକିବା - to stop	(ଡେ) {	ଠହରେନା - thohorena
	(ଦୁ) {	
ଅଡ଼ାଇବା - to drive	(ଡେ) {	ରୁଅନା - ruana
	(ଦୁ) {	
ଅଣେଇବା - to tilt	(ଡେ)	ଅଲ୍‌ନାଗମ୍‌ନା - olnagomna
ଆଉଳିବା - to lean	(ଡେ) {	ଡେରେନା - derena
	(ଦୁ) {	
ଆଉଟିବା - to melt	(ଡେ) {	ତଗ୍‌ନା - tagna
	(ଦୁ) {	
ଆଗେଇବା - to advance	(ଡେ) {	ମୁଗାମ୍‌ନା - mugamna
	(ଦୁ) {	
ଆଡ଼େଇବା - to put a side	(ଡେ) {	ଅଡ଼ାୟନା - aḍayana
	(ଦୁ) {	
ଆଣିବା - to bring	(ଡେ) {	ଅଲ୍‌ନା - olna
	(ଦୁ) {	
ଆଣ - bring	(ଡେ) {	ଅଲେ - oḷe
	(ଦୁ) {	
ଆସିବା - to come	(ଡେ) {	ଡେଲ୍‌ନା - ḍelna
	(ଦୁ) {	ଡେନା - ḍena
ଉଠାଇବା - to vomit	(ଡେ) {	ବାଜାମା - bajaḥna
	(ଦୁ) {	

ଉଣାବକା - to poke	(ଡେ)	{	କାଃ କା - ja?na
	(ଦୁ)		
ଉଜାଡ଼ିବା - to spoil -	(ଡେ)	{	ଉଜାଏନା - ujdæna
	(ଦୁ)		
ଉଠିବା - to rise -	(ଡେ)	ବେରୁଟ୍ଟିନା - beruṭṭina	
	(ଦୁ)	ବେରୁଡ଼ନା - beruḍana	
ଉଠାଇବା - to awake	(ଡେ)	ବେବରୁଟ୍ଟିନା - beboruṭṭina	
	(ଦୁ)	ବେବରୁଡ଼ନା - beboruḍana	
ଉଡ଼ିବା - to fly	(ଡେ)	{	ଲେଗ୍‌ନା - legna
	(ଦୁ)		
ଉଡ଼ାଇବା - to make fly	(ଡେ)	{	ଅବଲେଗ୍‌ନା - oblegna
	(ଦୁ)		
ଉଦ୍ଧୃତ୍‌ବା - to destroy	(ଡେ)	{	ଉଜ୍ଜେନା - ujdæna
	(ଦୁ)		
ଉଦ୍‌ଦେଇବା - to immerse	(ଡେ)	ଲଭଜାନା - lobja?na	
ଉଠୁଣୁଣିବା - lift stick	(ଡେ)	ତୁଫାଗ୍‌ନା - tufagna	
or instrument	(ଦୁ)	ବେବ୍ରାଣା - bebro?na	
ଉଠୁଣିବା - to over flow	(ଦୁ)	ଅରେନା - arena	
ଉପାଡ଼ିବା - to up root	(ଦୁ)	କାଃନା - ja?na	
ଏଡ଼ିବା - to avoid	(ଡେ)	{	ଏଡ଼ାଏନା - eḍæna
	(ଦୁ)		
ଓରୋକିବା - to Prevent -	(ଡେ)	{	ବାଜାଃନା - baja?na
	(ଦୁ)		
ଓଟାକିବା - to drag	(ଡେ)	ଡ଼ିଗ୍‌ନା - ḍigna	

ଓଲେଇବା - to Sweep	(ଡେ)	ନମନା - nimna
	(ଦୁ)	ନା ନା - ja?na
ଓହୁଣିବା - to fall back in fear	(ଡେ)	ଉହୁରେନା - uhurena
ଓଲଟିବା - to inverted	(ଡେ)	କଲ୍‌ଠେନା - kolṭhena
	(ଦୁ)	ଉଲ୍‌ଟେନା - ulṭena
ଦର୍ପିଲବା - to Put forth new leaves	(ଡେ)	ଲେତମ୍‌ନା - letomna
ଦର୍ପିଲାବା -	(ଡେ)	ଲେତମ୍‌ବାଏନା - letombaena
କଣ୍ଠୁଡ଼ିବା - throwing	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
କଡ଼େଇବା - to turn to side	(ଡେ)	କଡ଼ାଏନା - koḍaena
କରତବା - to saw	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
କରବା - to do	(ଡେ)	ବାଏନା - baena
	(ଦୁ)	କାରାଏନା - karaena
କଲକିବା - became junk	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
କସିବା - work out	(ଡେ)	କସେନା - kosena
କହୁବା - to say	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
କମ୍ପିବା - to tremble	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
କଞ୍ଚିବା - to measure	(ଡେ)	କଞ୍ଚେନା - koṭena
କାଟିବା - to cut	(ଡେ)	ଡ଼ିଜନା - dijna
	(ଦୁ)	ଡ଼େଜନା - dejna
କାଢ଼ିବା - bring out	(ଡେ)	ଆଡ଼େର୍‌ନା - a?ferna
	(ଦୁ)	ଆଜ୍‌ନା - a?jna

କାନ୍ଧେଇବା - over hear	(ଚେ)	ଲୁତୁର ଚେରୁନା - luturterna
କାନ୍ଦବା - to cry	(ଚେ) { (ହୁ) {	ଇୟାମ୍ନା - iyamna
କାନ୍ଧେଇବା - to shoulder	(ଚେ) { (ହୁ) {	ତାରାମ୍ନା - taramna
କାମୁଡ଼ିବା - to bite	(ଚେ) { (ହୁ) {	ଆକେଡ଼ନା - akedna
କାଶିବା - to cough	(ହୁ)	ଖୁଖୁନା - khu?khu?na
କଣିକା - to buy	(ଚେ) (ହୁ)	ସୋଗନା - sogna
କୁଞ୍ଚିବା - to jump	(ଚେ) (ହୁ)	ବୋଡ଼କେନା - bodkena
କୋଡ଼ିବା - loosen earth with spade	(ହୁ)	ଲାେନା - laena
କେ*କେ - to poke	(ଚେ)	କେକେନା - kēcana
କାନ୍ଦିବା - to eat	(ଚେ) { (ହୁ) {	ନାଞ୍ଚନା - nao?na
କୁଞ୍ଚାଇବା - to feed	(ଚେ) (ହୁ)	ଅବନା - obna
କୋରୁକିବା - to grimace	(ଚେ)	ଉଗରବାେନା - ugorbaena
କୁଞ୍ଚିବା - to poke	(ଚେ) { (ହୁ) {	ଖୁକେନା - khēcena
କଞ୍ଚିବା - to toil	(ହୁ)	ସାଘାଗାଡ଼ାେନା - sawaglaēna

ବେଳା - to play	(୧୧)	{	ଏବ୍ନା - ebna
	(୨)		
ଖୋଲିବା - to open	(୧୧)	{	ଲାଏନା - laena
	(୨)		ଖୋଲାଏନା - kholaena
ଦେଖିବା - to seek	(୧୧)	{	ଲାମ୍ନା - lamna
	(୨)		
ଝଟକିବା - to tick	(୧୧)	{	ସୋଠନା - soṭna
	(୨)		ସାଠନା - soṭna
ଗାୟିବା - to sing	(୧୧)	{	ଆଲଗ୍ନା - alogna
	(୨)		ଆଲଗ୍ନା - alogna
ଝାଝାଳିବା - to bathe	(୧୧)	{	ଆନା - ana
	(୨)		
ଗୋରୁଆ - to roar	(୧୧)	{	ଗୋରୁଆ - gorjena
	(୨)		ତୋରୁଆ - toroṭna
ଝାଝାଳିବା - heap up	(୧୧)	{	ମେପ୍ପିନା - meppina
	(୨)		କୁହାନା - kudhana
ଝାଝାଳିବା - to became smell	(୧୧)	{	ଘାଣେନା - ghanena
କୌନା - to count	(୧୧)		କୌନା - koina
	(୨)		
ଘାଝାଳିବା - roll a round thing	(୧୧)	{	କୁଣାବ କୁଣାବ ସାନ୍ନା - kuṇab kuṇab sanna
on the ground	(୨)		କୁଣାବ କୁଣାବ କୋନା - kuṇab kuṇab kona
ଘାଝାଳିବା - roll on the ground	(୧୧)	{	ଢାଲ୍ଗେନା - ḍalggena
କୋନା - enter through a narrow lane	(୧୧)		ପାରୋନା - paroṭna
	(୨)		

ଶ୍ୟୋଭବା - to tie knot	(ଡେ)	ତଲ୍ନା - tolna
ଶାଳବା - sift water	(ଡେ)	ତଟ୍ଟନା - tagna (ପାଣି ଗାଳିବା ଅର୍ଥେ)
ଗାଳଦେବା - to abuse	(ଡେ)	କଲେଜ୍ନା - kolejna
	(ଦୁ)	ଲେଜ୍ନା - lejna
ଗୁଡ଼ିବା - to string	(ଡେ)	ଗଲ୍ନା - golna
	(ଦୁ)	ଗୋଲ୍ନା - golna
ଗୁରୁଣିବା - to creep	(ଡେ)	ରଟ୍ଟ୍ରେନା - raggena
	(ଦୁ)	ରେଟ୍ଟ୍ରେନା - reggena
ଗୁଡେଇବା - (ଦୁଢା) to bundle (thread)	(ଡେ)	ମେଢାଏନା - meḍhaena
ଗୋଲେଇବା - to stir	(ଡେ)	ଗଡେନା - gadena
	(ଦୁ)	ଗୋଲ୍କାରାଏନା - golkaena
ଘୋଡ଼େଇବା - to cover	(ଡେ) {	ଡାଲ୍ନା - dalna
	(ଦୁ) {	
ଘୁଷୁରିବା - to drag	(ଡେ)	ଘେସ୍ରେନା - ghesrena
	(ଡେ)	ରେଟ୍ଟ୍ରେଟ୍ଟ୍ ସାଟ୍ଟ୍ ଗୁଡ୍ଡ୍ନା - regregsagguṇa
	(ଦୁ)	ରେଟ୍ଟ୍ରେଟ୍ଟ୍ ସାଟ୍ଟ୍ ଗୁଡ୍ଡ୍ନା - regregsagguḍna
ଘଡ଼େଇବା - to drive out	(ଡେ) {	ଭିଟ୍ଟିକାଏନା - bhitkaena
	(ଦୁ) {	
ଘାଢ଼ିବା - to mix up	(ଡେ) {	ଘାଟେନା - ghāṭena
	(ଦୁ) {	
ଘଟିବା - to happen	(ଡେ) {	ଘଟେନା - ghoṭena
	(ଦୁ) {	

ପୁମାଲବା - be drowzy	(ଡେ) {	ପୁମୁରାଏନା - ghumraena
	(ଦୁ) {	
ପହୁବା - to move	(ଡେ) {	ଏଙ୍ଗନା - eгна
	(ଦୁ) {	
ପୁଣ୍ଡବା - go round	(ଡେ)	ମେଣ୍ଡେନା - mendrena
ପୁରାଲବା - I revolve	(ଡେ)	ମେଣ୍ଡ୍ରାଏନା - mendraena
ଡଢ଼ିବା - to climb	(ଡେ) {	ଡେବନା - debna
	(ଦୁ) {	
ଓଲେଇବା - to drive	(ଡେ)	ଓସାଗୁଟ୍ଟନା - obsaggutna
	(ଦୁ)	କାଲେନା - calaena
ଖୁଟିବା - to taste	(ଡେ) {	କାଖାଏନା - cakhaena
	(ଦୁ) {	
ଖୁସିବା - to press	(ଡେ) {	ସିପାନା - cipana
	(ଦୁ) {	
ଖୁଲିବା - to walk	(ଡେ)	ସାଗ୍ଗୁଟ୍ଟନା - saggutna
	(ଦୁ)	ସାଗ୍ଗୁଡ଼ନା - saggodna
ଖୁଢ଼ିବା - to look	(ଡେ)	ଜଏନା - jœna
	(ଦୁ)	ୟନା - yœna
ଡେବେଇବା - to tease	(ଡେ)	ଓବ୍ରାବଗମ୍ମନା - obrabgomna
	(ଦୁ)	ବିରାଧାନା - birjhaena
ଢେଙ୍କିବା - to pinch	(ଡେ) {	ଓଟନା - otœna
	(ଦୁ) {	
ଢେବା - to tear	(ଡେ)	ଗାଆନା - gaa?na
	(ଦୁ)	ଫାଡାନା - phadana

ଜ୍ଞେୟା - to recognise	(ଡେ)	}	କଗ୍ନା - kogna
	(ଦୁ)		
ସ୍ଵେଦନା - to squeeze	(ଡେ)		ତିମ୍ବନା - timḍa?na
ଗୁଣ୍ଡିତା - grind	(ଡେ)	}	କୁରେନା - curena
	(ଦୁ)		
ଚତୁର୍ଦ୍ଧା - fold a cloth four fold	(ଡେ)		କୂଟେନା - coutena
	(ଦୁ)		ଦୁବ୍ରାଏନା - dobraena
କଞ୍ଚିତା - mix with the hands	(ଡେ)		କକ୍ଟେନା - cokṭena
	(ଦୁ)		ମିଲ୍‌ଏନା - milaena
ଭୟକାୟନା - frighten	(ଡେ)	}	କମ୍‌କାଏନା - comkaena
	(ଦୁ)		
ଗ୍ରାସନା - graze	(ଡେ)		ଆରୁଣଆନା - aruṇa?ṇa
	(ଦୁ)		ଆରୁଆନା - aru?na
କ୍ଷିପ୍ତା - plough	(ଡେ)	}	ଟନଗ୍‌ନା - tonogna
	(ଦୁ)		
ଲୁଚ୍ଛିତା - lick	(ଡେ)	}	ଜାଲ୍‌ନା - Jalna
	(ଦୁ)		
ବେଶ୍‌ନା - wake up from sleep	(ଡେ)		ବେରୁଟ୍‌ନା - beruṭna
	(ଦୁ)		ଗୁମ୍‌ଡିବ୍‌ନା - gumḍibna
କିକ୍‌ନାୟନା -	(ଡେ)		କିକ୍‌ନାଏନା - ciknaena
	(ଦୁ)		କିକ୍‌କ୍‌କାରାଏନା - cikṅkaraena
କ୍ଷୁଦ୍ଧନା - chew	(ଡେ)	}	ଆକେଡ୍‌ନା - akeḍna
	(ଦୁ)		

ହସିବା - hobble	(ଚେ) {	ଚୁନ୍ଦେନା - chandena
	(ଦୁ) {	
ଛପିବା - hide	(ଚେ) {	ଛଚେନା - chopena
	(ଦୁ) {	
ଛପେଇବା - conceal	(ଚେ) {	ଛପାଏନା - chapaena
	(ଦୁ) {	
ଛାଡ଼ିବା - leave	(ଚେ) {	ମେଲିଏନା - melaena
	(ଦୁ) {	
ଛଣିବା - filter	(ଚେ) {	ଛଣାଏନା - chaṇaena
	(ଦୁ) {	
ଛୁଙ୍କିବା - sneeze	(ଚେ) {	ତାମୁନା - tamuna
	(ଦୁ) {	
ଛୁଟିକିବା - splash up	(ଚେ) {	ଛୁଟିକେନା - chitkena
	(ଦୁ) {	
ଛୁଣିବା - torn	(ଚେ)	ତିଜନା - tijna
	(ଦୁ)	ଚିଡ଼େନା - chidena
ଛୁଣ୍ଡାଇବା - to pluck	(ଚେ)	ଅବତ୍ତିଜନା - abtijna
	(ଦୁ)	ଚିଡ଼ାଏନା - chidaena
ଛୁଇଁବା - to touch	(ଚେ) {	ଜିବନା - jibna
	(ଦୁ) {	
ଛେକିବା - bruise	(ଚେ) {	ଥମ୍ବନା - thomna
	(ଦୁ) {	
ଛେଣିବା - Pass watery stools	(ଚେ)	ତୁଡ଼୍ରାଏନା - tudraena
	(ଦୁ)	ଚେରେନା - cherena

ଶ୍ରେଷ୍ଠେଇବା - limp	(ଡେ) {	ଲେଞ୍ଚାଏନା - legdaena
	(ଦୁ) {	
ନକିବା - to watch	(ଡେ) {	ଆଗୁରୁନା - agurna
	(ଦୁ) {	
ନାବୁଡ଼ିବା - to hold fast	(ଡେ) {	ନାବୁଡ଼ାଏନା - jabdaena
	(ଦୁ) {	
ନାଣିବା - to know	(ଡେ) {	କଗ୍ନା - kogna
	(ଦୁ) {	
ନାକବା - to fire	(ଡେ) {	ସାଲ୍ଗାଏନା - salgaena
	(ଦୁ) {	
ଜିତିବା - to win	(ଡେ) {	ଜିତେନା - jitenā
	(ଦୁ) {	
ଶାଢ଼ିବା - to dust	(ଡେ) {	ତୁରୁନା - turna
	(ଦୁ) {	
ତୁଣ୍ଡିବା - stumble	(ଡେ)	ତୁବ୍‌ଜୁଗ୍‌ନା - tubjhugna
	(ଦୁ)	ତୁବ୍‌ଜୁଗ୍‌ନା - tu?jhugna
ହୁଲୁଇବା - hang	(ଡେ) {	ହୁଲୁଏନା - jhulaena
	(ଦୁ) {	
ସମିବା - surpass	(ଡେ) {	ସେଗ୍‌ନା - segna
	(ଦୁ) {	
ହଲିବା - falldown	(ଡେ) {	ଲହସେନା - lahosena
	(ଦୁ) {	
ବୁଲିବା - trot about	(ଡେ) {	ବୁଲିନା - bulina
	(ଦୁ) {	

ଧାରିବା - draw	(ଡେ) {	ଡିଞ୍ଜନା - dīnjna
	(ଦୁ) {	
ଧାଳିବା - uproot	(ଡେ) {	ଧାଲ୍ୟନା - ṭalaena
	(ଦୁ) {	
ଝିପିବା (ଲେଖିବା) - note	(ଡେ) {	ଲେଖାନା - lekhana
	(ଦୁ) {	
ଝିପିବା (ଝିପରେ) - press	(ଡେ) {	ଠେପାଠେପନା - ṭhepaterna
	(ଦୁ) {	
ଝିପିବା (ସିଲାଇ କରିବା)	(ଡେ) {	ସୁନା - su'na
	(ଦୁ) {	
ଛୁଆରିବା (ମୁଣ୍ଡ) - nod	(ଡେ) {	ଟେଗ୍ରାଏନା - ṭeggraena
	(ଦୁ) {	
ଢେକିବା - lifting up	(ଡେ) {	ଢେକେନା - ṭekena
	(ଦୁ) {	
ଠକିବା - cheat	(ଡେ) {	ଠାକାଏନା - ṭhakaena
	(ଦୁ) {	
ଠାକିବା - be stationary	(ଡେ) {	ହାଟ୍‌କେନା - hoṭkena
	(ଦୁ) {	
ଠେଲିବା - push	(ଡେ)	ହେପାଲ୍ୟନା - heplaena
	(ଦୁ)	ଟେକ୍‌ଲାନା - tekla'na
ଠାଣିବା - signal	(ଡେ) {	ଠାଣେନା - ṭharena
	(ଦୁ) {	
ଠେସିବା - push	(ଡେ) {	ଥମ୍‌ନା - thomna
	(ଦୁ) {	

ଡାକବା - call	(ଡେ) {	ରୋମାଣା - rema?na
	(ଦୁ) }	
ଡକାଇବା - send for	(ଡେ) {	ଅବରୋମାଣା - obrema?na
	(ଦୁ) }	
ଡରବା - fear	(ଡେ) {	ବଡ଼ଗା - bōtōgna
	(ଦୁ) }	
ଡୁବବା - dive	(ଡେ)	ବିଣିବନା - biṇibna
	(ଦୁ)	ଡୁବେନା - ḍubena
ଡେଇବା - jump	(ଡେ) {	ପୁଡ଼ନା - puḍna
	(ଦୁ) }	
ଡେଇବା (ରୋଗ) infect	(ଡେ) {	ଲଗ୍‌ଗେନା - laggena
	(ଦୁ) }	
ଡେଇବା - lean	(ଡେ) {	ଠାଙ୍ଗାଏନା - ṭhgaena
	(ଦୁ) }	
ଡଳିବା - incline	(ଡେ)	ଧସକେନା - dhaskena
	(ଦୁ)	ଧାସେନା - dhasena
ଡାଳିବା - pour	(ଡେ)	ତଗ୍‌ନା - tōgna
	(ଦୁ)	ଡୁଲ୍‌ନା - ḍulna
ଡାଳିବା - cover	(ଡେ) {	ଡାଲ୍‌ନା - ḍalna
	(ଦୁ) }	
ଡୁଲେଇବା - doze	(ଡେ) {	ଡୁଲ୍‌ଏନା - ḍhulaena
	(ଦୁ) }	
ଡେଇବା - weigh	(ଡେ) {	ଟୋଲେନା - tōlēna
	(ଦୁ) }	

ଉଡ଼ିବା - drive out	(ଡେ) {	ଅଭ୍ୟାଗିନୀ - objarna
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତାପିତା - heat	(ଡେ) {	ଅଭଲ୍ଲଗ୍ନୀ - oblobna
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତରଣ - be cautious before hand	(ଡେ) {	ତର୍କଣ - torkena
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତଳିତା - melt	(ଡେ) {	ତାଗ୍ଲାଣା - taghlaena
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତରଣ - up root, dig out earth	(ଡେ) {	ଉତ୍ତରଣ - utkaena
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତମିତା - moisten	(ଡେ) {	ଅଭସୁତ୍ତା - obsuḍna
	(ଦୁ) {	ଉଭସୁତ୍ତା - ubsuḍna
ଉତ୍ତମିତା - drench	(ଡେ) {	ସୁତ୍ତା - suḍna
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତମିତା - exist	(ଡେ) {	ଉତ୍ତମିତା - ubarna
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତମିତା - be settled	(ଡେ) {	ତୁଟ୍ଟଣା - tuṭṭena
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତମିତା - be silent	(ଡେ) {	କରଣ - korobna
	(ଦୁ) {	
ଉତ୍ତମିତା - weigment	(ଡେ) {	ତୁଲଣା - tulena
	(ଦୁ) {	
ଅଳ୍ପତା - get tired	(ଡେ) {	ଥାକଣ - thakena
	(ଦୁ) {	

ଅନ୍ଧକା - tremble	(ଡେ) {	ହୁଲେନା - hilena
	(ଦୁ) }	
ଅମିବା - cease, stop	(ଡେ) {	ଅମେନା - thomena
	(ଦୁ) }	
ଆସିବା - establish	(ଡେ) {	ଅପେନା - thopena
	(ଦୁ) }	
ଆଇବା - put / lay	(ଡେ) {	ଉନୁନା - unna
	(ଦୁ) }	
ଦଉଡ଼ିବା - run	(ଡେ) {	ବାଦକେନା - badkena
	(ଦୁ) }	
ଦକବା - press together	(ଡେ) {	ଟେନ-ନା - ten-na
	(ଦୁ) }	
ଦଂଷିବା - bite	(ଡେ) {	କେଟ୍ଟନା - khetna
	(ଦୁ) }	
ଦଣ୍ଡିବା - punish	(ଡେ) {	ଦଣ୍ଡେନା - donḍena
	(ଦୁ) }	
ଦାଗିବା - brand	(ଡେ) {	ଦାଗାଏନା - dagaena
	(ଦୁ) }	
ଦାହୁବା (ଗୋଡ଼ୁବା) - burning	(ଡେ) {	ଗୋଡ଼ୁନା - gōḍuna
	(ଦୁ) }	
ଦୃଶିବା - be seen	(ଡେ)	ଜଏନା - joena
	(ଦୁ)	ୟନା - yota
ଦେଖିବା - see	(ଡେ)	ଜଏନା - joena
	(ଦୁ)	ୟନା - yona

ଦେଖାଇବା - show	(ଡେ)	ଅଭ୍ୟୋନା - abjona
	(ଦୁ)	ଅଭ୍ୟୋନା - obyona
ଦେବା - give	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଦୁଲୁକିବା - tremble	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଦୁହଁବା - milking	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଢୋକାଇବା - rocking	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଧକେଇବା - gasp	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଧରିବା - catch / hold	(ଡେ)	ଧାଡେନା - dho?tena
	(ଦୁ)	ଧାନା - dho?na
ଧାଇବା - run	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଧୋଇବା - wash	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଢଳିବା - bend	(ଡେ)	କଡ଼ନା - koḍuna
	(ଦୁ)	କୁଡୁଗନା - kudugna
ନାଚିବା - dance	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	
ଢାଳିବା - drain out	(ଡେ)	{
	(ଦୁ)	

ନିଠେଇବା - do a thing thoroughly(ହେ)	{	ନିଠାଏନା - niṭhaena
	(ଦୁ)	{
ନୁଆଁଲିବା - bow	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ନିରାକରା - prevent	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ନିଭବା - be extinguish	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ନିଭଇବା - .extinguish	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ନେବା - take	(ହେ)	ଡଢ଼ିନା - ḍaṭna
	(ଦୁ)	ଡଢ଼ିନା - ḍaḍna
ପଚାରିବା - ask	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ପତେବା - rot	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ପରୁଇବା - cause to ripen	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ପରାଢ଼ିବା - sharpen	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ପଠାଇବା - send	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{
ପଡ଼ିବା - fall	(ହେ)	{
	(ଦୁ)	{

ପଢ଼ିବା - read	(ଡେ) {	ପାଢ଼େନା - paḍhena
	(ଦୁ) {	
ପଢ଼ାଇବା - teach	(ଡେ) {	ପାଢ଼ାଏନା - paḍhaena
	(ଦୁ) {	
ପଢ଼ାଇବା (ହାତ) extend	(ଡେ)	ଡା ହେପ୍‌ଲେପ୍‌ନା - ti?jheplopna
ପରଖିବା - test	(ଡେ) {	ପରଖେନା - porkhena
	(ଦୁ) {	
ପରଷିବା - serve	(ଡେ)	ଲୁଟ୍‌ନା - lugna
	(ଦୁ)	ପରଷାଏନା - porsaena
ପଳେଇବା - flee	(ଡେ)	ଜାର୍‌ନା - jarna
	(ଦୁ)	ସ୍ଵାର୍‌ନା - yarna
ପହଞ୍ଚିବା - reach	(ଡେ) {	ଡାମ୍‌ନା - ḍamna
	(ଦୁ) {	
ପଶିବା - enter	(ଡେ) {	ଡିଆର୍‌ନା - diyarna
	(ଦୁ) {	
ପହୁଞ୍ଚିବା - swim	(ଡେ) {	ପହୁଞ୍ଚେନା - pohōrena
	(ଦୁ) {	
ପାଇବା - get	(ଡେ) {	କୁଇନା - kuina
	(ଦୁ) {	
ପାଚିବା - ripen	(ଡେ)	ବେଲମ୍‌ନା - belomna
	(ଦୁ)	ବେଲଟ୍‌ନା - belogna
ପାଖିବା - can/be able	(ଡେ) {	ପାଲ୍‌ନା - palna
	(ଦୁ) {	
ପାଲଟିବା - torn out	(ଡେ) {	ପାଲଟେନା - palṭena
	(ଦୁ) {	

ପାଳକା (ଲଳନପାଳନ/ପୋଷା) bring up/tame	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ବୁଲକା - buina
ପାଳକା (ବିଧିବିଧାନ) observe	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ମାନେନା - manena
ପାଶୋରକା - forget	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ଇରିବ୍‌ନା - iribna
ପାହୁକା - dawn	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ପାତାର୍‌ନା - patarna
ପିଇକା - drink	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ଉଡ୍‌ନା - uḍna
ପୋଡ଼ିକା - cleanse	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ଜଡ୍‌ନା - jodna
ପୂରିକା - to fill	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ପୁରେନା - purena
ପଞ୍ଚେଇକା - to persuade	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ପାଟାଏନା - paṭaena
ପେଇକା - to push	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ଡେକ୍‌କା - dhekka
ପୋଡ଼ିକା (ମକା) heat in fire	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ଏବ୍‌ନା - ebna
ପୋଡ଼ିକା (ଘର) set fire to	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ଗେବ୍‌ନା - gebna
ପୋଡ଼ିକା (ତାଳ) - burn	(ଡେ) { (ଦୁ) {	ସାଲ୍‌ଗେନା - salgena

ପୋଡ଼ିବା - burry	(ଡେ) {	ଡିଲିନା - tilna
	(ଦୁ) {	
ଫାଟାଇବା - split	(ଡେ) {	ଫାଟାଏନା - phaṭaena
	(ଦୁ) {	
ଫାସାଇବା - endanger	(ଡେ) {	ଫାସାଏନା - phasaena
	(ଦୁ) {	
ଫାଳିବା - deceive	(ଡେ) {	ଫାଳାଏନା - ṭhakaena
	(ଦୁ) {	
ଫିଙ୍ଗିବା - throw	(ଡେ) {	ଲେଡ଼ଧାଏନା - lebdhaena
	(ଦୁ) {	
ଫିଟିବା - be opened	(ଡେ) {	ରୁନା - ru?na
	(ଦୁ) {	
ଫିଟାଇବା - open	(ଡେ) {	ଅବରୁନା - obru?na
	(ଦୁ) {	
ଫୁଲିବା - swell	(ଡେ) {	କୁଗ୍ନା - kugna
	(ଦୁ) {	
ଫରିବା - to bear	(ଡେ) {	ଲୁକ୍ନା - lukuna
	(ଦୁ) {	
ଫାନ୍ଦିବା -	(ଡେ) {	ଫାନ୍ଦାଏନା - phandaena
	(ଦୁ) {	
ଫୋଡ଼ିବା - to pinch	(ଡେ) {	ଫୋଗାଏନା - phoggaena
	(ଦୁ) {	
ଫଳିବା - prettle	(ଡେ) {	ବକେନା - bokena
	(ଦୁ) {	

ବଳାଇବା - bend	(ଡେ) {	ଲାହାସାଏନା - lahasaena
	(ଦୁ) {	
ବଖାଣିବା - speak	(ଡେ) {	ଗାମ୍ଭା - gamna
	(ଦୁ) {	
ବଝିବା - live	(ଡେ) {	ବରଲୁନା - borolna
	(ଦୁ) {	
ବଜାଇବା - to beat / ring	(ଡେ) {	ବାଜାଏନା - bajaena
	(ଦୁ) {	
ବଣାହେବା - to puzzle	(ଡେ) {	ସିଡ଼ନା - sidna
	(ଦୁ) {	
ବଢ଼ିବା - to grow	(ଡେ) {	ମାହାନା - mahana
	(ଦୁ) {	
ବହୁଣାବା - to soak	(ଡେ) {	ଅବସୁଡ଼ନା - obsudna
	(ଦୁ) {	
ବଦଳିବା - be changed	(ଡେ) {	ବାଦଲେନା - badlena
	(ଦୁ) {	
ବର୍ଷିବା - rain	(ଡେ) {	ଗିମ୍ନା - gimna
	(ଦୁ) {	
ବଳିବା (ଅଧିକହେବା) - excess	(ଡେ) {	ଲକାନା - lakana
	(ଦୁ) {	
ବସିବା (ସଜଗୁଡ଼) - coagulate	(ଡେ) {	ଡକ୍ରୋଗ୍ନା - dokrogna
	(ଦୁ) {	
ବସାଇବା - set	(ଡେ) {	ଡବକନା - dobokna
	(ଦୁ) {	

ବାହୁବା - to carry	(ଡେ) {	ଗୋଆନା - goa?na
	(ଦୁ) {	
ବାଛିବା - to select	(ଡେ) {	ରାଏନା - raena
	(ଦୁ) {	
ବାଜିବା - to strike	(ଡେ) {	ସଧମ୍ନା - sodhomna
	(ଦୁ) {	
ବାଜିବା - to grind	(ଡେ) {	ରିଡନା - ridna
	(ଦୁ) {	
ବାଣ୍ଟିବା - to divide	(ଡେ) {	ତାଜନା - tajna
	(ଦୁ) {	
ବାଧିବା - cause pain	(ଡେ) {	ବାଧେନା - badhena
	(ଦୁ) {	
ବିଛିବା - bore	(ଡେ) {	ତୁଞ୍ଜନା - tunjna
	(ଦୁ) {	
ବାନ୍ଧିବା - bind	(ଡେ) {	ତଳନା - talna
	(ଦୁ) {	
ବାହୁଡ଼ିବା - return	(ଡେ) {	ଏଗ୍ଗନା - eggna
	(ଦୁ) {	
ବିକିବା - sell	(ଡେ) {	ଅବ୍ସଗ୍ଗନା - absogna
	(ଦୁ) {	
ବିଚିଡ଼ିବା - be angry	(ଡେ) {	ରାଗମ୍ନା - ragamna
	(ଦୁ) {	
ବିତରଣ - pass	(ଡେ) {	ପାରାମା - para?na
	(ଦୁ) {	

କରାଦବା - spend	(ଡେ) {	ଅବ୍ ପାରାମା - obpar?na
	(ଦୁ) {	
ବୁଝିବା - understand	(ଡେ) {	କଟ୍ ଡା - kogna
	(ଦୁ) {	
ବୁଡ଼ିବା - sink	(ଡେ)	ବିଶିବ୍ ଡା - biṣibna
	(ଦୁ)	ଡୁବେନା - ḍubena
ବୁଡ଼େଇବା - dip	(ଡେ)	ଅବ୍ ବିଶିବ୍ ଡା - obbiṣibna
	(ଦୁ)	ଡୁବାଏନା - ḍubaena
ବୁଣିବା (ଲୁଗା) weave	(ଡେ) {	ତାଙ୍ଗୁନା - taṅgna
	(ଦୁ) {	
(ବଢ଼ନ) sow	(ଡେ) {	ବିଡ଼ିନା - biḍina
	(ଦୁ) {	
ବୋଲିବା (କାଦୁଅ)	(ଡେ) {	ଗଠ୍ ଅନା - gaṭsa?na
	(ଦୁ) {	
ବ୍ୟାପିବା - spread	(ଡେ) {	ଲଗ୍ ଡେନା - laggena
	(ଦୁ) {	
ବୁଝାଇବା - console	(ଡେ) {	ସାମ୍‌ଜ୍‌ହାଏନା - samjhaena
	(ଦୁ) {	
ବୁଲାଇବା - cause to walk	(ଡେ) {	ବୁଲ୍‌ଏନା - bulaena
	(ଦୁ) {	
ବୁଲିବା - move to and fro	(ଡେ) {	ବୁଲିନା - bulina
	(ଦୁ) {	
ବେଲିବା - roll dough into bread	(ଡେ) {	ବେଲ୍‌ଏନା - belaeana
	(ଦୁ) {	

ବୋହାଉବା - to load	(ଡେ) {	ଲାଧେନା - la?dhena
	(ଦୁ) {	
ବୋବାଉବା - to shout	(ଡେ) {	ତରାନା - tora?na
	(ଦୁ) {	
ଭରସିନା - venture	(ଡେ) {	ଭରସେନା - bhorsena
	(ଦୁ) {	
ଭଲବା (ଭ୍ରମ) - be mistaken	(ଡେ) {	ମେନ୍ଦ୍ରେନା - mendrena
	(ଦୁ) {	
ଝିକିବା - to break	(ଡେ) {	ପିଜନା - pijna
	(ଦୁ) {	
ଝାକିବା - to fry	(ଡେ) {	ଗାଏଜନା - gaejna
	(ଦୁ) {	
ଭାସାଇବା - create	(ଡେ) {	ଭାସାଏନା - bhiaena
	(ଦୁ) {	
ଭଜିବା - wet	(ଡେ) {	ସୁଜନା - sudna
	(ଦୁ) {	
ଡାକିବା - pull	(ଡେ) {	ଡିଜନା - dinjna
	(ଦୁ) {	
ଭୁଲିବା - forget	(ଡେ) {	ଇରିବନା - iribna
	(ଦୁ) {	
ଭୁଞ୍ଚିବା - gore	(ଡେ) {	ଜବାନା - jobana
	(ଦୁ) {	
ଢେଟିବା - meet	(ଡେ) {	ଢେଟାନା - bheṭa?na
	(ଦୁ) {	

ଭେଦକା - pierce through	(ଡେ) {	ସାମ୍ଭେଦା - samsena
	(ଦୁ) {	
ମଙ୍ଗିକା - agree	(ଡେ) {	ମଙ୍ଗେନା - mongena
	(ଦୁ) {	
ମଙ୍ଗାଇକା - induce one to agree to something	(ଡେ) {	ମଙ୍ଗାଏନା - môngaena
	(ଦୁ) {	
ମରବା - die -	(ଡେ) {	ଗଏଜନା - goejna
	(ଦୁ) {	
ମାଣିକା - anoint	(ଡେ) {	ଗସାଂନା - gosa'na
	(ଦୁ) {	
ମାଗିକା - to beg	(ଡେ) {	ବରୁନା - borna
	(ଦୁ) {	
ମାଡ଼କା - tread	(ଡେ) {	ଟେନନା - tenna
	(ଦୁ) {	
ମାରିକା - beat	(ଡେ) {	ଗିଲ୍‌ନା - gilna
	(ଦୁ) {	
ମାନକା - to obey	(ଡେ) {	ମାନେନା - manena
	(ଦୁ) {	
ମାରିକା - to kill	(ଡେ) {	ତାରୁନା - tarna
	(ଦୁ) {	
ମିଳିକା - (ପାଇକା) be found	(ଡେ) {	କୁଇନା - kuina
	(ଦୁ) {	

ମିଳାଇବା (ଯୋଡ଼ିବା) join	(ଡେ) {	କୋଡ଼େନା - jodena
	(ଦୁ) {	
ମିଳାଇବା (ତରଳାଇବା) melt	(ଡେ) {	ଟାଗ୍ଲାଏନା - taghlaena
	(ଦୁ) {	
ମୁଠାଇବା - clutch	(ଡେ) {	ମୁଠିନା - muṭhina
	(ଦୁ) {	
ମୁଣ୍ଡାଇବା - carry a load on the head	(ଡେ) {	ବକୋବନା - bokobna
	(ଦୁ) {	
ମୁରୁଛିବା - give up	(ଡେ) {	ମୁରୁଛେନା - muruchena
	(ଦୁ) {	
ମେଣ୍ଟାଇବା - to settle	(ଡେ)	ମପ୍ଲିପ୍ନା - moplipna
	(ଦୁ)	ଅରପ୍ନା - oropna
ମେଲିବା - extend	(ଡେ) {	ରୁଠ୍ନା - ruṭna
	(ଦୁ) {	
ମୁଲାଇବା - bargain	(ଡେ) {	ମୁଲାଏନା - mulaena
	(ଦୁ) {	
ମୁହାଁଇବା - towards	(ଡେ) {	ମୁଗମ୍ନା - mugomna
	(ଦୁ) {	
ଯୁଦ୍ଧିବା - to fight	(ଡେ) {	ଜୁଧେନା - jujhena
	(ଦୁ) {	
ଘୋଡ଼ିବା - to yoke	(ଡେ) {	ଟୋଙ୍ଗନା - tonogna
	(ଦୁ) {	
ଘୋଡ଼ିବା - join together	(ଡେ) {	କୋଡ଼େନା - jodena
	(ଦୁ) {	

ରଖିବା - to keep	(ଚେ) {	ଉନ୍ନା - unna
	(ଦୁ) {	
ରଗଡ଼ିବା - to grind	(ଚେ) {	ରାଗଡ଼ାଏନା - ragdaena
	(ଦୁ) {	
ରକ୍ଷିବା - make a loud sound	(ଚେ)	କିରାଏନା - kirlaena
ରସିବା - be enamoured of	(ଚେ) {	ରସେନା - rosena
	(ଦୁ) {	
ରହୁବା - to stay	(ଚେ) {	ଆଅନା - aana
	(ଦୁ) {	
ଲଟକିବା - be suspended	(ଚେ) {	ଲଟକେନା - lotkena
	(ଦୁ) {	
ଲମ୍ପିବା - smear	(ଚେ)	ଗଘନା - gosa?na
	(ଦୁ)	ଜଲମ୍ପନା - jolomna
ଲୁପ୍ତିବା - be extinct	(ଚେ)	ମଲିପନା - molipna
	(ଦୁ)	ମଲିପ୍ତନା - molipna
ଲୁଚିବା - be hidden	(ଚେ) {	ଲେଡ଼ନା - ledna
	(ଦୁ) {	
ଲୁଚାଇବା - to hide	(ଚେ) {	ଉକୁବନା - ukubna
	(ଦୁ) {	
ଲୁଣ୍ଠିବା - to plunder	(ଚେ) {	ସୁରୁମ୍ପନା - surumna
	(ଦୁ) {	
ଲେଖିବା - to write	(ଚେ) {	ଲେଖାନା - lekhana
	(ଦୁ) {	

ଲୋଡ଼ିବା - to want	(ଡେ)	ଅସରାବାଏନା - asrabaena
	(ଦୁ)	ଲୋଡ଼ିବା - loḍena
ଶଙ୍କିବା - to fear	(ଡେ)	{ ବତଗ୍ନା - botogna
	(ଦୁ)	
ଶିଖିବା - to learn	(ଡେ)	{ ସିଖେନା - sikhena
	(ଦୁ)	
ଶୀତଳାଇବା - to cool	(ଡେ)	{ ଅବ୍ଲେଡ଼ନା - obledna
	(ଦୁ)	
ଶୁଖାଇବା - to bask	(ଡେ)	{ ଗିବ୍ତାନା - gibta?na
	(ଦୁ)	
କ୍ଷୁଦ୍ଧିବା - become dry	(ଡେ)	{ କସରୁନା - kosorna
	(ଦୁ)	
ଶୁଣିବା - smell	(ଡେ)	{ ଜୁଇନା - juina
	(ଦୁ)	
ଶୁଣିବା - to hear	(ଡେ)	{ ଅଞ୍ଜରୁନା - oṅorna
	(ଦୁ)	
ଶୋଇବା - to sleep	(ଡେ)	{ ଗିନା?ନା - gita?na
	(ଦୁ)	
ସଜାଇବା - decorate/dress	(ଡେ)	{ ସାଜାଏନା - sajaena
	(ଦୁ)	
ସମାପ୍ତ କରିବା - to end, finish	(ଡେ)	{ ବଗ୍ନା - bogna
	(ଦୁ)	
ସହ୍ୟ କରିବା - tolerate	(ଡେ)	{ ସାହେନା - sahena
	(ଦୁ)	

ସାଧନା - to perform	(ଚେ) {	ସାଧାଏନା - sadhaena
	(ଦୁ) {	
ସିନ୍ଧିବା - to boil	(ଚେ) {	ଇବ୍‌ସିନ୍ନା - ibsinna
	(ଦୁ) {	
ସିଡ଼ିବା - be lost	(ଫେ) {	ସିଡ଼ିନା - siḍina
	(ଦୁ) {	
ଅଭିଭବନା - to lose	(ଚେ) {	ଅଭିଭିଡ଼ିନା - abhiḍina
	(ଦୁ) {	
ହିଲାଇବା - to shake	(ଫେ) {	ହିଲାଇନା - hilaena
	(ଦୁ) {	
ହରାଇବା - to defeat	(ଚେ) {	ହାରାଇନା - haraena
	(ଦୁ) {	
ହାସିବା - laugh	(ଚେ) {	ଲାଡ଼ାଣିନା - laḍaṅṅina
	(ଦୁ) {	
ହାଲିବା - relieve the bowels	(ଚେ) {	ଇଜିନା - ijina
	(ଦୁ) {	
ହଟ୍ଟିବା - move back	(ଚେ) {	ସିଟିଲିନା - sitilna
	(ଦୁ) {	
ହାଣ୍ଡିବା - to cut / butcher	(ଫେ) {	ଡେଜିନା - dejna
	(ଦୁ) {	
ହାରିବା - be defeat	(ଫେ) {	ହାରେନା - harena
	(ଦୁ) {	
ହଲିବା - to vibrate	(ଚେ) {	ହଲିନା - hilena
	(ଦୁ) {	

ହାବୁଡ଼ିବା - come in contact	(ଡେ)	{	ହୁବ୍ ଡେନା - hubḍena
with each other	(ଦୁ)		
ଅନଶନ କରିବା - to fast	(ଡେ)	ଉମ୍ନନାଅନା - umnana	
	(ଦୁ)	କାନନା - kanna	
ଅନାହାରରେ ରହିବା - to starve	(ଡେ)	ବେତୁଡ଼େତେ ରହେନା - betuḍterohena	
	(ଦୁ)	ବେତୁଡ଼େତେ ଆଅନା - betuḍte aana	
ଅନୁଭବ କରିବା - to feel	(ଡେ)	କଗ୍ନା - kogna	
	(ଦୁ)	କାନା - la?na	
ଅନୁମତି ଦେବା - to permit/to allow	(ଡେ)	{	ହୁକ୍ତୁମ୍ ଡେରୁନା - hukumterna
	(ଦୁ)		
ଅବରୋଧ କରିବା - to besiege	(ଡେ)	ଚେକାନା - chēkana	
	(ଦୁ)	ଡୋଡୋରୁନା - toḍorna	
		ଚେକାନା - chekana	
ଅନୁସରଣ କରିବା - to follow	(ଡେ)	{	ଲାମ୍ନା - lamna
	(ଦୁ)		
	(ଦୁ)		
ଅନାଦର କରିବା - to disregard	(ଡେ)	{	ବାରୁଭୁମ୍ବୁଏନା - baruumbūena
	(ଦୁ)		
ଅନାବୃତ୍ତ କରିବା - to open	(ଡେ)	{	ଉମ୍ ଡାଲନା - umḍalna
	(ଦୁ)		
	(ଦୁ)		
ଅନୁରାଗ କରିବା - to awake	(ଡେ)	ଉମ୍ ଗିତାଅନା - umgita?ana	
	(ଦୁ)	ଏନେମ୍ ଲେମେଡ଼ାଅନା - enemlemeḍaana	
ଅନୁମାନ କରିବା - to guess	(ଡେ)	ଅକ୍ କରନା - oḱkarna	
	(ଦୁ)	ଅନୁମାନକାରୀଏନା - anumankaraena	

ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା - to disappear	(ହେ)	ଉମ୍ମଜାଏନା - umjœna
	(ଦୁ)	ଲେଡ଼ନା - leḍna
ଅନୁତାପ କରିବା - to regret	(ହେ)	ଦୁଃଖବାଏନା - dukhbaena
	(ଦୁ)	ଇୟମ୍‌ଟୋରୋନା - iyomtoro?na
ଅନୁଶୋଚନା କରିବା - to repent	(ହେ)	ପାସ୍ତାଏନା - pastaena
	(ଦୁ)	ପଚ୍ଚାଏନା - pochtaena
ଅର୍ଚ୍ଚନା କରିବା - to worship	(ହେ)	ପୁଜାବାଏନା - pujabaena
	(ଦୁ)	ସୁଗ୍ନା - sugna
ଅମଳ କରିବା - to reap	(ହେ)	ଅବେନ୍ନା - obenna
	(ଦୁ)	ସାଏନା - saena
		କାତାବ୍‌ନା - katibna
ଅପବାଦ ଦେବା - to slander	(ହେ)	କାୟମ୍‌ଡ଼ିଜନା - kayomḍijna
	(ଦୁ)	କାୟମ୍‌ଢେଜନା - kayomḍejna
ଅସମ୍ମତ ହେବା - to refuse	(ହେ)	ଉମ୍‌ମାନେନା - ummanena
	(ଦୁ)	ଉମ୍‌ମୌଜନା - ummōjna
ଅଭିଶପ୍ତ ଦେବା - to curse	(ହେ)	ସାପ୍‌ଟେରନା - sapterna
	(ଦୁ)	ସର୍ପାୟନା - sorpayōna
ଅଦର କରିବା - to caress	(ହେ)	ବନେକ୍‌ୟନା - bonekuena
	(ଦୁ)	ମାନେଗୁନେନା - manegunena
ଅବୃତ୍ତ କରିବା - to cover	(ହେ)	ଡାଲ୍‌ନା - ḍalna
	(ଦୁ)	ଅଞ୍ଜୁନା - oḡkuna
ଆଘାତ କରିବା - to hit	(ହେ)	ଗିଲ୍‌ନା - gilna
	(ଦୁ)	

ଅଦେଶ ଦେବା - to order	(ଡେ)	ଏଡେଜ୍‌ନା - etegna
	(ଦୁ)	ହୁକୁମ୍‌ନେରୁନା - hukumterna
ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା - to invite	(ଡେ)	ନେଡ଼ିତାନା - neotana
	(ଦୁ)	ସୁମାଜ୍‌ନା - sumagna
ଆରମ୍ଭ କରିବା - to begin	(ଡେ)	ମୁଲ୍‌ବାଏନା - mulbaena
	(ଦୁ)	ସୁରୁ କାର୍‌ଏନା - surukaraena
ଆରୋଗ୍ୟ କରିବା - to cure	(ଡେ)	ବାହରୁନା - bahoruna
	(ଦୁ)	
ଆଶା କରିବା - to hope	(ଦୁ)	ଯୁଡୋନା - yodona
ଆହାର କରିବା - to eat	(ଡେ)	ପେଜ୍‌ନା - pejna?na
	(ଦୁ)	ପେଞ୍‌ଜନା - pečjna
ଇଚ୍ଛା କରିବା - to wish	(ଡେ)	ଇଚାବାଏନା - ichabaena
	(ଦୁ)	ଇଚାକାର୍‌ଏନା - ichakaraena
ଉଦ୍‌ଘୋଷଣା କରିବା - to peep	(ଡେ)	ଏଣୁନା - enu?na
	(ଦୁ)	ଏଣ୍‌ଡୁନା - enđu?na
ଉପବାସ କରିବା - to fast	(ଡେ)	ଉପାସବାଏନା - upasbaena
	(ଦୁ)	ଉପାସ କାର୍‌ଏନା - upaskaraena
		କାନନା - kanna
ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବା - to utter	(ଡେ)	ଫୁରୁକାର୍‌ଏନା - phurcaena
	(ଦୁ)	ଫୁରୁଟୋମ୍‌ନା - phurtomna
ଉତ୍ତର ଦେବା - to answer	(ଡେ)	ଗାମ୍‌ନା - gamna
	(ଦୁ)	ଗୋମ୍‌ଜନା - gomčjna

ଉଦ୍ଧାର କରଣା - to rescue	(ଡେ)	ଉଦ୍ଧାରଣା - ubarna
	(ଦୁ)	ବୈସ୍ଵୟନା - bōcayōna
ଉପର୍ଜନ କରଣା - to earn	(ଡେ)	କମାୟନା - komayōna
	(ଦୁ)	କାମୁନା - kamuna
ଉତ୍ତମ କରଣା - to warm	(ଡେ)	ଲଲ୍ଲବ୍ଧନା - lōblobna
	(ଦୁ)	
ଓଜନ କରଣା - to weigh	(ଡେ)	ତୋଲୁଏନା - toulaena
	(ଦୁ)	ଆରୁନା - arna
ଓଦା କରିବା - to wet	(ଡେ)	ଲେମୁନା - lemuna
	(ଦୁ)	ଅବସୁଦ୍ଧନା - avsudna
ଓଲଟି ପଡ଼ିବା - to overturn	(ଡେ)	କଲ୍‌ଥେନା - kolthēna
		କୁଲଗ୍ନା - kulagna
	(ଦୁ)	ବଜନା - bojōna
ଓଷ୍ଠାଲିବା - to suffer	(ଡେ)	କୋସୁକୁଏନା - kosukuēna
	(ଦୁ)	କୋସୁକୁଇନା - kosukuina
ଓର୍ଦ୍ଧ୍ଵକରଣା - to spend	(ଡେ)	ଖରକାନା - khorcana
	(ଦୁ)	ଖାରକ୍‌କୋରାନା - kharckōraena
ଓକର ଦେବା - to inform	(ଡେ)	ଖୋର୍ବଟେରନା - khoborterna
	(ଦୁ)	ହାଲ୍‌ହାଲୁଟୁନା - halutunna
ଓଷ୍ଠଗଣ୍ଡକରଣା - to smash	(ଦୁ)	କୁଟ୍ରିକ୍‌କୁଟ୍ରିନା - kuṭrikuṭrina
ଓସ୍ତକ୍ଷିପ୍ତା - to slip	(ଡେ)	ଗୁର୍ଗୋନା - gurgōna
	(ଦୁ)	ଜୋଡ଼ାନା - jōḍōna
ଓଅର କରଣା - to shave	(ଦୁ)	କୋୟନା - koyōna

ଶୁନୁକରିବା - to murder	(ଡେ) {	ତାରଣା - taro?na
	(ଡୁ) {	
ଖୋଦିତ କରିବା - to engrave	(ଡୁ)	ଲାଏନା - laena
ଗର୍ବ କରିବା - to boast	(ଡେ)	ଗେରୋବାଏନା - gorobbaena
	(ଡୁ)	ଡେଡ଼ଗାନା - ṭeḍogana
ଗପ କରିବା - to gossip	(ଡେ)	କଲ୍ କାୟେମ୍ନା - kolkayomna
	(ଡୁ)	କଲ୍ କାୟେମ୍ନା - kolkayemna
ଗାଳିଦେବା - to abuse	(ଡେ)	କଲେଜ୍ନା - kolejna
	(ଡୁ)	ଲେଜ୍ନା - lejna
ଗେଲକରିବା - to caress	(ଡେ)	ଅଲହାଦବାଏନା - alhadbaena
ଗୋଲମାଲ କରିବା - to disturb	(ଡେ) {	
	(ଡୁ) {	ଗୋଲମାଲ୍ନା - golmalna
ଘର ହିପର କରିବା - thatch	(ଡେ) {	
	(ଡୁ) {	ହା ନିମ୍ନା - ho?nimna
ଘାସ କାଟିବା - to mow	(ଡେ) {	
	(ଡୁ) {	ଲା ଥାଏନା - laṭasaena
ଘାସ ବାହୁକା - to weed	(ଡେ) {	
	(ଡୁ) {	ରମ୍ଜାଜା - romja?na
ଘୃଣା କରିବା - to hate	(ଡେ) {	
	(ଡୁ) {	ଉଚ୍ଚିନା - u?china
ଘୁଙ୍ଗୁଳି ମାରିବା - to snore	(ଡେ) {	
	(ଡୁ) {	ଘିଟ୍ରେନା - ghōṭrena
ଘୁଞ୍ଚି କରିବା - to plough	(ଡେ) {	
	(ଡୁ) {	ସିଲୋନା - silo?na

ଚନ୍ଦ୍ରାକରଣା - to think	(ଡେ) {	କୋନେଡ଼ନା - koneḍna
	(ଦୁ) {	
ରୁମ୍ଭନକରଣା - to kiss	(ଡେ) {	ରୁମ୍ଭାନା - cumana
	(ଦୁ) {	
ଚେଷ୍ଟାକରଣା - to try	(ଡେ) {	ଜଟନନା - jotonna
	(ଦୁ) {	
ଘୋଷା କରଣା - to steal	(ଡେ) {	ସୁରୁମ୍ଭନା - surumna
	(ଦୁ) {	
ଛଳନା କରଣା - to pretend	(ଡେ) {	ଠାକାଏନା - ṭhakaena
	(ଦୁ) {	
ତୁଟ୍ଟା ହେବା - to stand	(ଡେ) {	ତଟ୍ଟା ହେନା - togḡonna
	(ଦୁ) {	
ତୁଟ୍ଟା ମାରିବା - to stab	(ଡେ) {	କୋନୁଜୁଟ୍ଟାବାରିନା - konjugṭṭa
	(ଦୁ) {	
ଛେପ ଥାବାଇବା - to spit	(ଡେ) {	ବିଥୁଗ୍ନା - biṭhugna
	(ଦୁ) {	
ଜନ୍ମ ଦେବା - (ଲୋକମାନଙ୍କପକ୍ଷେ)	(ଡେ) {	ଜନ୍ମମାଏନା - jonmaena
	(ଦୁ) {	
to procreate (ଜନନକୃତ୍ୟ ପକ୍ଷେ)	(ଡେ) {	ଘାଲନା - ghalna
	(ଦୁ) {	
ଦେଖି ତରଣା - to investigate	(ଡେ) {	ଲମନା - lamna
	(ଦୁ) {	
ଢେଲି ଘୋଇବା - to transplant	(ଡେ)	ପାହାକାଆନା paḥajaaṇa
ଢେଲି ଶେରା - to argue	(ଡେ) {	କଲି ଗାମ୍ଭନା - kolgamna
	(ଦୁ) {	

ଭୁଲିନା କରବା - to compare	(ଡେ) {	ରୁନା - ru?na
	(ଦୁ) {	
ତ୍ୟାଗ କରବା - to leave	(ଡେ) {	ମେଲଏନା - melaena
	(ଦୁ) {	
ଅବା ମାରିବା - to relax	(ଡେ) {	ଡକମାଡେନା - ḍokmadena
	(ଦୁ) {	
ଅଛା କରବା - to cut jokes	(ଡେ)	ଖିଆଲ୍ ଦାଏନା - khialbaena
	(ଦୁ)	ଏଲେଞ୍ଜନା - eleñjna
ଅନ ଦେବା - to suckle the baby	(ଡେ)	ତମଲେଟ୍ ଡେରୁନା - tomlegterna
ଆପ ଡେଇବା - to pat	(ଡେ) {	କଟ୍ କାନନା - cotkanna
	(ଦୁ) {	
ଦଖଲ କରବା - to occupy	(ଡେ) {	ଦଖଲ୍ ନା - dokholna
	(ଦୁ) {	
ଦଣ୍ଡ ଦେବା - inflict punishment	(ଡେ) {	ସାଜାଡେରୁନା - sajaterna
	(ଦୁ) {	
ଦୟା କରବା - be kind	(ଡେ) {	ଲେବୁରୁନା - lebuina
	(ଦୁ) {	
ଦର ଖେଳା - fix the price of	(ଡେ) {	ଗିବନିଗ୍ନା - gibnigna
	(ଦୁ) {	
ଦାନ କରବା - give away	(ଦୁ)	ଦାଡ଼ମନା - dadomna
ଦଣ୍ଡିତ ହେବା - to bow	(ଡେ) {	ଜୋହାରୁନା - joharna
	(ଦୁ) {	

ଦାନ୍ତ ସଞ୍ଚିବା - cleanse the teeth	(ଚେ)	}	ଅନାର୍ଗିନା - anargina
	(ଦୁ)		
ଦେଖା କରିବା - to meet	(ଦୁ)		କୋଲ୍‌ଧୁନା - kolyona
ଧକା ମାରିବା - to push	(ଚେ)	}	ଠେଲାଣା - thela?na
	(ଦୁ)		
ଧାର ଦେବା - to lend	(ଚେ)	}	କୋଲଏ ଚେରୁନା - kolaeterna
	(ଦୁ)		
ନିଷ୍ଠୁ କରିବା - to entrust	(ଚେ)		ଚେରୁନା - terna
ପୁରଣ କରିବା - to recoup	(ଚେ)		ଭବ୍‌ରେନା - bhobrena
ପ୍ରହାର କରିବା - to beat	(ଚେ)	}	ଗିଲ୍‌ନା - gilna
	(ଦୁ)		
ବାନ୍ତ କରିବା - to vomit	(ଚେ)	}	ବାଜାଣା - baja?na
	(ଦୁ)		
ବୁଡ଼ିଯିବା - to drown	(ଚେ)		ବିଣିପ୍‌ନା - biṇipna
ଭୟ କରିବା - to fear	(ଚେ)	}	ବଟଗ୍‌ନା - botogna
	(ଦୁ)		
କରି କରିବା - to profit	(ଚେ)		କୁଏନା - kuena
କ୍ଷୁଦ୍ଧିତା - be wiped out	(ଚେ)		ମଲୁପ୍‌ନା - molupna
ହଟିଯିବା - to recede	(ଚେ)	}	ଅହରେନା - ohorena
	(ଦୁ)		
ହୁକ୍ମ ଦେବା - to order	(ଚେ)	}	ହୁକ୍ମଚେରୁନା - hukumterna
	(ଦୁ)		

